

■ Jaarverslag **2008**

Inhoudsopgave

Voorwoord 7

Organisatie 9

Missie en doelstellingen 9

Code goed bestuur product- en bedrijven 10

Communicatie 11

Bedrijfsvoering 12

Aanbesteding 12

Samenloop van heffingen 12

Rapport van bevindingen Interne Accountant 12

Administratieve lasten 13

Bestuur 15

Secretariaat 16

Goedgekeurde verordeningen 17

Toezicht 17

Uitvoering van beleid 17

Teelt 19

Teeltvoorschriften 19

Knolcyperus 19

Vergelingsziekte bij bieten 19

Wilde Haver 19

Goedgekeurd Pootgoed 20

Wratziekte 20

Aardappelmoehheid 20

Erosie Zuid-Limburg 20

Coëxistentie 21

Valse meeldauw in uien 21

Phytophthora in aardappelen 21

Spuitkeuring 22

Reiniging GBM-verpakking 22

Certificering 23

Beoordelingsrichtlijn Voedselveiligheid Granen, Zaden en Peulvruchten primaire sector 24

Onderzoek 24

Onderzoek en kennisoverdracht 24

Actieplan aaltjesbeheersing 25

Innovatie 26

Project Effectief middelenpakket 27

Convenant Coëxistentieafspraken. 27

Tuchtrecht 27

Landbouwzaaizaden 31

Meerjarenvisie Graszaadteelt 31

Onderzoek 31

Gewasbescherming 31

EU-verkeersaangelegenheden 32

EG-steunregeling voor zaaizaden 32

Ongekeurd zaaizaad 32

Granen en graanproducten 35

Kwaliteit en onderzoek 35

Tarwekwaliteitsonderzoek 35

Healthgrain 35

NIBEM 35

Hygiënecodes 36

Hygiënecode voor windmolens, watermolens en ambachtelijke maalderijen, malend voor menselijke consumptie 36

Hygiënecode granen, zaden en peulvruchten collecterende, verwerkende en afleverende bedrijven 36

Sectorale monitoring 36

Biotechnologie 37

Bakkerij 39

Commissie Brood en Banket 39

Structuurversterking 39

SpecsPlaza 40

RiskPlaza 43

Jodium, convenant gebruik bakkerszout 43

Etikettering 43

Aardappelen en Uien 47

Markt- en prijsinformatie 47

Marktontwikkelingen 47

Consumptieaardappelen 47

Zaaiuien 48

Gewasbescherming 49

Masterplan Phytophthora 49

Etikettering 49

Vlas 53

Promotie 53

Teeltkundig onderzoek 54

EG-steunmaatregelen voor vlas en hennep 54

Verdeling EG-steun voor de oogst van 2007 54

Overige 55

Suikerbegeleidingscommissie 55

Koffie en thee 55

Landbouwbeleid 57

Adviescommissie Marktordeningsaangelegenheden 57

Graanoogst seizoen 2008/2009 57

Invoerheffingen voor graan 58

Onderhandelingen met Oekraïne 58

Health Check 58

Modulatiekorting 60

Definitieve afschaffing van de braaklegregeling 60

Ontkoppeling van de aardappelzetmeelsteun 60

Gedeeltelijke afschaffing van interventie maatregelen voor graan 60

Rijst 621

Overige maatregelen 61

Houtskoolschets toekomstig landbouwbeleid 61

Arbeid en arbeidsomstandigheden 63

Commissie Arbeid 63

Verankering Arbeid 63

Nieuwsbrief Arbeid 63

Sociaal-economische kerngegevens 63

Controle arbeidsinspectie 64

Risico-Inventarisatie en -Evaluatie 64

Grondstoffendatabank 64

ATEX-handleiding voor de bakkerijen en zoetwarenindustrie 64

Project tillen 65

Arbocatalogus Bakkerijen en Zoetwarenindustrie 65

Project 'Stof? Pak 't aan!' 65

Grondstofallergie 65

Financiën 67

Balans per 31 december 2008 67

Financiële resultaten over 2008 68

Heffingen 70

Financiële relaties 71

Overige aspecten 74

Bezoldiging voorzitter 74

Vergoedingen bestuursleden 74

Bijlage 1 Organogram 75

Bijlage 2 Bestuur 77

Bijlage 2a Overzicht nevenfuncties bestuursleden 81

Bijlage 3 Commissies 105

Bijlage 4 Externe vertegenwoordiging 111

Bijlage 5 Personeelssamenstelling Productschap Akkerbouw 113

Bijlage 6 Goedgekeurde verordeningen 115

Bijlage 7 Lijst met afkortingen 119

Colofon 120

Voorwoord

Voor u ligt het eerste jaarverslag van het Productschap Akkerbouw (PA). Het ontstaan van het PA vloeit voort uit de in 2005 gehouden toekomstverkenning. Het akkerbouwbedrijfsleven heeft behoefte aan één "PBO-gezicht". Daarom werd besloten de sectoractiviteiten van het Productschap Granen, Zaden en Peulvruchten en het Hoofdproductschap Akkerbouw te bundelen en onder te brengen bij het nieuwe Productschap Akkerbouw. Het Productschap Akkerbouw is per 1 januari 2008 van start gegaan.

Nu al kan worden geconstateerd dat de samenvoeging vruchten afwerpt. De akkerbouwsectoren (uitgangsmateriaal, teelt, handel en verwerking) beschikken over één publiekrechtelijk orgaan, hetgeen de identiteit ten goede komt. Doordat alle publiekrechtelijke akkerbouwaangelegenheden in één organisatie zijn ondergebracht, zie je dat sectoren van elkaars ervaringen kunnen leren. In totaliteit vertegenwoordigt het akkerbouwcomplex een aanzienlijk sociaal-economisch belang. In het verlengde daarvan heeft het bestuur besloten in 2009 dit door middel van een gezamenlijke verkenning beter in beeld te brengen en een onderzoek uit te voeren naar het toekomstperspectief van de sectoren.

2008 was een bijzonder jaar. De gevolgen van de kredietcrisis worden zichtbaar. Daarnaast speelt dat na een seizoen van hoge prijzen voor granen en aanverwante gewassen in 2008 een forse prijsdaling is opgetreden. Dit is het gevolg van toegenomen arealen

als reactie op de hoge prijzen van een jaar eerder, in combinatie met goede oogstomstandigheden. Deze ontwikkelingen brengen voor het bedrijfsleven een geheel nieuwe dynamiek met zich mee. Te verwachten valt dat het beeld van volatiele markten zal blijven bestaan. Mondiaal zijn de voedselvoorraden nog steeds laag en de EU heeft door het grotendeels afschaffen van het marktordeningsinstrumentarium nauwelijks mogelijkheden om producenten en consumenten af te schermen van de ontwikkelingen op de wereldmarkt.

De bedrijven in de akkerbouwsectoren weten zich over het algemeen goed aan te passen aan de gewijzigde omstandigheden. Verhoging van kwaliteit, doelmatigheid, schaalvergroting en de aanwezigheid van goed geschoolde werknemers zorgen hiervoor.

Het bestuur is van mening dat het productschap in 2008 een waardevolle bijdrage heeft geleverd aan het reilen en zeilen van de akkerbouwsectoren en dat het productschap in staat zal zijn deze rol ook in de toekomst te blijven vervullen.

Th.A.M. Meijer
voorzitter

M. Elema
secretaris

Organisatie

Het Productschap Akkerbouw (PA) is ingesteld per 1 januari 2008. Het bundelt de activiteiten van het voormalige Productschap Granen, Zaden en Peulvruchten (GZP) en de sectorale activiteiten van het Hoofdproductschap Akkerbouw (HPA). Het PA is een organisatie van en voor het akkerbouwbedrijfsleven, te beginnen bij de sector uitgangsmateriaal tot en met de detailhandel in (verwerkte) akkerbouwproducten.

Het PA is een publiekrechtelijk bedrijfslichaam met regelgevende bevoegdheid, ingesteld bij Koninklijk Besluit van 10 december 2007. De wettelijke basis is gelegen in de Wet op de bedrijfsorganisatie.

De sectoren die ressorteren onder het PA kenmerken zich door een grote mate van verscheidenheid, zowel in het aantal bedrijven per sector, de omvang en het karakter (ambachtelijk of industrieel, kapitaal- of arbeidsintensief) als ook de mate van internationaal georiënteerd zijn. Dit laatste is veelal aanzienlijk. Er bestaat een levendig handelsverkeer met lidstaten en derde landen, zowel wat betreft de import van grondstoffen als de export van eindproducten. De invloed van het Europese landbouwbeleid is over het algemeen groot.

Missie en doelstellingen

Het productschap is een publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie voor het bedrijfsleven, waarin werkgevers- en werknemersorganisaties samenwerken. De missie is in de wet vastgelegd: 'Het productschap heeft tot taak een het algemeen belang dienende bedrijfsuitoefening door de ondernemingen te bevorderen, evenals het

gemeenschappelijk belang van die ondernemingen en van de daarbij betrokken personen te behartigen.' Uit deze formulering vloeit voort, dat het productschap tegelijkertijd oog heeft voor het algemeen belang en voor de gezamenlijke belangen van de betrokken bedrijven en degenen die daar werken. Geformuleerd in termen van vandaag kan de doelstelling worden omschreven als het scheppen van randvoorwaarden voor maatschappelijk verantwoord en duurzaam ondernemen.

Het werkkterrein is de productiekolom (de keten). Kenmerkend is de oriëntatie op het product en wat daarmee samenhangt. De belangrijkste aandachtsgebieden zijn markt(ordening), structuurversterking, afzetbevordering, landbouwkundig en technologisch onderzoek, kwaliteitsbeleid en voedselveiligheid en aangelegenheden op het terrein van de arbeidsmarkt en -omstandigheden.

Essentieel voor dit alles is een goede relatie met de betrokken organisaties van het bedrijfsleven (werkgevers en werknemers). Gestreefd wordt naar activiteiten, die zich naar hun aard lenen voor een publiekrechtelijke benadering en die een toegevoegde waarde hebben ten opzichte van de activiteiten, die door privaatrechtelijke organisaties worden vervuld.

Het productschap biedt de betrokken sectoren een platform om gezamenlijk de aan de orde zijnde onderwerpen te bespreken en eventueel een gemeenschappelijke zienswijze te ontwikkelen en uit te dragen. Deze zienswijze wordt vertaald in concrete actieplannen en activiteiten, zoals het ontwikkelen van structuurversterkende maatregelen en gemeenschappelijk landbouwkundig en technologisch onderzoek en voorlichting. Onder bepaalde omstandigheden kan aan activiteiten extra kracht

worden bijgezet door de verordenende bevoegdheid, waarover het productschap beschikt.

Code goed bestuur product- en bedrijfsschappen

De bedrijfslichamen hebben op 30 maart 2007 aan de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW), als coördinerend bewindspersoon voor de PBO, de 'Code Goed Bestuur product- en bedrijfsschappen' aangeboden. Deze is op 1 juli 2007 van kracht geworden. In de code zijn verschillende principes en uitwerkingen opgenomen ter bevordering van het transparant, democratisch en doelmatig functioneren van de schappen. De inhoud van de code beoogt een ieder, die actief is in de bestuurswereld van de bedrijfslichamen te stimuleren zich op een maatschappelijk geaccepteerde en verantwoorde wijze te gedragen en daar publiekelijk verantwoording over af te leggen.

Uitwerkingen die voortvloeien uit de code zijn onder meer:

- Model voor het interne toezicht op de Code Goed Bestuur.
- Verordening PA Reglement van orde 2008.
- Verordening PA Klachtenbehandeling 2008.
- Integriteitsprotocol medewerkers (inclusief klokkenluidersregeling).
- Protocol PA Bestuurlijke integriteit.
- Communicatieplan Code Goed bestuur.

De eerste vijf uitwerkingen zijn in maart en juni 2008 door het bestuur opnieuw vastgesteld. Het *communicatieplan* was eerder door het Productschap Granen, Zaden en Peulvruchten, de rechtsvoorganger van het PA, vastgesteld. Dit plan bevat de activiteiten die vanaf 2008 worden ondernomen om de communicatie met de achterban op gestructureerde wijze te intensiveren.

Het *Model voor het interne toezicht* regelt dat het toezicht op de naleving van de code wordt neergelegd bij de Interne Auditdienst van het HPA. Deze dienst is onafhankelijk en rapporteert aan een auditcomité. Dit comité bestaat uit de leden van het bestuur van het HPA, dat op zijn beurt weer is samengesteld uit vertegenwoordigers uit de kring van PA, PDV en PW.

Het *reglement van orde* voorziet in spelregels voor de werkwijze van het bestuur.

De *verordening inzake klachtenbehandeling* zorgt ervoor dat mondeling of schriftelijk ingediende klachten behoorlijk en zorgvuldig worden behandeld. De verordening is de wettelijke vastlegging van het klachtenprotocol.

Het *Integriteitsprotocol Medewerkers* is in 2007 aan de ondernemingsraad voorgelegd en begin 2008 geïmplementeerd. In de code is eveneens een klokkenluidersregeling opgenomen.

Het *Protocol bestuurlijke integriteit* betreft de uitwerking van onderdeel 2 van principe VI van de code. Het betreft nadere richtlijnen ten aanzien van transparant handelen, verantwoording en functiescheiding van leden van het bestuur, commissies

en werkgroepen. Onder andere wordt aandacht besteed aan personele unies en het vraagstuk van “dubbele petten”. Zo is onder meer geregeld dat bestuursleden niet deelnemen aan beraadslagingen en/of besluitvorming, die hun persoonlijke of andere rechtstreekse belangen raken.

In het *overzicht bestuursleden met nevenfuncties (zie bijlage 2a)* is per bestuurslid aangegeven de datum van eerste benoeming, welke functie bekleed wordt binnen het productschap en welke voor het productschap relevante nevenfuncties hij/zij bekleedt. Uit dit overzicht blijkt dat enkele bestuursleden ook een bestuursfunctie vervullen bij een benoemende organisatie waarmee in 2008 een bestuurlijke relatie bestond.

Overeenkomstig het bepaalde in onderdeel 3 van de uitwerkingsparagraaf van principe 1 (benoemingsprocedure bestuur) heeft het productschap iedere benoemende organisatie aangeschreven met het verzoek slechts bestuursleden te benoemen, van wie duidelijk is dat ze aan de gedrags- en incompatibiliteitscriteria voldoen, die in de code zijn opgenomen.

Communicatie

Het productschap heeft in 2008 de communicatie met het bedrijfsleven verder verbeterd om de transparantie te vergroten. Zo staan alle vergaderstukken van het bestuur op de website en worden van de commissies de agenda's en verslagen op de site gezet. Sinds 1999 organiseren de rechtsvoorgangers van het PA, het Productschap GZP en het Hoofdproductschap Akkerbouw, vierjaarlijks een draagvlakmeting onder alle Nederlandse akkerbouwers. De uitkomsten van de raad-

pleging zijn richtinggevend voor de vraag welke activiteiten voor deze sector wel of niet worden voortgezet of aangepast.

De Commissie Brood en Banket heeft besloten in het kader van de besluitvorming over een nieuw pakket van structuurversterkende maatregelen eerst een evaluatieonderzoek te laten doen naar de effectiviteit en de doelmatigheid van de aanpak. In dit kader worden de betrokken brancheorganisaties en individuele bedrijfsgenoten intensief bevestigd over hun ervaringen en hun eventuele wensen voor de toekomst. Het onderzoek heeft de eerste helft van 2009 plaats en wordt verricht door een onafhankelijk onderzoeksbureau.

Ontwerpverordeningen worden niet meer alleen in het publicatieblad van de SER gepubliceerd, maar ook via vakbladen en de productschapssite onder de aandacht van belanghebbenden gebracht.

Verderop in dit jaarverslag wordt op basis van de veel uitgebreidere jaarrekening het financiële beleid verantwoord. Voor alle financiële stukken geldt, dat deze worden opgesteld aan de hand van richtlijnen van de SER. De (herziene) begroting, de balans en de jaarrekening worden op de website geplaatst. Van het jaarverslag wordt jaarlijks ook een meer toegankelijke versie gemaakt. Deze brochure wordt aan alle heffingbetalende bedrijven gestuurd. Per heffing is een heffingsfolder beschikbaar, met daarin een toelichting op activiteiten die met behulp van de heffing worden gefinancierd.

Beleidsvoornemens, resultaten en voor het bedrijfsleven relevante ontwikkelingen worden regelmatig via persberichten en weekberichten in de publiciteit gebracht.

Verder organiseert het productschap regelmatig bijeenkomsten voor het bedrijfsleven. Tot slot geeft het productschap maandelijks in het vakblad Bakkerswereld uitleg over de activiteiten van het schap voor de brood- en banketsector.

Bedrijfsvoering

In 2007 is gestart met het invoeren van principe XX: 'Efficiency en effectiviteit' van de 'Code Goed Bestuur product- en bedrijfsschappen'. Dit principe richt zich op het vergelijken van de prestaties van de schappen, door onder meer het uitvoeren van benchmarking. In deze werkgroep waren het Productschap Tuinbouw, het Bedrijfsschap Horeca, het Hoofdbedrijfsschap Detailhandel, de Productschappen Vee, Vlees en Eieren, het Hoofdproductschap Akkerbouw (mede namens het Productschap Wijn, het Productschap Diervoeder en het Productschap Akkerbouw) en de Sociaal-Economische Raad vertegenwoordigd.

In november 2007 is een bijeenkomst met alle 17 schappen georganiseerd, waarin het proces van benchmarking, evenals de resultaten en ervaringen van de werkgroep, zijn besproken. In deze bijeenkomst is afgesproken, dat de schappen het instrument van benchmarking hanteren om van elkaar op onderdelen van de bedrijfsvoering te leren. Er wordt naar gestreefd om voor alle schappen de benchmarking van de personeelsfunctie, die zowel financiële als niet-financiële informatie omvat, in 2008 af te ronden. Dit is niet gelukt. Het overleg met de SER en de andere product- en bedrijfsschappen over dit onderwerp wordt in 2009 voortgezet.

Aanbesteding

Het productschap is als publiekrechtelijke instelling aanbestedingsplichtig volgens

de van kracht zijnde Europese richtlijn (EG) 2004/18/EC, Verordening (EG) 2083/2005 en het 'Nederlands Besluit aanbestedingsregels voor overheidsopdrachten'. Gezien de op de Europese richtlijn en verordening gebaseerde drempelbedragen is het in 2008 niet noodzakelijk gebleken om de aanbestedingsprocedure te volgen.

Samenloop van heffingen

In maart 2008 heeft het bestuur ingestemd met een notitie inzake het voorkómen van samenloop van heffingen. De conclusie van het bestuur was dat samenloop van heffingen helaas niet altijd te vermijden is. Wel dient te worden getracht om de administratieve lasten inzake de samenloop zoveel mogelijk te voorkomen. Mogelijkheden hiervoor zijn het hanteren van een gezamenlijke heffingsnota en het mogelijk maken van elektronische opgave door het bedrijfsleven. Met de andere akkerbouwproductschappen worden de mogelijkheden onderzocht om het proces tot het doen van bedrijfsopgaven te vereenvoudigen.

Rapport van bevindingen Interne Accountant

Inmiddels heeft de interne accountant als toezichthouder op de code in het eerste kwartaal een rapportage over de voortgang van de implementatie van de Code opgesteld. Daarin is geconstateerd, dat de meeste principes van de Code voldoende zijn uitgewerkt in regelgeving, jaarrekeningen en -verslagen en publicaties op websites.

Uit de rapportage blijkt, dat de volgende zaken nog aandacht behoeven:

- In het kader van de introductie van de Code dient een bijeenkomst voor de bestuursleden te worden georganiseerd. Die zal begin 2009 plaatsvinden.

- Op de website moet informatie te vinden zijn over de wijze waarop wordt omgegaan met verzoeken tot wijziging van de werkingssfeer. Deze informatie is inmiddels op de site opgenomen.
- Bij samenloop van heffingen van meerdere productschappen verzamelnota's maken en in het kader van de reductie van administratieve lasten zoeken naar mogelijkheden voor elektronische opgave t.b.v. heffingen. Hierover heeft het bestuur een nota vastgesteld, waarover eerder in dit jaarverslag is gerapporteerd.
- Uitgebreide verantwoording van het naleven van de Code in jaarverslagen. Deze verantwoording is voor de eerste keer in dit jaarverslag opgenomen.

Verderop in dit jaarverslag wordt in aanvulling op de veel uitgebreidere jaarrekening verantwoording afgelegd over het financiële beleid. Voor alle financiële stukken geldt, dat deze worden opgesteld aan de hand van richtlijnen van de SER. De (herziene) begroting, de balans en de jaarrekening worden op de website geplaatst. Van het jaarverslag wordt jaarlijks een folder gemaakt, die aan alle heffingbetalende bedrijven wordt gestuurd.

De leden van het bestuur ontvangen een vacatievergoeding en een reis- en verblijf-kostenvergoeding voor hun deelname aan bestuursvergaderingen. Het bestuur heeft een verordening vastgesteld waarin vacatiegelden en overige vergoedingen, zoals reis- en verblijfkosten zijn geregeld. Basis voor deze verordening is de 'Verordening regels en richtlijnen bedrijfslichamen van de Sociaal- Economische Raad 2005 – 2006'.

Meer gedetailleerde gegevens met betrekking tot de bezoldiging van de voorzitter en de vergoedingen van bestuursleden worden opgenomen in de jaarrekening.

Administratieve lasten

Het terugdringen van administratieve lasten voor bedrijfsgenoten is een van de speerpunten van het beleid van het productschap. Al in 2004 zijn op verzoek van het 'Adviescollege toetsing administratieve lasten' alle verordeningen van de Akkerbouwproductschappen en de daarmee gepaard gaande administratieve lasten in kaart gebracht. De SER heeft over deze inventarisatie en analyse op 31 augustus 2004 het rapport 'Nulmeting Administratieve Lasten PBO, integrale eindrapportage' uitgebracht.

Het PA heeft bij het opstellen van haar 50 verordeningen, waarbij de autonome verordeningen van het HPA en van het Productschap GZP zijn doorgelicht en vereenvoudigd, ook rekening gehouden met de daarmee gepaard gaande administratieve lasten.

In het kader van de 'Verordening PA structuurversterking bakkerij jaar 2008' is een databank van erkenninghouders ingesteld. Meelleveranciers kunnen door het raadplegen van deze databank zien aan wie de heffing niet hoeft te worden doorberekend.

De grens voor van heffing vrijgestelde hoeveelheden meel/bloem in kleinverpakking is verhoogd van 2,5 naar 5 kg. Door deze verhoging zijn handelaren, die meel/bloem leveren in verpakkingen tot 5 kg, vrijgesteld van periodieke opgave van geleverde hoeveelheden. Deze handelaren kunnen volstaan met eenmaal per jaar een opgave te verstrekken van de totaal geleverde hoeveelheid meel/bloem. Verder is er in het kader van de administratieve lastenverlichting een deminimisregeling vastgesteld met betrekking tot 'Verordening PA Structuurversterking Bakkerij 2008' en 'Heffingsverordening PA Inlands Graan'. Deze regeling houdt in dat

bedrijven die in twee opeenvolgende jaren minder dan € 100,- aan heffing verschuldigd zijn in het kader van genoemde verordeningen, wel geregistreerd blijven maar niet opgave- en heffingsplichtig zijn.

Bestuur

Het bestuur is paritair samengesteld uit vertegenwoordigers van werkgevers en werknemers.

Het maximaal te benoemen aantal leden van het bestuur bedraagt 25. Het bestuur is het afgelopen jaar drie keer in vergadering bijeengekomen. De bestuursvergaderingen hebben dit jaar vooral in het teken gestaan van de bestuurlijke en juridische gevolgen van het nieuwe productschap. Zo is er een begroting van het nieuwe productschap vastgesteld en zijn alle "oude" GZP- en HPA-verordeningen omgezet naar verordeningen van PA. Het betreft in totaal 74 verordeningen en besluiten.

De benoemde organisaties met het bijbehorende aantal zetels staan vermeld in onderstaand overzicht.

<i>Organisaties van ondernemers</i>	
het kweekbedrijf voor de in artikel 8 van het 'Instellingsbesluit akkerbouwproductschappen' genoemde producten:	
Plantum NL	1 lid
de teelt van akkerbouwgewassen:	
LTO Nederland	3 leden

de handel van de in artikel 8 van het 'Instellingsbesluit akkerbouwproductschappen' genoemde producten:

Koninklijke Vereniging Het Comité van Graanhandelaren	1 lid
Nederlandse Aardappelorganisatie	1 lid
Centrale Vereniging voor de Coöperatieve Handel	1 lid

de be- en verwerkende bedrijven ten aanzien van de in artikel 8 van het 'Instellingsbesluit akkerbouwproductschappen' genoemde producten:

Vereniging VNO-NCW	1 lid
Vereniging van Nederlandse Fabrikanten van Graanzetmeel	1 lid
Nederlandse Vereniging van Meelfabrikanten	1 lid
Vereniging voor de Aardappelverwerkende Industrie	1 lid
Centrale Vereniging voor de Coöperatieve Industrie	1 lid
Vereniging voor de Bakkerij- en Zoetwarenindustrie	1 lid
Nederlandse Vereniging voor de Bakkerij	1 lid
Nederlandse Brood- en banketbakers Ondernemers Vereniging	1 lid
Vereniging van de Nederlandse Fabrikanten van Bakkerijgrondstoffen	1 lid

de detailhandel in de in artikel 8 van het 'Instellingsbesluit akkerbouwproductschappen' genoemde producten:

Vereniging Centraal Bureau Levensmiddelenhandel	2 leden
---	---------

Organisaties van werknemers:

FNV Bondgenoten	3 leden
CNV Bedrijvenbond	2 leden
CNV Dienstenbond	1 lid
De Unie	1 lid

De voorzitter wordt benoemd door de Kroon. De gezamenlijke akkerbouwproduct-schappen hebben dezelfde voorzitter. De secretaris wordt benoemd door het bestuur. Het dagelijks bestuur en de plaatsvervangende voorzitters van werknemers en van werkgeverszijde worden uit het midden van het bestuur benoemd. De overheid is in het bestuur vertegenwoordigd door de afvaardiging van vertegenwoordigers van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV), het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en het Ministerie van Economische Zaken (EZ). Voor de samenstelling van het Dagelijks Bestuur en de plaatsvervan-gende voorzitters wordt verwezen naar bijlage 2.

Overeenkomstig de bepalingen van de Code Goed Bestuur zijn de nevenfuncties van de leden van het bestuur op de website geplaatst. De leden van het bestuur ontvangen een vacatievergoeding en een reis- en verblijfkostenvergoeding voor hun deelname aan bestuursvergaderingen. Het bestuur heeft een verordening vastgesteld waarin vacatiegelden en overige vergoedingen, zoals reis- en verblijfkosten zijn geregeld. Basis voor deze verordening is de 'Verordening regels en richtlijnen

bedrijfslichamen van de Sociaal- Economische Raad 2005 – 2006'.

Meer gedetailleerde gegevens met betrekking tot de bezoldiging van de voorzitter en de vergoedingen van bestuursleden worden opgenomen in de jaarrekening. Bestuurders streven een duidelijke functiescheiding na tussen hun functie of functies bij het bedrijfslichaam en andere functies. Ter uitwerking hiervan is door het bestuur een protocol opgesteld, dat is gepubliceerd op de website.

Secretariaat

Ter ondersteuning van het (dagelijks) bestuur, commissies en werkgroepen beschikt het productschap over een secretariaat, bestaande uit 23 formatieplaatsen. Het organisatieschema van het secretariaat is opgenomen in bijlage 1.

Van het secretariaat van het productschap maken deel uit de secretaris, de beleids-medewerkers, de beleidsondersteunende medewerkers, de bakkerijadviseurs en de secretaresses. Een overzicht van de personele samenstelling is opgenomen in bijlage 5. Het secretariaat is belast met het uitvoeren van de werkzaamheden (voorbereidend en uitvoerend), die voortvloeien uit de (wettelijke) taken en verantwoordelijkheden (van het bestuur) van het productschap en de door het bestuur genomen besluiten. De algemene leiding van het secretariaat berust bij de secretaris. Het secretariaat wordt in ruime mate ondersteund door diverse afdelingen van het HPA. Naast een aantal organisatorische en administratieve taken betreft dat met name de afdeling Juridische en Bestuursaangelegenheden, de afdeling Voedsel en Voeding en de afdeling Arbeid.

Op het gebied van biotechnologie wordt in de Projectgroep Biotechnologie nauw samengewerkt met het Productschap Diervoeder (PDV) en het Productschap Margarine, Vetten en Oliën (MVO).

Goedgekeurde verordeningen

De in het verslagjaar vastgestelde verordeningen zijn weergegeven in bijlage 6.

Toezicht

Het PA kent verschillende toezichthouders. Dit jaarverslag wordt toegezonden aan de SER en de rijksoverheid. Het toezicht kan als volgt worden onderverdeeld:

- Goedkeuring door de Sociaal-Economische Raad (SER) is vereist voor de begroting, de jaarlijkse heffingsverordeningen en overige autonome verordeningen. Het Instellingsbesluit bepaalt hoeveel bestuurders door de organisaties van werknemers en van werkgevers benoemd kunnen worden. De SER wijst de werkgeversorganisaties en vakbonden aan, die op basis van hun representativiteit binnen de sector het recht hebben bestuursleden te benoemen. De SER toetst om de vier jaar de representativiteit van deze organisaties. Na inwerkingtreding van de Wijziging van de Wet op de bedrijfsorganisatie (ontwerp 2008) houdt de Toezichtkamer van de SER toezicht op de uitvoering door het productschap van de principes van de Code Goed Bestuur. Deze

principes betreffen democratische besluitvorming, transparante onderbouwing van vergoedingen en heffingen, integer handelen, publieke en transparante verantwoording, toegankelijke klachtenbehandeling en adequaat toezicht. Het toezicht zal, naast de al bestaande scan van jaarverslagen en administratieve lasten, ook een draagvlakonderzoek en een inventarisatie van personele unies gaan betreffen.

- De minister van SZW is politiek verantwoordelijk voor de productschappen. Het productschap legt aan de minister iedere vier jaar verantwoording af over het eigen functioneren. Bovendien stuurt het productschap de minister vierjaarlijks een evaluatie van de autonome verordeningen.
- Het Ministerie van LNV toetst de fondsheffingen aan de EU-regelingen, opdat ongeoorloofde steun aan het bedrijfsleven wordt voorkomen. Is er volgens het ministerie sprake van een steunmaatregel, dan worden de heffings- en fondsverordening aan de Europese Commissie voorgelegd, alvorens goedkeuring kan plaatsvinden. Verordeningen die strafbepalingen bevatten en verordeningen die procedureel niet vooraf zijn aangekondigd in het *Mededelingenblad Bedrijfsorganisatie* behoeven ook de goedkeuring van de minister(s).

Het PA is op tal van gebieden betrokken bij de ontwikkeling van sectorbeleid. Hierover wordt in dit jaarverslag verantwoording afgelegd. Daar waar sprake is van een door het bestuur ingesteld overlegplatform, is de rapportering gekoppeld aan deze commissie. Voor het overige is de rapportering gekoppeld aan beleidsthema's.

Teelt

Teeltvoorschriften

De akkerbouw kan via het productschap zelf voorschriften vaststellen waaraan alle telers zich moeten houden. De geldende voorschriften hebben betrekking op ziekten in gewassen (aardappel, bieten en uien), onkruiden (knolcyperus en wilde haver), gewasbescherming (spuitkeuring en reiniging van GBM-verpakkingen) en milieu (erosie en coëxistentie). In dit hoofdstuk zijn de teeltvoorschriften opgenomen. Overtredingen van teeltvoorschriften worden tuchtrechtelijk afgehandeld. Meer hierover vindt u onder het kopje 'Tuchtrecht'.

Elke vergadering van de Commissie Teeltaangelegenheden (CT) worden de voorschriften aan de orde gesteld. Indien nodig worden de regels aangevuld, gewijzigd of geschrapt. Telers worden hierover jaarlijks via verschillende bronnen geïnformeerd (kranten, vakbladen, PA-site, brieven en/of mailings).

Knolcyperus

Knolcyperus is een zeer hardnekkig onkruid, dat sinds eind jaren zeventig in Nederland voorkomt en zich gestaag uitbreidt. Door maatregelen te treffen op besmette percelen/ producten wordt getracht vermeerdering en verspreiding van dit 'K-organisme' te voorkomen. De Productschappen Akkerbouw (PA) en Tuinbouw (PT) hanteren dezelfde regels; het PA coördineert de handhaving.

In 2008 is het aantal percelen en het areaal waarvoor teeltverboden gelden (weer) toegenomen, o.a. door extra opsporingsactiviteiten in Schouwen-Duiveland. Wel zijn er duidelijke signalen, dat ondernemers met een besmet perceel het onkruid beter bestrijden door gebruik te maken van de resultaten van bestrijdingsproeven,

die door PA en PT zijn gefinancierd. Een groot deel van de ondernemers heeft op 22 augustus 2008 met eigen ogen de resultaten op het proefveld aanschouwd. Jaarlijks worden de resultaten van opsporing en handhaving besproken in de 'Evaluatie knolcyperus', een overleg met alle betrokken sectoren en uitvoerders.

Vergelingsziekte bij bieten

De zogenoemde vergelingsziekte kan bij bieten de opbrengst en kwaliteit aanzienlijk schaden. Door in de belangrijke teeltgebieden in het voorjaar voorraadbieten met bladvorming te verbieden en zaadteelt van bieten te verbieden of luizenbestrijding te verplichten, wordt voorkomen dat vanuit zieke bieten (door luizen) de volgende teelt wordt besmet. Door deze maatregelen en het coaten van bietenzaad komt vergelingsziekte vrijwel niet meer voor. De activiteit van het productschap is beperkt tot het verstrekken van een ontheffing voor de zaadteelt aan één veredelaar. Het teeltvoorschrift wordt door telers en verdelers echter niet als overbodig beschouwd.

Wilde Haver

Wilde haver is een lastig onkruid door de lange levensduur van het zaad en de snelle vermeerdering. Het is met name schadelijk bij de teelt van zaaigranen. Door de verplichting om wilde haver tijdig te verwijderen en vernietigen wordt vermeerdering en verspreiding voorkomen. Jaarlijks wordt via de media gevraagd om overtreders te melden, waarna de betreffende telers nog één kans krijgen om aan de regels te voldoen. In 2008 zijn 13 meldingen ontvangen, 4 minder dan in 2007. Jaarlijks komen meldingen uit de Portlandpolder en uit de omgeving van Gendt/Haalderen (tracé Betuwelijn). In 2008 komt voor het eerst een melding uit de omgeving Drouwenerveen/Gasselteboerveen (langs de Hunze).

Goedgekeurd Pootgoed

Kwalitatief goed pootgoed is een voorwaarde voor een geslaagde aardappelteelt. Om de verspreiding van ziekten en plagen via het pootgoed te minimaliseren zijn telers verplicht om gebruik te maken van goedgekeurd (gecertificeerd) pootgoed. Dit kan bij de NAK gekocht pootgoed zijn of eigen pootgoed, vermeerderd onder het TBM- of ATR-regime. Het merendeel van de zetmeelaardappeltelers vermeerderd onder TBM-regime; 273 consumptieaardappeltelers hebben in 2008 vermeerderd onder ATR (2007: 247).

Handhaving geschiedt op basis van meldingen. In 2008 is 1 melding ontvangen, tegenover 6 in 2007. Daarnaast hebben 3 ondernemers in 2008 ongekeurd pootgoed gebruikt, ondanks een waarschuwing van het productschap op basis van aangiftegegevens (2007) van de NAK.

Om te komen tot een efficiëntere handhaving, is eind 2008 de verordening gewijzigd. Telers die voor de consumptieteelt zelf pootgoed willen vermeerderen, mogen die teelt alleen ter keuring aanbieden als aan de voorwaarden wordt voldaan.

Wratziekte

Wratziekte bij aardappelen wordt veroorzaakt door de bodemschimmel *Synchytrium endobioticum*. Om vermeerdering en daarmee verspreiding van wratziekte tegen te gaan, mogen in grote delen van Nederland slechts rassen worden gebruikt die resistent of weinig vatbaar zijn voor het in dat gebied voorkomende type (fysio 1, 2/6 en/of 18).

Bij inspectie van 600 percelen is op slechts één perceel een verboden ras aangetroffen. Al enkele jaren zijn in Nederland geen nieuwe vondsten gedaan.

Jaarlijks worden de resultaten van de opsporing en het wratziekteonderzoek besproken

in de 'Evaluatie wratziekte', een overleg met alle schakels in de aardappelketen.

Aardappelmoeheid

Aardappelmoeheid (AM) wordt veroorzaakt door het aardappelcystenaaltje. Om aardappelmoeheid te beheersen mogen aardappelen niet vaker dan één keer in de drie jaar (1:3) op een perceel worden geteeld. Deze vruchtwisselingseis geldt niet voor de zetmeel- en consumptieteelt in Drenthe e.o. Daarnaast geldt in 5 kleine gebieden, waar veel voortkweekingsmateriaal wordt geteeld, een verbod op aardappelteelt. In bepaalde situaties kan ontheffing worden verkregen; telers met vroege aardappelen kunnen jaarlijks deelnemen aan de vroegrooiregeling. De pootaardappelteelt wordt 100% gecontroleerd door de NAK. Bij de consumptie- en zetmeelaardappelteelt wordt op basis van meldingen gecontroleerd. In 2008 zijn geen meldingen ontvangen over een 1:1 of 1:2 aardappelteelt. De regels van het PA kunnen alleen in combinatie met andere door de teler te nemen maatregelen AM voorkomen of indammen, zoals raskeuze, bedrijfshygiëne en inzet van chemische middelen of vanggewassen (zoals aardappelen).

Erosie Zuid-Limburg

Akker- en tuinbouwpercelen in het Zuid-Limburgse heuvellandschap zijn bij regenbuien gevoelig voor erosie. Om dit te voorkomen moeten afhankelijk van het gewas en het hellingspercentage maatregelen worden genomen, zoals bewerking, maximale perceellengte en inzaaien van een bodembedekker. Vanaf 18% helling is alleen exploitatie als grasland toegestaan. De Productschappen Akkerbouw (PA) en Tuinbouw (PT) hanteren dezelfde regels; het PA coördineert de handhaving. De provincie Limburg is toezichhouder en controleert jaarlijks op akker- en tuinbouw-

bedrijven. Deze blijken meestal te voldoen aan de regels, maar toch worden soms erosiegeulen (tot wel 80 cm diep) aangetroffen. M.i.v. 2009 gelden eenvoudiger regels, waarbij de nadruk ligt op niet-kerende grondbewerking in combinatie met een bodembedekker.

De erosieregels maken deel uit van de Cross Compliance voorwaarden voor EU-steun. De LLTB heeft een actieve rol bij de uitvoering van de regels.

Coëxistentie

In 2004 heeft het productschap een verordening vastgesteld, die eisen stelt aan de teelt van genetisch gemodificeerde organismen (ggo's). Deze verordening wordt van kracht als invulling is gegeven aan de afspraken tussen betrokken schakels, zoals vastgelegd in het verslag 'Coëxistentie in de primaire sector' van 1 november 2004 van de tijdelijke commissie Van Dijk.

Valse meeldauw in uien

Doel van dit teeltvoorschrift is om verspreiding van en besmetting met valse meeldauw in uien te beheersen. Het is verplicht om de belangrijkste bronnen te bestrijden. Dit zijn uienafvalhopen en ziektehaarden in uienpercelen. De regels zijn vastgesteld op verzoek van en door de (uien)telers. Ontwikkeling, afstemming en evaluatie van de regels gebeurt in de 'Werkgroep valse meeldauw' van het PA. Hierin zijn zowel biologische als gangbare uientelers vertegenwoordigd.

Handhaving van de regels vindt plaats onder verantwoordelijkheid van BQ Support (voorheen BKD Services). Keurmeesters van de bloembollenkeuringsdienst (BKD) voeren de controles uit. In de toezichtperiode in 2008 (15 april -18 augustus) is nauwelijks valse meeldauw geconstateerd, evenmin als in het jaar daarvoor. De

weinig afvalhopen die zijn gesignaleerd, blijken allemaal goed te zijn afgedekt.

In de uienpercelen worden weliswaar kleine infectiehaardjes gesignaleerd, maar de omvang ligt onder de "strafbare" norm. Er worden dan ook geen gele (waarschuwing) en rode (tuchtrechtafhandeling) kaarten uitgedeeld.

In Zuidelijk Flevoland is in 2008 de "zelfhandhaving", waarbij biologische en gangbare telers zelf en gezamenlijk de regels handhaven, voortgezet. Van de mogelijkheid om deze vorm van controle naar andere regio's uit te breiden is door telers(groepen) geen gebruik gemaakt.

Belangrijke doelstelling is en blijft om zo schoon mogelijk te beginnen (schoon uitgangsmateriaal). Daarvoor moet het eerstejaarsuitgangsmateriaal afkomstig zijn van percelen, die vrij zijn bevonden van valse meeldauw.

Een breed draagvlak (teelt en handel) is en blijft natuurlijk de beste basis. Dit draagvlak is gevonden in de vorm van een "valsemeeldauwvrijverklaring", af te geven door Naktuinbouw voor uitgangsmateriaal van oogst 2009, en een PA-verordening waarin geregeld is, dat de Nederlandse afnemer (2e jaars plantuinteler) geen eerstejaarsuitgangsmateriaal gebruikt waarvoor deze verklaring niet is afgegeven. Implementatie vindt dus plaats vanaf seizoen 2010 (1e jaars plantuitjes met meeldauwvrijverklaring van oogst 2009).

Phytophthora in aardappelen

Doelstelling is om verspreiding van en besmetting met deze aardappelziekte te beheersen. Het is verplicht om de belangrijkste bronnen (aardappelafvalhopen, phytophthora haarden en aardappelopslagplanten) te bestrijden. De regels zijn vastgesteld op verzoek van en door de (aardappel)telers. Ontwikkeling, afstemming

en evaluatie van de regels gebeurt in de 'stuurgroep aanpak phytophthorabronnen' van het PA. Hierin zijn zowel biologische als gangbare aardappel telers vertegenwoordigd.

De NAK controleert of aan de bestrijdingsplicht wordt voldaan. De afgelopen jaren zijn per jaar 80 à 100 (15 - 20% van de controles) waarschuwingen uitgedeeld. Dat controleren helpt blijkt uit het feit, dat als telers een waarschuwing hebben gehad, ze het volgende jaar de zaken goed voor elkaar hebben. Daarom is in 2008 het aantal controles op afvalhopen met 50% uitgebreid. Het aantal waarschuwingen (gele kaart) is in het verslagjaar ondanks de forse uitbreiding van het aantal controles op afvalhopen gedaald tot 67 (9% van de controles). Het aantal rode kaarten (tuchtrecht) is beperkt gebleven tot 3 (in 2007: 4). De controle op naleving van de verplichting om strafbare haarden te bestrijden resulteert in 4 waarschuwingen (in 2007: 65). Er worden geen rode kaarten uitgedeeld (in 2007: 10). De controle op strafbare aardappelopslagsituaties levert in 2008 geen kaarten op (in 2007: 5 gele, geen rode).

Zelfhandhaving in de zuidlob van Flevoland, waarbij biologische en gangbare telers zelf en gezamenlijk de regels handhaven, is in 2008 gecontinueerd. Van de mogelijkheid om de zelfhandhaving te verbreden naar heel Flevoland en desgewenst ook naar andere regio's is geen gebruik gemaakt.

Spuitkeuring

Doel van deze verordening is om door gebruik van goed onderhouden en goed afgestelde (goedgekeurde) spuitapparatuur gewasbeschermingsmiddelen zo effectief mogelijk in te zetten, waardoor belasting van het milieu tot een minimum wordt beperkt.

Akkerbouwers en ook loonwerkers zijn verplicht één keer per drie jaar de spuitmachine te laten keuren bij een keuringsstation, dat werkzaam is onder verantwoordelijkheid van SKL. De spuitmachine moet dan voldoen aan de in de verordening (in de bijlage) beschreven eisen. De verordening is gewijzigd in 2008. De wijzigingen betreffen verduidelijkingen en een actualisering m.b.t. de definitie van gewasbeschermingsmiddelen, aangepast aan de vanaf eind 2007 in werking getreden nieuwe wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden. De keuringseisen zijn onveranderd gebleven, dus in de praktijk verandert niets.

Reiniging GBM-verpakking

Het PA heeft samen met het Productschap Tuinbouw (PT) en het Productschap Zuivel (PZ) de 'Verordening reiniging verpakkingen gewasbeschermingsmiddelen' vastgesteld. Deze verordening maakt deel uit van het verpakkingenconvenant tussen overheid en bedrijfsleven. Hierin is geregeld dat landbouwers lege verpakkingen van gewasbeschermingsmiddelen mogen afvoeren als bedrijfsafval, mits dit uitdrukkelijk op het etiket wordt vermeld en op voorwaarde, dat de verpakkingen worden gereinigd zoals voorgeschreven in de verordening. In de verordening worden ook eisen gesteld aan de afmetingen van een fustenreiniger. Een fustenreiniger die niet voldoet aan deze eisen, maar wel een typekeuring van het IMAG heeft, waaruit blijkt dat de reiniger ten minste dezelfde goede werking heeft, mag ook worden gebruikt.

In het verleden heeft het IMAG een groot aantal fustenreinigers voorzien van een typekeuring. Het IMAG bestaat nu niet meer en er is al lang geen typekeuring meer uitgevoerd. Intussen is er een ISO-standaard ontwikkeld voor fustenreinigers. Bij de hierin opgenomen norm ligt de nadruk vooral op de prestatie, die het apparaat

moet leveren en niet op de exacte afmetingen. De huidige verordening stelt, dat maximaal 0,01% van het gewicht van het middel dat oorspronkelijk aanwezig was in de verpakking, na reiniging nog aanwezig mag zijn. In de ISO-norm is ook gesteld, dat de verpakking na reiniging niet meer dan 0,01% residu mag bevatten. Binnen de verordening van het productschap kan t.z.t., als de ISO-norm definitief is vastgesteld en wellicht onderdeel wordt van de nieuwe EU-richtlijn, verwezen worden naar de ISO-norm. Fabrikanten implementeren deze norm in hun bedrijfsvoering.

Certificering

Het productschap is sinds eind jaren '90 nauw betrokken bij de certificering in de akkerbouw door het actief ondersteunen van het 'Akkerbouw Certificeringsoverleg' met het voeren van het voorzitterschap en secretariaat. Het is een overleg tussen telers, afnemers, kwekers en loonwerkers. De deelnemende afnemers zijn de beheerders van de zogenoemde gewascertificaten (VVC's); het certificeringsoverleg zelf is beheerder van de Voedsel- en Voederveiligheid Akkerbouw (VVAK). Daarmee is het een uniek platform voor praktijkgerichte en zinvolle certificering.

Om zijn rol goed te kunnen vervullen heeft het productschap zitting in diverse overlegvormen m.b.t. certificering in de verschillende gewasketens. Het productschap is daarnaast op verzoek van de granen/zaden/peulvruchtenketen de beheerder van het VVC Granen, Zaden en Peulvruchten (GZP).

Of telers voor bepaalde gewassen een certificaat nodig hebben is afhankelijk van de afnemers en de markteisen, die aan die afnemers worden gesteld. Dit betreft vooral het afdekken van voedsel- en voederveiligheidsrisico's. Om te bewijzen dat

aan de gestelde regels wordt voldaan, kan een teler kiezen uit bijvoorbeeld de VVC's of de bedrijfscertificaten VVAK of GlobalGAP. Vrijwel alle akkerbouwers zijn al gecertificeerd en voldoen aan de gestelde eisen, hetgeen blijkt uit het jaarlijks zeer lage aantal afkeuringen en evenzo weinig zaken in bezwaar- en beroepsprocedures.

Sinds het beschikbaar komen van het VVAK in 2005 is een verschuiving merkbaar van VVC's naar VVAK en GlobalGAP. In 2008 is het aantal GlobalGAP gecertificeerde akkerbouwers echter gedaald, door minder strenge eisen van de afnemers. Twee op de drie ondernemers hebben één of meerdere VVC's en de overige hebben een VVAK of GlobalGAP-certificaat.

Om dubbele certificering van telers te voorkomen wordt, indien de sector dit wenst, toegewerkt naar wederzijdse acceptatie (gelijkwaardigheid). In 2008 is wederzijdse acceptatie overeengekomen tussen het VVAK en het Belgische Integraal Keten Kwaliteit Beheer voor de Primaire Plantaardige Productie (IKKB teelt). Ook VVC's voor GZP en industriegroente worden door Belgische afnemers geaccepteerd. Aan de acceptatie van VVAK door de Belgische diervoederfabrikanten en vice versa wordt nog gewerkt. VVAK wordt al sinds 2007 geaccepteerd binnen GMP+, het certificeringssysteem in de Nederlandse diervoedersector.

In december 2008 is, evenals in 2005, op basis van een inhoudelijke vergelijking besloten om het VVAK niet voor acceptatie aan te bieden bij GlobalGAP. Redenen zijn o.a. de kosten voor de teler en de autonomie van het schema. Wel worden de ontwikkelingen rond GlobalGAP gevolgd.

Tot slot is het VVAK op 27 augustus 2008 door de minister van LNV goedgekeurd als hygiënecode voor de productie van diervoeders. Teeltbedrijven met het VVAK-certificaat voldoen daarmee aantoonbaar aan de sinds 1 januari 2006 geldende Brusselse hygiëneregels. Impliciet geldt de goedkeuring ook voor het VVC GZP, industriegroente en consumptieaardappelen (VVA). Het voldoen aan de hygiëneregels is één van de voorwaarden voor het verkrijgen van EU-steun (bedrijfstoelag) op percelen.

Beoordelingsrichtlijn Voedselveiligheid Granen, Zaden en Peulvruchten primaire sector
De beoordelingsrichtlijn 'Voedselveiligheid Granen, Zaden en Peulvruchten primaire sector' (hierna te noemen: beoordelingsrichtlijn GZP) is enkele jaren geleden ontwikkeld om de voedsel- en voederveiligheid van de primaire producten granen, zaden en peulvruchten te waarborgen. Daarnaast wordt met de beoordelingsrichtlijn GZP gestreefd naar uniforme certificering.

De beoordelingsrichtlijn GZP is opgesteld aan de hand van afnemerswensen. Hierbij is de primaire sector nauw betrokken. De beoordelingsrichtlijn GZP wordt beheerd door het PA en jaarlijks in overleg met de betrokken sectoren geactualiseerd.

In 2008 zijn er circa 7300 volgens de beoordelingsrichtlijn GZP gecertificeerde telers. Daarnaast zijn circa 2500 telers in het bezit van het inhoudelijk gelijkwaardige VVAK-certificaat. Dit betekent dat in 2008 ruim 95% van de geïncollateerde granen, zaden en peulvruchten afkomstig is van gecertificeerde telers. Granen, zaden en peulvruchten afkomstig van niet gecertificeerde telers worden gescheiden opgeslagen van gecertificeerde producten en onderworpen aan een

uitgebreider monsternameprogramma dan producten afkomstig van gecertificeerde telers. Door de hoge certificatiegraad is de borging van de voedselveiligheid van granen, zaden en peulvruchten op een hoger niveau gebracht.

Onderzoek

Onderzoek en kennisoverdracht

Doelstelling van de onderzoeksprogrammering door het PA is de vorming van een breed gedragen en op de praktijk gericht onderzoeksprogramma. De basis wordt gelegd door een brede inventarisatie van wensen bij telers(organisaties), handel, industrie, onderzoeks- en voorlichtingsorganisaties. In 2008 heeft het PA 135 wensen en ideeën ontvangen voor het onderzoeksjaar 2009, iets meer dan gemiddeld, die allemaal regionaal en vervolgens landelijk zijn beoordeeld. Voor belangrijke wensen worden projectvoorstellen en offertes opgevraagd, die in landelijke gewaswerkgroepen worden beoordeeld op basis van tien criteria. Deze criteria zijn bepalend voor de prijs/kwaliteitverhouding. Op basis van adviezen van de gewaswerkgroepen heeft de Commissie Teeltaangelegenheden (CT) het programma vastgesteld. Besloten is in 2009 □ 3 miljoen te besteden aan onderzoek en kennisverspreiding.

De CT heeft in 2008 gepoogd de duur van het programmeringstraject te verkorten door een afstemmingsoverleg tussen regio's af te schaffen. De daarmee beoogde aanbesteding van het onderzoek voor de zomervakanties is helaas niet gelukt. Daardoor heeft het programmeringstraject net zo lang geduurd als in voorgaande jaren. In 2009 zal nogmaals worden geprobeerd het traject te verkorten.

De CT heeft in 2007 aangegeven, dat bij onderzoek en kennisverspreiding meer aandacht moet worden besteed aan onderwerpen met een innovatief karakter of die bedoeld zijn voor een wat langere termijn. Daarom worden in 2008 projecten meer gericht op innovatie, bio-energie en precisielandbouw. Door samenvoeging van projecten op het gebied van geïntegreerde beheersing van ziekten en plagen en productkwaliteitsverbetering, die noodzakelijk zijn voor een breed draagvlak in de akkerbouwketens, is er nu sprake van een evenwichtig onderzoekspakket.

In het verslagjaar is een vierjarig project afgerond, waarin de aandacht uitgaat naar beheersing van bacterieziekten in pootaardappelen. Het onderzoek heeft veel nieuwe kennis opgeleverd, maar nog onvoldoende praktische oplossingen. Gezien de economische schade door bacterieziekten in aardappelen, naar schatting € 30 miljoen per jaar, heeft de CT in 2008 besloten te blijven zoeken naar beheersmogelijkheden. In de periode 2009 t/m 2012 wordt een bijdrage van bijna € 1 miljoen geleverd aan onderzoek en kennisverspreiding.

Om een breed draagvlak te verkrijgen voor een collectieve onderzoeksorganisatie en de financiering daarvan, is het van belang de resultaten van kennisprogramma's en -projecten tijdig en in bondige vorm te verspreiden binnen de akkerbouwketens. Het PA heeft daarom ook in 2008 onderzoeksorganisaties gevraagd voor elk project artikelen voor vakbladen te schrijven en inleidingen en eventueel demonstraties te verzorgen voor geïnteresseerden, zoals studieclubs en verenigingen, die zich bezighouden met bedrijfsvoorlichting.

Daarnaast worden onderzoeksresultaten beschikbaar gesteld via www.kennisakker.nl. Ondanks een wijziging in de infrastructuur, noodzakelijk om de beheerkosten te beperken, is het bezoekersaantal van deze site in 2008 met 7,5% gestegen tot

2.150 per week.

Actieplan aaltjesbeheersing

In 2005 is op initiatief van het PA en LTO Nederland het 'Actieplan Aaltjesbeheersing' gestart. Doel is aaltjesproblemen beter beheersbaar te maken.

De afgelopen 4 jaar zijn diverse onderzoeks- en voorlichtingsprojecten uitgevoerd, waarvan de resultaten via de vakpers zijn verspreid en in praktische folders verwerkt. Via nieuwsbrieven worden belanghebbenden geïnformeerd over de resultaten van het actieplan en nieuwe ontwikkelingen. Rapportages en brochures zijn beschikbaar op www.kennisakker.nl.

Kennisoverdracht speelt een centrale rol in het actieplan. Er zijn in het verslagjaar dan ook weer enkele praktische brochures verspreid. Eén van die brochures is de 'Aaltjeswijzer', een klapper op borstzakformaat, waarin per aaltjessoort informatie over herkenning en beheersing is opgenomen. Daarnaast is een 'Aaltjesschema' uitgebracht (posterformaat) met informatie over de waardplantstatus en schadegevoeligheid van gewassen voor aaltjes. In opdracht van de Aaltjesadviescommissie (AAC) van het PA, waarin vertegenwoordigers van sector, adviesorganisaties, laboratoria en onderzoek zitting hebben, is de 'Schadewijzer' ontwikkeld. Deze folder gaat over schadedrempels en het interpreteren van bemonsteringsuitslagen. De 'Rode lampen', die de AAC in 2007 heeft laten ontwikkelen, zijn ook in 2008 door de laboratoria met de onderzoeksuitslagen meegestuurd. Er zijn 'Rode lampen' voor 10 schadelijke aaltjes, die op een gestandaardiseerde wijze waarschuwen voor te hoge besmettingsgraden. Najaar 2008 is de 'Kenniskring Topadviseurs' gestart om kennisuitwisseling tussen onderzoekers en adviseurs te

stimuleren en daarmee eenduidigheid in de adviezen naar de primaire sector te bevorderen. Daarnaast zijn in 2008 weer workshops over aaltjesbeheersing georganiseerd voor ca. 1300 deelnemers.

Van de in 2008 lopende onderzoeksprojecten (13) zullen de meeste pas in 2009 of later worden afgerond. Zo is in 2008 een project 'Opsporingsmethoden *Meloidogyne*' gestart om een biotoets voor *Meloidogyne chitwoodi* (maiswortelknobbelaaltje) in pootgoed praktijkrijp te maken. Daarnaast wordt onderzocht of besmetting in het geogoste pootgoed met een grondmonster vooraf kan worden vastgesteld.

In het verslagjaar is het project 'Financiële gevolgen aaltjesbesmetting' afgerond. Voor drie bouwplannen (pootgoedbouwplan, fabrieksaardappelbouwplan, akkerbouw-/industrialgroentebouwplan) zijn scenario's doorgerekend met en zonder aaltjesbesmettingen. Voor de aaltjesbesmettingen is ook doorgerekend wat kosten en baten van beheersingsmaatregelen zijn. De belangrijkste conclusie is dat een aaltjesbeheersingsstrategie loont. In 2008 is ook de rapportage van het project 'Praktijkrijp maken biologische grondontsmetting (BGO)' opgeleverd. Hoewel telers goede resultaten behalen bij het bestrijden van aaltjes en bodemschimmels, blijft men knelpunten zien, waaronder de kwetsbaarheid van de folie, het leggen en verlijmen van de folie, onkruidgroei en het kostenplaatje. BGO is interessant voor hoog salderende gewassen, maar er is meer onderzoek nodig om de methode verder praktijkrijp te maken.

Eind 2008 is de eerste fase van het actieplan afgerond. In een workshop met de betrokkenen bij het actieplan en vertegenwoordigers van de akkerbouw-, groenten-

en bollensector is de eerste fase geëvalueerd. Er is gediscussieerd over een vervolg van het actieplan en de daarin te stellen prioriteiten. De tot nu toe bereikte resultaten zijn positief ontvangen, maar er is ook geconstateerd dat nieuwe kennis nog steeds nodig is. Er is behoefte aan handvatten, waarmee de teler die kennis kan toepassen. Ook eenduidigheid in de boodschap naar de praktijk blijft gewenst. Er blijkt bij de betrokken partijen voldoende draagvlak voor een tweede fase.

Op basis van het positieve resultaat van de workshop en het advies van de voor het actieplan ingestelde begeleidingscommissie is de stuurgroep tot een voorstel gekomen voor een 'Actieplan Aaltjesbeheersing fase 2'. Op 31 oktober 2008 heeft de CT de eerste fase van het actieplan positief beoordeeld en het voorstel voor de tweede fase goedgekeurd. Besloten is om hiervoor € 1.400.000,- te reserveren voor de periode van 2009 t/m 2012, aangevuld met de resterende budgetten van de eerste fase. Ook in de tweede fase zal aan de 5 thema's preventie, monitoring, beheersing, bestrijding en kennisoverdracht worden gewerkt. Ook de vollegrondsgroenten- en bollensector zullen worden benaderd voor een bijdrage aan Actieplan fase 2.

Innovatie

Met het project Kiemkracht wil de CT, samen met innoverende ondernemers en het Innovatienetwerk van de overheid, grensverleggende innovaties realiseren. In 2008 zijn tientallen mogelijkheden ontdekt en geformuleerd, die op middellange of lange termijn kunnen leiden tot doorbraken. Deze mogelijkheden zijn vervolgens versmald tot 5 concepten: *eiwit van het land*, *klimaatreddende bodem*, *scharrelbot: de eenrijige bietenrooier*, *sluit de kringlopen* en *potato4ever*. In 2008 zijn deze concepten als dermate waardevol beoordeeld, dat besloten is ze in 2009 verder uit te werken. Daarnaast wil Kiemkracht betrokken blijven bij de concepten bioraffinage,

biocascadering en GroenStaal.

Project Effectief middelenpakket

Doel van het project 'Effectief middelenpakket' is te bewerkstelligen dat voor de akkerbouwsector een gewasbeschermingsmiddelenpakket ter beschikking komt, dat zowel voor grote teelten als voor kleine teelten en toepassingen toereikend is. De afgelopen jaren is dit project door het PA uitgevoerd en gefinancierd. De werkzaamheden op het gebied van graszaad, graszoden en vlas zijn in het verslagjaar uitgevoerd door Plantum. Dit vanwege de overstap van de betrokken productschapsfunctionaris naar Plantum en vanwege de bij Plantum aanwezige expertise op het gebied van productie van uitgangsmateriaal. De werkzaamheden voor de overige akkerbouwproducten zijn uitgevoerd door het PA.

Het project wordt tweejaarlijks geëvalueerd, de laatste evaluatie heeft eind 2008 plaatsgevonden. Vanwege de enorme hoeveelheid knelpunten die vanuit de sector en verschillende telersgroepen wordt aangedragen en vanwege de vele ontwikkelingen op het gebied van wetgeving, is besloten de beschikbare tijd voor het project 'Effectief middelenpakket' in 2009 te verhogen naar 0,8 fte. Zo kan de nodige aandacht worden geschonken aan de afzonderlijke projecten en knelpunten.

Ook in 2008 zijn er door het PA verschillende toelatingen gerealiseerd. Het betreft zowel structurele oplossingen (vereenvoudigde uitbreidingen) als tijdelijke oplossingen (Dringend Vereiste Gewasbeschermingsmiddelen). Meer informatie over door het PA gefinancierde gewasbeschermingsprojecten is te vinden op www.kennisakker.nl.

Convenant Coëxistentieafspraken.

Het convenant behelst de afspraken over de teelt van genetisch gemodificeerde gewassen naast gangbare en biologische. Het productschap verzorgt het voorzitterschap en het secretariaat van de stuurgroep, die is belast met de uitwerking van de afspraken uit het convenant. Verwacht wordt dat in 2009 meer duidelijkheid komt over de uitwerking van de 'restschadefondsen'.

Tuchtrecht

Overtredingen van teeltvoorschriften worden tuchtrechtelijk bestraft. Als uit onderzoek blijkt dat sprake is van een overtreding, wordt dit vastgelegd in een berechtingsrapport. Dit rapport wordt door de voorzitter van het productschap voorgelegd aan het Tuchtgerecht Akkerbouwproductschappen, met het verzoek tot berechting over te gaan.

Het tuchtgerecht bestaat uit een onafhankelijk rechtsgeleerd voorzitter en 7 leden (akkerbouwers), van wie er 2 per zitting aanwezig zijn. Het secretariaat is in handen van het Instituut Agrarisch Recht (IAR) in Wageningen.

Bij overtredingen worden geldboetes opgelegd. Het tuchtgerecht kan ook besluiten tot openbaarmaking van de uitspraak, onder verscherpte controle stellen van het bedrijf op kosten van betrokkene of een berisping. De wettelijk vastgelegde maximale geldboete per overtreding is sinds 26 maart 2008 vastgesteld op € 7.400,- (voorheen € 4.500,-). Als het wederrechtelijk genoten voordeel echter meer is dan € 1.850,- (voorheen € 1.135,-) bedraagt de maximale boete € 18.500,- (voorheen € 11.250,-).

In 2008 is door het tuchtgerecht in 35 zaken (2007: 66) tegen 31 telers (2007: 59) uitspraak gedaan. Dit betreft zaken uit 2007 en 2008. Overtredingen zijn begaan ten aanzien van regels rond knolcyperus (13), wilde haver (11), phytophthora (8), aardappelmoetheid (2) en goedgekeurd pootgoed (1).

Het tuchtgerecht heeft in 29 zaken boetes opgelegd, variërend van € 200,- voorwaardelijk tot bijna € 6.200,- onvoorwaardelijk. In 5 gevallen is door de teler verzet aangetekend tegen de uitspraak, waarna de zaken opnieuw door het tuchtgerecht zijn behandeld. Na behandeling van 4 (van de 5) verzetzaken is in 1 geval de oorspronkelijke boete omgezet in een voorwaardelijke boete; de overige 3 bleven ongewijzigd. De 5e verzetzaak wordt in 2009 behandeld.

In 4 gevallen is door de teler beroep aangetekend bij het College van Beroep voor het bedrijfsleven (CBb), het hoogste rechtcollege. Eén teler trok het beroep kort voor de zitting in en één uitspraak van het tuchtgerecht is door het CBb bevestigd. De uitspraak van het 3e geval is nog niet bekend en het 4e beroep wordt in 2009 behandeld.

Landbouwzaaizaden

De Beleidsadviescommissie Landbouwzaaizaden (BAC-Lzz) fungeert als platform voor de landbouwzaaizadensector, waarin kwekers, zaaizaadtelers en zaaizaadhandelaren samenwerken. Deze commissie heeft tot taak het bestuur van het PA te adviseren over alle aangelegenheden, die landbouwzaaizaden betreffen. De commissie is in 2008 bijeengekomen op 19 maart en 21 oktober.

Meerjarenvisie Graszaadteelt

In november 2007 heeft het bestuur van het toenmalige Productschap GZP de "Meerjarenvisie Graszaadteelt" vastgesteld. Dit document, opgesteld door de Werkgroep Graszaaden van het productschap, is bedoeld om richting te geven aan het toekomstige onderzoek voor de graszaadteelt. Gewasbescherming, nodig om zaaizaad van goede kwaliteit te produceren, en kostenbeheersing zijn daarbij de belangrijkste thema's. Op de Open Dag van Proefboerderij Rusthoeve op 25 juni 2008 is de visie gepresenteerd en vervolgens aangeboden aan het Ministerie van LNV. Een in de visie genoemde doelstelling is de vorming van een expertisecentrum voor de graszaadteelt, waarin praktijkonderzoek en kennisoverdracht plaatsvinden. Dit gebeurt op de Rusthoeve in samenwerking met DLV.

Onderzoek

De BAC-Lzz is voor het productschap het adviesorgaan bij de besluitvorming over de besteding van gelden voor onderzoek vanuit het 'Fonds zaaizaad van voedergrassen en het Fonds zaaizaad van granen, peulvruchten en andere gewassen'. De volgende onderzoeksprojecten zijn in 2008 gefinancierd uit het 'Fonds

zaaizaad van voedergrassen':

- Praktijkonderzoek Plant en Omgeving (PPO) te Lelystad, onderzoek gericht op onkruidbestrijding in rietzwenkgras.
- Proefboerderij Rusthoeve te Colijnsplaat, een project gericht op het drogen van graszaad op de boerderij en de vergelijking van het dorsen van graszaad uit het zwad en dorsen van stam.

Vanuit het 'Fonds zaaizaad van granen, peulvruchten en andere gewassen' zijn in 2008 de volgende projecten gefinancierd:

- Onderzoek van Plant Research International (PRI) en PPO naar fusarium in granen.
- Een educatief project gericht op scholen rondom het thema genetische diversiteit.

Meer informatie is te vinden in het onderdeel 'Kwaliteit en onderzoek'.

Gewasbescherming

Het productschap is actief op het punt van de toelating van gewasbeschermingsmiddelen voor kleine toepassingen. Ook vanuit de beide zaaizaadfondsen wordt in de financiering van deze activiteit bijgedragen.

In samenwerking met Plantum NL is een coördinator aangesteld. Deze werkt voor kleine akkerbouwgewassen zoals de verschillende soorten graszaad, blauwmaanzaad, karwij en vlas. De coördinator brengt het landbouwbedrijfsleven en producenten van gewasbeschermingsmiddelen bijeen om knelpunten in de gewasbescherming op te lossen. Daarnaast zijn er contacten met het Ministerie van LNV en het College voor de Toelating van Gewasbeschermingsmiddelen en Biociden. Een van de

onderwerpen waarin veel energie is gestoken - en met succes - is het opnieuw verkrijgen van een toelating voor ethofumesaat in de graszaadteelt. Eind 2008 heeft het bestuur besloten de inzet op het punt van gewasbescherming in 2009 uit te breiden. Meer informatie is te vinden in het hoofdstuk Teelt onder *Project Effectief Middelenpakket*.

EU-verkeersaangelegenheden

De BAC-Lzz bespreekt de ontwikkelingen op het terrein van de EG-regelgeving voor de kwaliteit van zaaizaden. Een onderwerp dat aandacht vraagt, is het project van de Europese Commissie, gericht op verbetering van de regelgeving. Een evaluatie van het bestaande regelgevingpakket is in 2008 afgerond. Hierbij komt naar voren dat het betrokken bedrijfsleven redelijk tevreden is met de huidige regelgeving. De verwachting is dat de Commissie in 2009 voorstellen tot vereenvoudiging zal doen.

EG-steunregeling voor zaaizaden

Wat het EG-markt- en prijsbeleid betreft richt de aandacht zich in 2008 op de politieke discussie over de EG-zaaizaadsteun, die in Nederland alleen nog wordt toegepast voor zaaizaad van vezelvlas. De discussie vindt plaats in het kader van de zgn. Health Check, de tussentijdse evaluatie van het EG-landbouwbeleid. Het Nederlandse bedrijfsleven pleit voor voortzetting van de huidige steunmaatregel tot 2013.

Ongekeurd zaaizaad

Het productschap heeft regels vastgesteld met betrekking tot ongekeurd zaaizaad. Het gaat om administratieve verplichtingen voor degene, die ongekeurd zaaizaad schoont in opdracht van een teler. Zo'n schoningsbedrijf moet garanderen, dat de

teler zaaizaad teruggeleverd krijgt van zijn eigen partij. Voor vlas geldt een verplichting, dat op gehuurd land alleen goedgekeurd zaaizaad mag worden gebruikt. Hierdoor heeft de verhuurder zekerheid, dat goed zaaizaad wordt gebruikt, dat niet is verontreinigd met onkruidzaden. De regelgeving, die is vastgelegd in de Verordening PA Landbouwzaaizaden, is in 2008 geëvalueerd. Het blijkt dat het zaaizaadbedrijfsleven nog steeds het belang van de verordening onderschrijft, reden voor het productschap om de verordening te actualiseren.

Granen en graanproducten

Kwaliteit en onderzoek

Tarwekwaliteitsonderzoek

In het verlengde van het Cultuur- en Gebruikswaarden Onderzoek (CGO) financiert het PA het tarwebakkwaliteitsonderzoek. Hieraan nemen kwekers en maalindustrie deel. Doel is te komen tot goede, in Nederland te telen wintertarwe, die betere bakeigenschappen heeft. Afgelopen jaar zijn twee nieuwe wintertarwerassen opgenomen in de aanbevolen rassenlijst. Momenteel worden mogelijkheden voor optimalisatie van het onderzoek bekeken. Hierbij wordt, vanwege het beperkt aantal beschikbare plaatsen, in eerste instantie gericht op het zo goed mogelijk selecteren van rassen, die voor onderzoek in aanmerking komen.

Een nieuw project dat in 2008 is gestart is het volkorenbaktarweonderzoek. In het kader van het 'Health Grain Project' waaraan het PA deelneemt, is gekeken naar de mogelijkheid om volkorenmonsters vanuit dit project op te nemen in het bak-onderzoek. Het betreffende onderzoek, uitgevoerd door TNO, is inmiddels gestart.

Healthgrain

Het PA is partner in het Europese project *Healthgrain*. In dit project wordt gezocht naar de gezondheidsvoordelen van granen en mogelijkheden om deze gezondheidsvoordelen verder te ontwikkelen. Het project (looptijd 2005 t/m 2010) wordt mede gefinancierd door de Europese Commissie. Aan het project leveren Europese wetenschappers en het bedrijfsleven (graantelers, graanverwerkers, bakkerijen) een

bijdrage. In Nederland worden de resultaten van *Healthgrain* en de aanwezige kennis in het Healthgrain-netwerk gebruikt bij de toenemende communicatie over bakkerijproducten en gezondheid.

In september 2008 heeft het PA voor de Nederlandse participanten in dit project een workshop georganiseerd met als doel mee te denken over de ontsluiting van de kennis die vrij komt uit het Healthgrain-project. De Nederlandse participanten hebben voorgesteld na afronding van het project in 2010 een internationaal netwerk in stand te houden om de resultaten uit het project breed te kunnen communiceren. Dit standpunt wordt ingebracht in het Europese Healthgrain-project.

NIBEM

Het NIBEM (Nederlands Instituut voor Brouwgerst, Mout en Bier) is de organisatie van en voor de gerst-mout-bierketen. Naast het leveren van een financiële bijdrage aan het NIBEM heeft het PA zitting in het bestuur en verricht zij secretariaatswerkzaamheden voor diverse NIBEM-werkgroepen.

In 2008 is een project afgerond, dat tot doel heeft een alternatieve afzetmarkt te bieden voor bierbostel. Ook andere alternatieven op dit gebied worden nog bekeken. Daarnaast levert het PA een actieve bijdrage aan de organisatie van de zomere excursie en de brouwersdag, waar de gehele keten vertegenwoordigd is.

Parallel aan het CGO voor zomergerst loopt het door het NIBEM gefinancierde rassenonderzoek. De focus ligt hier op de ontwikkeling van brouwwaardige zomergerst. Jaarlijks brengt het NIBEM een persbericht uit over de industriële verwerking van nieuwe in Nederland geteelde zomergerst, waarvoor mouterijen en

brouwerijen vrijwillig hun gegevens en ervaringen ter beschikking stellen. Om de teelt van brouwwaardige wintergerst te stimuleren, is het NIBEM voornemens om in 2009 tevens een persbericht over de industriële verwerking van wintergerst uit te brengen. Wintergerst is echter niet opgenomen in het rassenonderzoek.

Hygiënecodes

In de Europese hygiëneverordening (Verordening (EG) Nr. 852/2004) is vastgelegd, dat elk bedrijf dat zich bezighoudt met levensmiddelen een op HACCP gebaseerd voedselveiligheidssysteem dient te hebben. Bedrijven kunnen ook invulling geven aan deze verplichting door gebruik te maken van een goedgekeurde hygiëncode.

Wanneer een bedrijf volgens de in de goedgekeurde hygiëncode omschreven procedures werkt, kan het ervan uitgaan dat aan de wettelijke eisen (het opstellen van een HACCP-systeem) van verordening (EG) Nr. 852/2004 wordt voldaan. Hygiënecodes zijn vrijwillig toepasbaar. Een bedrijf kan er ook voor kiezen om in plaats van het werken volgens de hygiëncode een eigen HACCP-systeem op te stellen en toe te passen.

Hygiëncode voor windmolens, watermolens en ambachtelijke maalderijen, malend voor menselijke consumptie

Om ambachtelijke maalderijen te helpen bij het invulling geven aan deze wettelijke verplichting heeft het PA in samenwerking met het Ambachtelijk Korenmolenaars Gilde en Het Gilde van Vrijwillige Molenaars de 'Hygiëncode voor windmolens, watermolens en ambachtelijke maalderijen, malend voor menselijke consumptie' (hierna 'Hygiëncode molenaars') in 2008 geheel herzien en afgestemd met de

Voedsel- en Warenautoriteit en het regulier overleg warenwet.

De hygiëncode is in augustus 2008 goedgekeurd door de minister van VWS. Dit betekent dat bedrijven met ingang van 1 januari 2009 gebruik kunnen maken van de herziene 'Hygiëncode molenaars'.

Hygiëncode granen, zaden en peulvruchten collecterende, verwerkende en afleverende bedrijven

Om graanhandelbedrijven te helpen bij het voldoen aan de wettelijke verplichting tot het werken met een op HACCP gebaseerd voedselveiligheidssysteem, hebben het PA en de Koninklijke Vereniging Het Comité van Graanhandelaren een hygiëncode ontwikkeld voor granen, zaden en peulvruchten collecterende, verwerkende en afleverende bedrijven (hierna Hygiëncode GZP). Met de herziening van deze hygiëncode is in 2008 gestart. De verwachting is dat dit traject in 2009 wordt afgerond met de goedkeuring door de ministers van VWS en LNV.

Sectorale monitoring

Een andere wettelijke verplichting is de verificatie of ingekochte producten aan de wettelijke normen voldoen. In het kader van de Hygiëncode GZP kunnen bedrijven ervoor kiezen via het gezamenlijke sectoraal monitoringsprogramma invulling te geven aan deze verificatieplicht. Doordat het merendeel van de granen, zaden en peulvruchten collecterende bedrijven deelneemt aan dit sectorale monitoringsprogramma levert dit een schaalvoordeel op. Indien een bedrijf niet aan de sectorale monitoring deelneemt, blijft het bedrijf verplicht leveringen zelf te verifiëren. In 2008 heeft het PA het sectorale monitoringsprogramma in het kader van de Hygiëncode GZP uitgevoerd. Bij enkele monsters blijkt sprake van een overschrijding

van de wettelijke norm. In de betreffende gevallen heeft de sector corrigerende maatregelen genomen. Het monitoringsprogramma wordt jaarlijks aangepast aan de hand van uitslagen van voorgaande jaren en de omvang van de totale productie.

Biotechnologie

Door de wereldwijde toename van de teelt van genetisch gemodificeerde gewassen krijgen bedrijven in de agrarische en verwerkende sector steeds vaker te maken met genetisch gemodificeerde gewassen in verschillende stadia van productie (teelt, handel en verwerkende industrie). Dit heeft op verzoek van de graanverwerkende keten geleid tot de instelling enkele jaren geleden van de werkgroep GGO. Het doel van deze werkgroep is onder meer uitwisseling van informatie en ideeën, zodat alle schakels in de keten elkaars opvattingen kennen. In de werkgroep worden de verschillende standpunten met elkaar afgestemd. Waar mogelijk wordt een gezamenlijk standpunt geformuleerd. In 2008 zijn de werkgroepleden éénmaal bijeen geweest.

De werkgroep heeft geconstateerd, dat er behoefte is aan een helder beeld van de voor- en nadelen van GGO's. Ook moet een inventarisatie van knelpunten worden gemaakt. Deze gegevens kunnen worden gebruikt voor het informeren van de consument en niet-gouvernementele organisaties (NGO's). In 2009 wordt dit onderwerp verder uitgewerkt.

In de Projectgroep Biotechnologie wordt nauw samengewerkt met het Productschap Diervoeder (PDV) en het Productschap Margarine, Vetten en Oliën (MVO).

Nieuw bij Patisserie Kuyt
Lieve mensen ontdekken van het nieuwe
assortiment van de winkel.
Deze pastries zijn gemaakt van de beste
ingrediënten.
Makkelijk te maken.
Deze pastries zijn gemaakt van de beste
ingrediënten.
Makkelijk te maken.

**BILTZAN LEEKER
TOMATEN
SCHIJFJE
€ 7,95**

**BOUWROEK
€ 3,95**

0.006
K Patisserie Kuyt
die bestaat sinds 2006

CAMPAGNEMARKT

**BIJ EU 200,00
KASSA BOMMEN
EEN
APPELSCHIJFJE TRANKJE**

Bakkerij

Commissie Brood en Banket

De Commissie Brood en Banket (CBB) is ingesteld op basis van artikel 88a van de Wet op de Bedrijfsorganisatie. Deze commissie is belast met de voorbereiding van en advisering over door het bestuur van het productschap te nemen besluiten over maatregelen, die brood en banket betreffen. Verder besluit zij over de besteding van door het bestuur beschikbaar gestelde budgetten, voert zij genomen besluiten uit en ziet zij toe op de gefinancierde projecten, activiteiten en instellingen.

Structuurversterking

De hoofdtak van de CBB betreft de uitvoering van een pakket structuurversterkende maatregelen voor de industriële broodbakkerij en de ambachtelijke brood- en banketbakkerij. Het pakket heeft een looptijd van 2005 tot en met 2009. De bakkerijsector zal zich moeten beraden over de vraag of de structuurmaatregelen na 2009 moeten worden voortgezet en zo ja, in welke vorm. Met het oog op de hierover te nemen besluiten heeft de CBB aan Bureau Bartels opdracht gegeven een evaluatieonderzoek te houden. De resultaten van het onderzoek zullen voorjaar 2009 beschikbaar komen.

Met de structuurversterkende maatregelen speelt de bakkerijsector in op een aantal ontwikkelingen, zoals de zich wijzigende consumptiepatronen en grotere informatie-behoefte over voedingswaarde en gezondheidsaspecten van brood bij de consument. Daarnaast stelt de sector vast dat, hoewel brood een positief imago heeft, het gewenst is blijvend aandacht te besteden aan het imago van brood en van de bakkerij. Op grond van demografische ontwikkelingen kan worden voorzien, dat

vooral in het segment van de ambachtelijke bakkerij de komende jaren een groot aantal ondernemers ofwel de bedrijfsvoering zal staken, ofwel zal proberen het bedrijf over te dragen.

Het budget voor de structuurversterkende maatregelen is onderverdeeld in een budget voor algemene maatregelen (collectieve voorlichting en promotie), een budget voor op het grootbedrijf gerichte maatregelen (imagobevordering en marktonderzoek) en een budget voor op het midden- en kleinbedrijf gerichte maatregelen (eerstelijnsadviesing, activiteiten voor starters en borgstelling). De uitvoering van de maatregelen voor midden- en kleinbedrijf wordt binnen de door het bestuur en de CBB bepaalde kaders aangestuurd door de Werkgroep MKB-bakkers ('Voor de Bakker') van de CBB.

De invulling van de structuurversterkende maatregelen voor 2008 is als volgt:

- *Voorlichting over en generieke promotie van brood en broodproducten.* Deze activiteiten zijn, evenals in het verleden, uitgevoerd door het Voorlichtingsbureau Brood. Dit bureau neemt in 2008 ook de organisatie en de kosten van 'Het Nationaal Schoolontbijt' volledig voor haar rekening. In totaal hebben 2.200 scholen aan dit project deelgenomen. Dat is een stijging van 10% ten opzichte van de editie van 2007. Het productschap bekostigt de activiteiten van het voorlichtingsbureau in 2008 met een subsidiebedrag van € 2.030.000.
- *Versterking van het imago van brood en van de bakkerij.* Het productschap ondersteunt in 2008 de volgende imagobevorderende activiteiten: de activiteiten van de Stichting Bakkerij Imago, de organisatie van het 'Nationaal Bakkerij Gala'

en de verkiezing 'Bakkerij/Banketbakkerij van het jaar'. De Stichting Bakkerij Imago wordt voor dit doel ondersteund met een subsidiebedrag van € 332.000. Het 'Nationaal Bakkerij Gala' wordt ondersteund met een subsidiebedrag van € 109.500. Voor de verkiezing 'Bakkerij/Banketbakkerij van het Jaar' is in 2008 een subsidiebedrag toegekend van € 44.000. Voor het project "Scholing van werkenden in de Bakkerijbranche" is een eenmalig subsidiebedrag van € 490.000 toegekend.

- *Marktonderzoek voor het grootbedrijf.* In 2008 is het verzamelen en beschikbaar stellen van marktanalytische informatie ondersteund met een subsidiebedrag van € 350.000. De Stichting Bakkerij Imago organiseert deze activiteit en is dan ook de ontvanger van de subsidie.

De volgende specifiek voor de ambachtelijke brood- en banketbakkerij vastgestelde maatregelen worden uitgevoerd door de Werkgroep "Voor de Bakker":

- *Eerstelijnsadvisering.* In 2008 hebben de eerstelijnsadviseurs van de werkgroep in totaal 266 adviesverzoeken behandeld (2007: 195), waarvan 104 (2007: 87) van startende ondernemers. Deze toename is mede te danken aan publiciteitsacties, die de werkgroep houdt om vooral aspirant-ondernemers te trekken. Ook het aantal verzoeken om advies/begeleiding van gevestigde ondernemers, die overwegen hun bedrijf op korte of langere termijn over te dragen/te verkopen of te beëindigen is gestegen (59 tegen 38 in 2007). Deze stijging is grotendeels toe te schrijven aan het onderzoek naar bedrijfsopvolging, dat Stratus Marktonderzoek B.V. in 2007 in opdracht van de werkgroep heeft uitgevoerd. Ook wordt regelmatig een beroep gedaan op de eerstelijnsadviseur, die is

gespecialiseerd in sociale verzekeringen, onder meer voor problemen met arbeidsongeschiktheidsuitkeringen.

Daarnaast zijn de adviseurs betrokken bij projecten, die tot doel hebben de kloof tussen Nederlandse en allochtone bakkers te dichten en worden de mogelijkheden verkend tot samenwerking met andere versbranches.

- *Activiteiten voor starters.* In 2008 zijn in het kader van startersbegeleiding 21 haalbaarheidsonderzoeken uitgevoerd, waarvan 17 met positief advies. Van de door de werkgroep begeleidde kandidaten zijn er in 2008 twaalf daadwerkelijk gestart. Verder zijn ten behoeve van starters in het verslagjaar weer een themadag en een workshop georganiseerd. Doel van deze evenementen is starters zo goed mogelijk voor te bereiden op het ondernemerschap. In dit kader is tevens contact gelegd met ROC's met een bakkerijopleiding. De adviseurs zullen hier gastlessen gaan geven om studenten te enthousiasmeren voor het ondernemerschap.
- *BakkersFinancieringsFonds (BFF).* In 2008 heeft het BFF vier borgstellingen verstrekt (in totaal voor € 220.000,-). Het jaarlijks beschikbare budget bedraagt € 487.500,-.

De structuurmaatregelen worden gefinancierd uit de opbrengst van een bestemmingsheffing op leveringen van meel en/of bloem van granen. Het tarief van deze heffing bedraagt in 2008 € 0,60 per 100 kg. De opbrengst van de heffing bedraagt circa € 3,7 miljoen.

SpecsPlaza

Op verzoek van organisaties uit de bakkerijketen (maalindustrie, bakkerijgrondstoffenindustrie, ambachtelijke bakkerij en industriële bakkerij) en inkooporganisaties is in

2006 besloten tot de bouw van een ingrediëntendatabank voor de bakkerijketen. De ingrediëntendatabank ("SpecsPlaza") stroomlijnt de informatie-uitwisseling van gegevens over de specificaties van bakkerij ingrediënten. Voor leveranciers betekent SpecsPlaza, dat zij specificaties van hun ingrediënten via één kanaal aan hun afnemers beschikbaar kunnen stellen. Voor afnemers (bakkers) betekent SpecsPlaza, dat zij voor specificatiegegevens uit één bron kunnen putten. In combinatie met voor dit doel aangepaste softwarepakketten kan met SpecsPlaza een warenwettelijk juist etiket worden samengesteld.

De basisversie van SpecsPlaza bevatte die specificatiegegevens, die nodig zijn om de bakker in staat te stellen een warenwettelijk juist etiket samen te stellen. Eind april 2008 is een uitgebreide versie van de ingrediëntendatabank beschikbaar gekomen. In deze versie zijn productspecificaties uitgebreid met een aantal aanvullende gegevens. Met deze gegevens is de bakkerij in staat te voldoen aan de informatiebehoeften van (groot)afnemers. Het betreft hier bovenwettelijke gegevens over onder meer voedingswaarde en claims, allergenen, voedselveiligheidssystemen (certificaten) en uitgebreide verpakkingsinformatie. Na het beschikbaar komen van de uitgebreide versie van SpecsPlaza zijn leveranciers gestart met het vullen van aanvullende gegevensvelden.

In het najaar van 2007 heeft het overleg van voorzitters en secretarissen van organisaties in de bakkerijketen ("het Voorzittersoverleg bakkerijketen") een uniforme naamgeving voor bakkerij ingrediënten vastgesteld, die na een overgangperiode binnen SpecsPlaza zal worden gehanteerd. Deze uniforme naamgeving voorkomt, dat hetzelfde ingrediënt onder een andere naam meerdere keren op het

etiket voorkomt. Het verslagjaar is gebruikt als overgangperiode voor het introduceren van de uniforme naamgeving van ingrediënten. In de databanksoftware is een hulpmiddel beschikbaar gesteld, dat de omzetting van ingrediëntbenamingen naar ingrediënten van de standaardlijst ondersteunt. Per 1 september 2008 is het niet langer mogelijk specificaties in te voeren met ingrediënten, die afwijken van de standaardlijst.

Om het gebruik van SpecsPlaza te vereenvoudigen en dus te bevorderen voor buitenlandse leveranciers die Nederlandse bakkers als afnemer hebben, is in 2008 besloten ook een Engelstalige versie van SpecsPlaza te ontwikkelen. Besloten is de meertaligheid zo uit te voeren, dat een specificatie in één taal (veelal het Nederlands) kan worden aangehouden, doch dat de leverancier zowel de applicatie (schermtteksten, veldbenamingen, foutmeldingen) als de codelijsten en de lijst van uniforme ingrediëntbenamingen in het Engels kan raadplegen. Deze aanpassing zal in 2009 worden opgeleverd.

In 2008 is een aantal communicatie-inspanningen gepleegd om leveranciers en afnemers te informeren over de mogelijkheden en werking van SpecsPlaza. Zo is op 25 juni 2008 een informatiebijeenkomst gehouden om leveranciers te informeren over de uitgebreide versie van SpecsPlaza. Tijdens de bijeenkomst is deze versie aan circa 50 deelnemers gedemonstreerd en zijn vragen beantwoord. Op de Bakkerij Dagen, die in maart 2008 zijn gehouden, is BakkerijPlaza met een stand vertegenwoordigd. Daar zijn beursbezoekers op speelse wijze geïnformeerd over SpecsPlaza. Daarnaast staat SpecsPlaza op het programma van regionale jubileumbijeenkomsten van ondernemersorganisatie NBOV. SpecsPlaza is tevens belicht

tijdens een themamiddag van NVB en VBZ en tijdens het congres van GS1.

De initiële kosten van de basisversie van de ingrediëntendatabank zijn voor 80% gefinancierd uit de reserves van het Fonds Structuurversterking Bakkerij van het productschap en voor 20% uit niet voor de bakkerij geormerkte reserves van het productschap. Latere uitbreidingen van de databank zijn, afhankelijk van de aard van het meerwerk, geheel of gedeeltelijk uit genoemd fonds gefinancierd.

Eind 2008 nemen ruim 75 leveranciers deel aan de databank. In totaal hebben deze leveranciers ongeveer 4.500 specificaties in de databank ingevoerd. Het aantal afnemers (bakkers) dat zich op dat moment heeft aangemeld, bedraagt circa 200.

Bij de start van de bouw van de databank hebben de initiatiefnemende ketenpartijen enkele voorwaarden/beleidsuitgangspunten voor de databank geformuleerd. Onderstaand zal puntsgewijs nader op deze voorwaarden en de invulling ervan worden ingegaan.

- *De databank dient alle grond- en hulpstoffen te omvatten, dient actueel te zijn en dient de gegevens op een zodanige wijze aan de gebruiker te verstrekken, dat één en ander conform de geldende etiketteringswetgeving plaatsheeft.*
Hoewel de databank aan het eind van het verslagjaar nog niet de specificaties van alle bakkerij ingrediënten bevat, blijkt uit analyses, dat SpecsPlaza ten minste vertegenwoordigd is in alle productgroepen van bakkerij ingrediënten. Met name in de categorieën "typische" bakkerij grondstoffen, zoals meel en mixen, bevat SpecsPlaza het overgrote deel van de productspecificaties. De actualiteit van de

specificaties wordt gewaarborgd door ze een geldigheidsduur van zes maanden te geven. Indien een specificatie gedurende deze termijn ongewijzigd blijft, wordt de eigenaar van de specificatie verzocht deze opnieuw te activeren en waar nodig aan te passen. De specificatiegegevens in SpecsPlaza zijn zodanig, dat ze de bakker in staat stellen hiermee een warenwettelijk juist etiket samen te stellen. Voor communicatie met SpecsPlaza geschikt gemaakte bakkerijsoftwarepakketten ondersteunen de bakker om zonder warenwetskennis een warenwettelijk juist etiket samen te stellen. Aan het eind van 2008 zijn vier bakkerijsoftwarepakketten aangepast voor communicatie met SpecsPlaza.

- *De databank moet worden beheerd door een neutrale partij en moet adequaat zijn beveiligd.*
SpecsPlaza is ondergebracht bij en wordt beheerd door het productschap.
- *De databank moet laagdrempelig zijn, in termen van gebruiksgemak en kosten.*
De databank is ontwikkeld in nauw overleg met functionarissen van bedrijven uit de bakkerijketen, waardoor steeds rekening kan worden gehouden met de wensen van de gebruikers. Deze wensen hebben op verschillende onderdelen dan ook geleid tot aanpassingen van de databanksoftware.
- *De databank moet eenvoudig kunnen worden aangepast aan veranderende wetgeving en uitbreidbaar zijn met modules voor traceerbaarheid en risicobeoordeling van grondstoffen.*
Deze eis is betrokken bij de ontwikkeling van de databank. De uitgebreide versie van SpecsPlaza houdt rekening met mogelijke toekomstige warenwettelijke eisen.
- *De verzameling, opslag en distributie van de artikelgegevens moet op gestandaardiseerde wijze plaatshebben.*
Waar mogelijk is aangesloten bij internationale standaarden van GS1.

RiskPlaza

2008 is het eerste jaar waarin de bakkerijketen gebruik kan maken van RiskPlaza en RiskPlaza-audit⁺. Het doel van het RiskPlaza-project is tweeledig: enerzijds het verlagen van de verificatiekosten en –lasten, anderzijds de gehele keten op eenvoudige en transparante wijze inzicht geven in mogelijke gevaren van bakkerij-ingrediënten en de beheersing hiervan.

Om dit te realiseren is gekozen voor twee instrumenten:

- RiskPlaza, een databank met informatie over de gevaren die zich in bakkerij-ingrediënten kunnen voordoen en de mogelijke beheersmaatregelen.
- Bij een RiskPlaza-audit⁺ voert een certificerende instelling bij een deelnemend bedrijf een aanvullende audit uit op het al aanwezige op HACCP gebaseerde voedselveiligheidscertificaat. De RiskPlaza-audit⁺ richt zich op de borging van alle gevaren van ingrediënten, die toeleveranciers aan het deelnemende bedrijf leveren. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de informatie uit RiskPlaza.

De VWA heeft RiskPlaza geaccepteerd als ketengarantiesysteem. Dit betekent dat bedrijven door af te nemen van een RiskPlaza-audit⁺ -bedrijf aantoonbaar aan de wettelijke verificatieplicht voor grondstoffen voldoen. Daarnaast kan een bedrijf aantonen dat het alle mogelijke gevaren van gebruikte grondstoffen in kaart heeft gebracht door gebruik te maken van RiskPlaza.

RiskPlaza is een initiatief van de gehele bakkerijketen: de industriële en ambachtelijke bakkerij, de inkooporganisaties, de bakkerijgronstoffenindustrie en de maalindustrie. Deze partijen hebben ervoor gekozen RiskPlaza onder te brengen bij het PA. Zowel

RiskPlaza als de RiskPlaza-audit⁺ zijn ontwikkeld in nauwe samenwerking met de bakkerijketen, de VWA en certificerende Instellingen. Zo zijn de voordelen voor deelnemende bedrijven zo groot mogelijk. De bakkerijsector loopt voorop met deze aanpak. Als gevolg hiervan is er in 2008 veel media-aandacht geweest voor dit initiatief.

Verscheidene grote toeleveranciers van de bakkerijsector hebben al een RiskPlaza-audit⁺ laten uitvoeren. Daarnaast hebben inmiddels meer dan 50 bedrijven, actief in de bakkerijketen, een abonnement op RiskPlaza. Wanneer bedrijven aangeven gebruik te maken van RiskPlaza, houdt de VWA hiermee rekening bij haar inspecties.

Jodium, convenant gebruik bakkerszout

In het kader van de volksgezondheid stimuleert de overheid het gebruik van jodiumhoudend keukenzout bij de bereiding van brood en broodvervangers. Om het belang hiervan te benadrukken hebben overheid en bakkerijsector (NVB en NBOV) een convenant ondertekend. Hiermee nemen de NVB en de NBOV de taak op zich het gebruik van jodiumhoudend keukenzout, door bakkerijen gevestigd in Nederland, te stimuleren.

De overheid heeft besloten gebruik van jodiumhoudend keukenzout in alle bakkerij-producten toe te staan. Wel is het wettelijk vastgestelde toegestane jodiumgehalte verlaagd van 70-85 mg jodium per kg zout tot 50-65 mg jodium per kg zout. Het PA heeft een coördinerende rol gespeeld bij de voorbesprekingen, opstelling en ondertekening van het 'convenant gebruik bakkerszout'.

Etikettering

Eind januari 2008 heeft de Europese Commissie een ontwerp-verordening over

productinformatie voor consumenten uitgebracht. Hierin zijn de twee huidige richtlijnen voor etikettering en de voedingswaardedeclaratie opgenomen, aangevuld met nieuwe regels. De nieuwe ontwerp-verordening betekent geen vereenvoudiging van het etiket en heeft als consequentie een verhoogde administratieve lastendruk. Het productschap heeft namens de bakkerijsector (NVB, NBOV, NBC) een reactie aan de Nederlandse overheid gestuurd, waarin opmerkingen over de ontwerp-verordening zijn opgenomen. Daarnaast heeft het productschap deze reactie intensief besproken in Brussel met verschillende Nederlandse Europarlementariërs. De discussie over dit onderwerp wordt in 2009 vervolgd.

Aardappelen en Uien

Markt- en prijsinformatie

Het Bureau Aardappelmarktinformatie (BAI) en het Bureau Uienmarktinformatie (BUI) van het productschap voorzien de sector van de gewenste markt- en prijsinformatie. Dit gebeurt op verzoek van en in nauwe afstemming met vertegenwoordigers van de achterban in de vorm van:

- Wekelijkse nieuwsbrieven, het dagelijks actualiseren van de sites www.aardappelinfo.nl en www.ui-info.nl en de uitvoering van de onafhankelijke voorraadmetingen m.b.t. aardappelen en uien.
Na evaluatie is besloten om de voorraadmeting aardappelen te continueren rond drie peildata (15 november, 15 februari en 15 april) en te starten met de voorraadmeting uien. Met het CBS is afgesproken om het areaal consumptieaardappelen en uien eerder (half juli) te publiceren, op basis van ongeveer de helft van de tot dan toe verwerkte landbouwtellingsgegevens.
- Publicatie van de maandelijkse verwerking van aardappelen tot aardappelconsumptieproducten. Afgesproken is om de verwerkingscijfers eerder (uiterlijk 3 weken na de betreffende maand) te publiceren. Dit mag vanzelfsprekend niet ten koste gaan van de betrouwbaarheid. (Implementatie begin 2009).
- Aardappelnotering telersprijs bestemming frites en export. Op verzoek van de aardappelsector (teelt, handel en industrie) faciliteert het PA bij het tot stand komen van de wekelijkse aardappelnoteringen Noord (Emmeloord) en Zuid (Goes). Volgens een gezamenlijk afgesproken protocol wordt op uniforme wijze genoteerd door de betreffende noteringscommissies. Hierbij leveren handel en industrie alle afgesloten contracten, die aan de voorwaarden voldoen, aan bij het

productschap. Het productschap verstrekt hiervan vervolgens de voor de notering van belang zijnde gegevens (afsluitdatum contract, prijs, maatsortering en aantal tonnen) aan de noteringscommissies. Evaluatie en afstemming vindt plaats in de beurzenoverleggroep, waarin alle belanghebbenden (teelt, handel en industrie) vertegenwoordigd zijn.

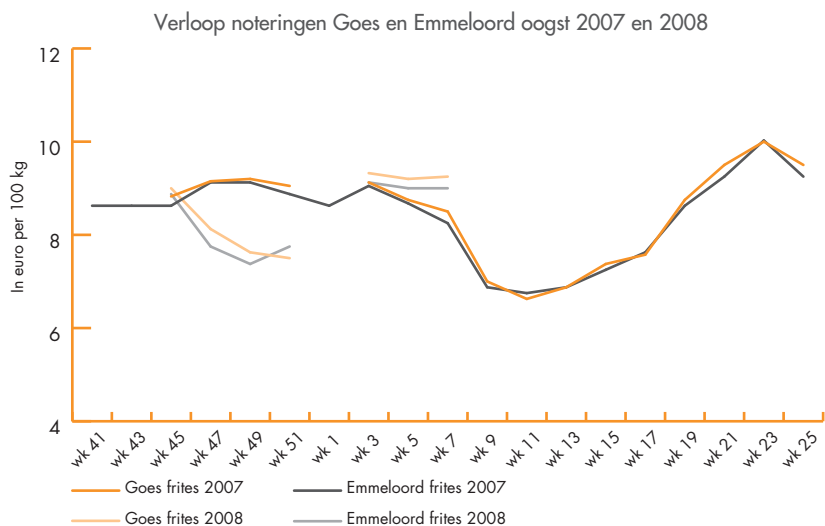
- Het productschap heeft in 2008 een onderzoek gefinancierd m.b.t. de mogelijkheden van supply management (betere afstemming van vraag en aanbod) als middel om een betere marktprijs te bewerkstelligen. Initiatiefnemer NAV (Nederlandse Akkerbouw Vakbond) timmert hiermee verder aan de weg.

Marktontwikkelingen

Consumptieaardappelen

Noteren de telersbeurzen Emmeloord en Goes voor fritesaardappelen van oogst 2007 in januari 2008 nog € 8,50 - € 9,00/100 kg aardappelen, in de daarop volgende weken zakt de prijs naar een dieptepunt (begin maart) van € 6,00 - € 7,00/100 kg. De aardappelmarkt laat daarna dit 'prijsdal' achter zich en klimt, met nog 3 maanden te gaan (april, mei en juni) voordat het bewaar seizoen van oogst 2007 ten einde loopt, naar een slotnotering van € 10,50 - € 12,50 begin juli. De eerste beursnotering van aardappeloogst 2008 start eind oktober op een niveau van € 8,50 - € 9,50/100 kg, maar zakt daarna naar € 7,00 - € 8,50 rond de kerst. Vanaf het begin van het nieuwe jaar (2009) zien we een opleving van de noteringen richting € 10,00 begin februari. Zie voor meer specifieke aardappelmarkt- en prijsinformatie en achtergronden www.aardappelinfo.nl.

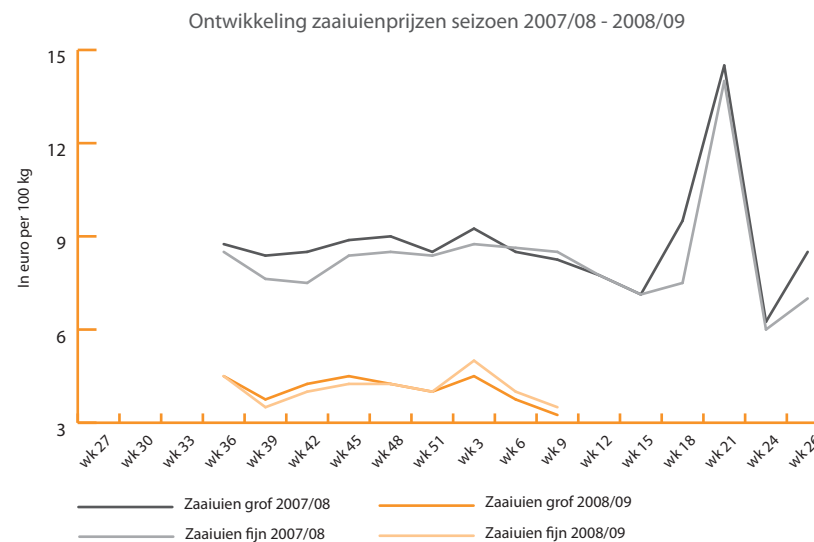
Consumptie aardappelen

Zaaiuien

De marktstemming in de eerste 4 maanden van 2008 is rustig tot flauw te noemen. Op de regionale telersbeurzen (Goes, Dronten en Emmeloord) schommelen de prijzen rond de € 8,00 en de exportklasse blijft stabiel rond de € 9,75. De baalprijzen liggen rond de € 12,00 per 100 kg. De eerste maanden van het jaar zijn traditioneel niet de drukste voor exporteurs. Vanaf begin maart wordt de vraag (vooral vanuit Rusland) groter. Relatief veel partijen worden bewaard met normale luchtkoeling en zijn tot eind maart verhandelbaar. Begin mei neemt de vraag sterk

toe, exporteurs kunnen meer verkopen dan er kan worden gesorteerd. In een paar weken tijd stijgt de telersprijs naar € 15,00 om vervolgens in de weken daarna weer te dalen naar een niveau van rond € 8,00 in half juni, het eind van het marktseizoen oogst 2007. De vermarkting van oogst 2008 start begin september op een telersprijsniveau van € 5,00/100 kg en blijft de maanden daarna stabiel op een niveau van € 4,00 tot € 5,00 per 100kg. Voor meer en uitgebreide uienmarktinfo zie www.ui-info.nl

Gewasbescherming

Masterplan Phytophthora

Dit 10 jaar geleden gestarte project is gericht op de duurzame teelt van aardappelen met minimale belasting van het milieu. Het PA financiert en is mede verantwoordelijk voor de uitvoering. In de stuurgroep Masterplan Phytophthora zit de aardappel-sector (consumptie-, poot- en zetmeelaardappelen) zelf aan het roer.

De oorspronkelijke doelstelling van het masterplan is: continuering van de aardappel-teelt en halvering van de milieubelasting door bestrijdingsmiddelen tegen phytophthora in 2005 via geïntegreerde gewasbescherming. Deze doelstelling is in de tijd aangescherpt. Daardoor is de voorgenomen halvering in 2013 ten opzichte van de referentieperiode 1996-1998 al bereikt. Door alle inspanningen van de sector is de belasting van het milieu als gevolg van de bestrijding van phytophthora in aardappelen in de periode 2003-2005 met 97% gedaald ten opzichte van de referentieperiode 1996-1998. De afhankelijkheid van bestrijdingsmiddelen is en blijft echter groot. We weten nog steeds te weinig van de exacte werking van de schimmelziekte.

De taakstelling van het masterplan richt zich de komende jaren vooral op de in de stuurgroep overeengekomen werkterreinen: controle en handhaving van de phytophthora-verordening, implementatie van onderzoeksresultaten in de praktijk, communicatie (actuele jaarrondbestrijdingsstrategie) en monitoren.

De belangrijkste activiteiten in 2008 zijn:

- Phytophthora info. Directe mailing naar de Nederlandse consumptie-, poot- en zetmeel-aardappeltelers met daarin actuele ontwikkelingen op het gebied van

phytophthora, gewasbeschermingsmiddelen, teeltvoorschriften en de bestrijdingsstrategie 2008.

- Alarmering phytophthorakansrijke periodes. Uit de laatste enquête (2006) blijkt dat deze waarschuwingdienst gewaardeerd wordt. Negen van de tien telers neemt direct actie of wint advies in na een telefoontje, sms of fax vanuit het masterplan. In 2009 zal opnieuw worden onderzocht of hieraan behoefte is. De aardappeltelers kunnen bovendien on line gratis actuele informatie opvragen over de ziektedruk in de regio.
- Op de site www.kennisakker.nl zal meer up-to-date informatie worden aangeboden, zodat telers via deze weg ook meer info kunnen vergaren.
- Handhaving van de PA *Verordening Bestrijding Phytophthora* m.b.v. gele/rode kaarten, uitgevoerd door NAK, zal worden voortgezet. Dit functioneert goed en wordt door de praktijk als waardevol beschouwd. Op deze manier worden afvalhopen, excessieve haarden en aardappelopslag op een goede manier verminderd. (Zie ook het hoofdstuk Teeltvoorschriften.)

Meer informatie over dit onderwerp is te vinden op www.productschapakkerbouw.nl.

Etikettering

Eind januari 2008 heeft de Europese Commissie een ontwerp-verordening over productinformatie voor consumenten uitgebracht. Hierin zijn de twee huidige richtlijnen voor etikettering en de voedingswaardedeclaratie opgenomen, aangevuld met nieuwe regels. De nieuwe ontwerp-verordening betekent geen vereenvoudiging van het etiket en heeft als consequentie een verhoogde administratieve lastendruk. Het productschap heeft namens de verse aardappelsector (NAO) een reactie aan de Nederlandse overheid gestuurd, waarin opmerkingen over de ontwerp-verorde-

ning zijn opgenomen. Daarnaast heeft het productschap deze reactie intensief besproken in Brussel met verschillende Nederlandse Europarlementariërs. De discussie over dit onderwerp wordt in 2009 vervolgd.

Vlas

De Commissie Vlas fungeert als platform voor de Nederlandse vlassector en als adviesorgaan van het bestuur van het PA. In de commissie zijn kwekers, zaaizaadhandelaren, telers en verwerkers vertegenwoordigd. De commissie is in 2008 bijeengekomen op 8 mei en 21 oktober. Daarbij is aandacht besteed aan onderstaande onderwerpen.

Promotie

Het verslagjaar is een jaar met slechte financiële opbrengsten voor de West-Europese vlassector. De oogst van 2007 levert vlas van matige kwaliteit op, de afzet van lange vlasvezels stagneert en het vlasareaal daalt ten opzichte van voorgaande jaren. Het Nederlandse vlasareaal vertoont al enkele jaren een dalende lijn: 2.572 ha in 2008, 3.438 ha in 2007 en 4.358 ha in 2006.

In de CELC, de internationale organisatie waarin teelt, verwerking, vezelhandel, spinnerij en weverij zijn vertegenwoordigd, is de Commissie Vlas namens de Nederlandse vlassector lid van de secties Teelt en Verwerking.

De CELC initieert en coördineert de internationale linnenpromotie. De promotie heeft tot doel:

- modetrends te beïnvloeden;
- de distributie van linnen te ondersteunen;
- het gebruik van het kwaliteitslabel 'Masters of Linen' te stimuleren;
- de kwaliteit van linnenproducten te verbeteren;
- nieuwe vezeltoepassingen te stimuleren.

De CELC is aanwezig op beurzen voor garens en stoffen en benadert modeontwerpers. Om de afzet van linnen te stimuleren geeft de CELC voorlichting op modevakscholen en ondersteunt jonge ontwerpers. De CELC organiseert persconferenties voor de vakpers en werkt samen met modehuizen. Een nieuw element in de promotie is het begrip duurzaamheid. Op dat punt biedt linnen duidelijke voordelen ten opzichte van katoen, bijvoorbeeld als het gaat om de inzet van gewasbeschermingsmiddelen. Op basis van een levenscyclusanalyse van een linnen overhemd bracht de CELC dit thema door middel van persberichten voor het voetlicht. Het PA levert hieraan een bijdrage door het gericht benaderen van de Nederlandse algemene pers en de vakpers.

Daarnaast krijgen sinds enkele jaren ook nieuwe textiele toepassingen van vlas- en hennepvezels aandacht van de CELC. Zo is de organisatie al enkele jaren aanwezig op de JEC Composites Show in Parijs, een beurs gericht op composietmaterialen voor de automobiellindustrie, de bouw, de lucht- en scheepvaart.

Tijdens het laatste CELC-congres, gehouden van 16 tot en met 18 oktober 2008, is besloten de inspanningen voor vlaspromotie te versterken. Tevens is besloten om het vlasareaal in 2009 te beperken, dit alles met het doel om vraag en aanbod van vlasvezels weer met elkaar in evenwicht te brengen.

Het vlas- en linnenbedrijfsleven uit 7 deelnemende Europese landen trekt tot nu toe per jaar ongeveer € 1,2 miljoen uit voor promotieactiviteiten en de coördinatie ervan. Het budget voor 2009 gaat naar ongeveer € 2 miljoen.

Teeltkundig onderzoek

De Commissie Vlas stimuleert onderzoek op het terrein van plantenveredeling, verbetering van teelt- en oogstmethodes, vezelontsluiting en kwaliteitsbepaling van vlasvezels. In 2006 zijn België en Nederland gaan samenwerken. Vanaf 2009 wordt de samenwerking uitgebreid en wel met het Franse Institut Technique du Lin.

Het Nederlandse onderzoek wordt uitgevoerd op de Proefboerderij Rusthoeve te Colijnsplaat. De inbreng van Belgische zijde komt van het Provinciaal Onderzoeks- en Voorlichtingscentrum voor de Land- en Tuinbouw (POVLT) te Rumbeke (B). De thema's zijn: chemische onkruidbestrijding, ziektenbestrijding en zaaizaad-behandeling. Een en ander gebeurt in nauwe samenwerking met de coördinator, die actief is voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen voor kleine toepassingen.

EG-steunmaatregelen voor vlas en hennep

De Commissie Vlas adviseert het Ministerie van LNV en het HPA over het vlasbeleid van de Europese Unie en de uitvoering daarvan. De aandacht richt zich in 2008 op de politieke discussie over de EG-steunregeling voor vlasverwerkers en de EG-zaaizaadsteun. Die discussie vindt plaats in het kader van de zgn. Health Check, de tussentijdse evaluatie van het EG-landbouwbeleid. Samen met Belgische en Franse beroepsorganisaties bepleit de Commissie Vlas voortzetting van de huidige steunmaatregelen tot 2013. Ook de Europese landbouworganisatie COPA en LTO Nederland ondersteunen deze lijn. Het PA heeft contacten gelegd met landbouwspecialisten van de Tweede Kamer en het Europees Parlement. Inmiddels heeft de Raad van Ministers besluiten genomen, die erop neerkomen dat

steunmaatregelen voor vlas en hennep van toepassing blijven tot en met de oogst van 2011.

Verdeling EG-steun voor de oogst van 2007

Vlas- en hennepverwerkers maken gebruik van EG-steun. Voor Nederland geldt een gegarandeerde hoeveelheid van 4.800 ton lange vlasvezels en 5.550 ton korte vlasvezels en hennepvezels. Dit zijn de maximale hoeveelheden per oogstjaar waarvoor Nederland EG-steun kan toekennen. De lidstaten bepalen zelf hoe de afzonderlijke hoeveelheden worden verdeeld over de bedrijven.

Op 13 november 2008 neemt het bestuur van het HPA een besluit over de verdeling voor de oogst van 2008. Dit levert geen problemen op. Het teruglopende areaal is er de oorzaak van dat de genoemde gegarandeerde hoeveelheden voor de oogst van 2008 meer dan voldoende zijn, ook al is het Nederlandse hennepareaal gestegen van 117 ha in 2007 naar 274 ha in 2008.

Suikerbegeleidingscommissie

In 1982 is de Suikerbegeleidingscommissie ingesteld bij ministeriële regeling. In deze commissie zijn suikerindustrie, bietentelers, handel, detailhandel, sucrochemische industrie en werknemers vertegenwoordigd. Het secretariaat is ondergebracht bij het PA. Op grond van genoemde regeling maakt de secretaris van de Suikerbegeleidingscommissie deel uit van de Nederlandse delegatie, die o.a. vertegenwoordigd is in het Beheerscomité Integrale-GMO-verordening (plantaardig). Hierin heeft hij een adviserende taak.

In het kader van de Suikerbegeleidingscommissie zijn de volgende werk-/adviesgroepen ingesteld:

- Adviesgroep Suikerindustrie;
- Adviesgroep Bietenaangelegenheden;
- Werkgroep Suikerverwerkende Industrieën.

Deze groepen behandelen specifieke zaken die hun werkteerrein betreffen. Ze zijn vooral gericht op bepalingen die voortvloeien uit de marktordening voor suiker.

De Suikerbegeleidingscommissie heeft tot taak:

- de voorzitter van het HPA van advies te dienen bij de uitvoering en/of de toepassing van bepalingen van verordeningen op het gebied van suiker;
- de minister te informeren over wat er bij het betrokken bedrijfsleven leeft met betrekking tot nationaal en internationaal beleid op het gebied van suiker.

De secretaris van de begeleidingscommissie is tevens beleidsmedewerker voor

suiker voor het productschap en uit dien hoofde vraagbaak voor het betrokken bedrijfsleven en adviseur voor medebewindstaken.

Koffie en thee

De Beleidsadviescommissie Koffie en Thee behartigt de belangen van de koffie- en theesector. Zo is zij overlegorgaan voor het bedrijfsleven en verricht met name activiteiten op het gebied van levensmiddelenwetgeving, statistiek en voorlichting. De activiteiten van de adviescommissie worden gefinancierd uit een heffing op koffie en thee. De hoogte van de heffing is vastgelegd in 'Verordening PA financieringsheffing koffie, thee en vlas 2008'.

De adviescommissieleden komen bij elkaar als daartoe bijzondere aanleiding is. Dat de commissieleden in 2008 niet bijeen zijn gekomen betekent niet, dat er geen taken zijn uitgevoerd. Zo zijn er in het verslagjaar weer overzichten gemaakt van de hoeveelheden in Nederland gebrande koffie. Dit gebeurt op basis van opgaven, die bedrijven indienen bij het HPA. De commissie houdt via tabellen bij hoeveel koffie er in Nederland is verkocht en waar de koffiebonen oorspronkelijk vandaan komen. Bedrijven kunnen uit deze tabellen aflezen hoe groot hun aandeel is binnen de totale hoeveelheid. Daarnaast houdt de commissie statistische gegevens bij over de hoeveelheden thee in kleinverpakking.

Adviescommissie Marktorderingsaangelegenheden

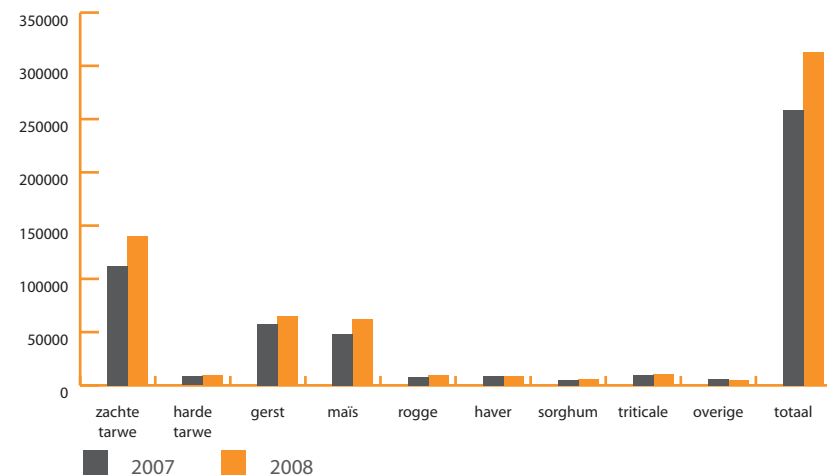
De Adviescommissie Marktorderingsaangelegenheden is een door het bestuur ingestelde commissie, die is samengesteld uit vertegenwoordigers van de in dit bestuur vertegenwoordigde organisaties. De taak van deze commissie is het bestuur van advies te dienen over de te nemen acties, indien ontwikkelingen in EU-verband of in internationaal verband (WTO) daartoe aanleiding geven. Ook de voorbereiding van een gemeenschappelijk standpunt van de betrokken sectoren in de richting van het Ministerie van LNV behoort tot de taken.

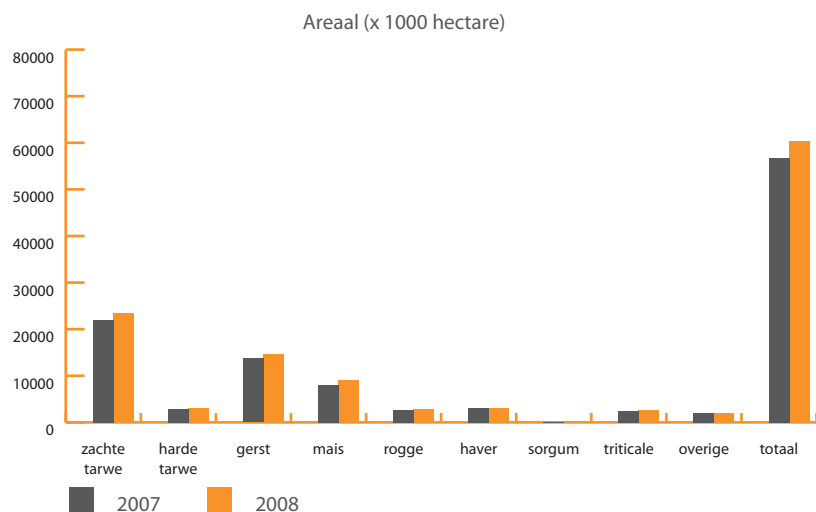
De adviescommissie is in 2008 bijeengekomen op 6 juni en 14 oktober. De volgende onderwerpen zijn besproken.

Graanoogst seizoen 2008/2009

De laatste jaren is de graanoogst in de wereld relatief laag geweest. De vraag naar graan voor de productie van biobrandstoffen neemt echter toe, onder andere vanuit China, India en de Verenigde Staten. Het gevolg is dan ook dat de graanprijzen in het begin van 2008 stijgen.

Hoeveelheid geoogst graan in de EU (x miljoen ton)

Voor het seizoen 2008/2009 wordt door de FAO (Voedsel- en Landbouworganisatie van de Verenigde Naties) een recordoogst verwacht, zodat de wereldvoedselvoorraad voor het eerst sinds enkele jaren, licht zal stijgen. Door de recordoogst en de economische crisis in de wereld dalen de graannoteringen op de wereldmarkt fors in de tweede helft van 2008.

Ook voor Europa wordt een recordoogst verwacht van 312 miljoen ton graan, ruim 55 miljoen ton meer dan in het vorige seizoen. De Europese Commissie verwacht voor dit seizoen een geringe toename van het EU-graanverbruik tot ongeveer 274 miljoen ton, zodat er voldoende graan beschikbaar blijft voor export.

Door de forse daling van de Europese graannoteringen wordt met name in Hongarije, Slowakije en Duitsland weer graan ter interventie aangeboden.

Invoerheffingen voor graan

Door de relatief hoge graannoteringen in het begin van 2008 heeft de Raad van Ministers besloten de invoerrechten voor de meeste granen te schorsen. Door de forse daling van de noteringen en de te verwachten invoer van graan uit voornamelijk Oekraïne, is eind oktober besloten om de schorsing weer op te heffen.

Door de slechte oogst in het seizoen 2007/2008 is de EU voor het eerst sinds jaren een netto importeur van graan geworden. Totaal is in het seizoen 2007/2008 ruim 28 miljoen ton graan ingevoerd, voornamelijk maïs en sorgum uit Argentinië en Brazilië. De uitvoer blijft beperkt tot bijna 20 miljoen ton tarwe en gerst. Voor het seizoen 2008/2009 wordt de EU naar verwachting weer netto exporteur van graan. Er zal zelfs een aanzienlijke hoeveelheid maïs (> 2 miljoen ton) worden geëxporteerd.

Onderhandelingen met Oekraïne

De Commissie heeft van de Raad van Ministers een onderhandelingsmandaat verkregen, dat erin voorziet alle invoerheffingen in een periode van 7 jaar af te bouwen, inclusief de heffingen op gevoelige goederen, zoals graan en suiker. Recente gesprekken hebben nog niet tot een resultaat geleid, maar duidelijk is dat heffingsvrije invoer van graan vanuit de Oekraïne verstrekken gevolgen kan hebben voor de prijsontwikkelingen binnen de EU.

Health Check

Op 6 juni 2008 zijn de voorstellen van de Europese Commissie in het kader van de tussentijdse evaluatie van het EG-landbouwbeleid, de zogenaamde *Health Check*,

besproken. De hierover geformuleerde standpunten zijn in een brief kenbaar gemaakt aan de Vaste Commissie voor LNV van de Tweede Kamer en aan de minister van LNV. Deze standpunten komen kort samengevat neer op het volgende.

- *Toekenning van de toeslagrechten op basis van een flat rate i.p.v. historisch model*

In een aantal lidstaten, waaronder Nederland, vindt de toekenning van de ontkoppelde inkomenssteun aan de landbouwer plaats op basis van historische rechten uit de referentieperiode 2000-2002. De adviescommissie is van oordeel, dat dit stelsel het beste kan worden doorgetrokken tot 2013. De minister van LNV vindt dat al voor die tijd aanpassing gewenst is.

- *Mogelijkheid voor extra korting van 10% van het nationale budget voor directe inkomenssteun*

De adviescommissie wijst de mogelijkheid van een extra korting op de bedrijfs-toeslagen, bedoeld om bepaalde groepen van landbouwbedrijven extra te kunnen steunen, van de hand. Het risico van verstoring van de concurrentieverhoudingen tussen lidstaten is te groot. Zou deze korting toch worden toegepast, dan zouden ook producten waarvoor nu nog een gekoppelde steun bestaat, zoals aardappelzetmeel en vlas en hennep, hiervan moeten kunnen profiteren.

- *Schrappen van de interventiemogelijkheid voor rijst en harde tarwe, aanpassingen voor maïs, gerst en tarwe*

De adviescommissie kan zich in grote lijnen vinden in de voorstellen voor vereenvoudiging van het interventiesysteem voor granen. Dit geldt niet voor het voorstel om bij tarwe te werken met "tenders". De op die manier geboden prijsondersteuning is ondoorzichtig en zal in de praktijk zo laag zijn, dat het

inkomen van de graanteler er onvoldoende door wordt ondersteund.

- *Gefaseerd afschaffen van de gekoppelde steun voor zetmeelaardappelen*

De adviescommissie stemt in met het voorstel van de Europese Commissie om de gekoppelde steun voor zetmeelaardappelen tot 2013 gefaseerd af te schaffen, waarbij het huidige gekoppelde steunniveau van € 66,32 per ton gehandhaafd zal blijven tot en met het seizoen 2010/2011. Voor de seizoenen 2011/2012 en 2012/2013 zal het gekoppelde steunbedrag € 33,16 per ton bedragen. De Commissie stelt ook voor om voor de seizoenen 2009/2010 en 2010/2011 de evenwichtspremie te handhaven. De adviescommissie bepleit handhaving tot 2013.

- *Productierestitutie zetmeel*

In 2002 heeft de Commissie al voorgesteld om de productierestitutie voor zetmeel te schrappen, hetgeen toen niet is gelukt. In recente voorstellen is weer sprake van het schrappen van de productierestitutie voor zetmeel. De adviescommissie is echter voorstander van handhaving van productierestitutie als instrument in het landbouwbeleid.

- *Afschaffing van de energiepremie/eiwithoudende gewassen*

De Commissie vindt dat de energiepremie van € 45,- per hectare voor de teelt van gewassen (maïs, koolzaad etc.), die tot biobrandstoffen worden verwerkt, achterhaald is en dat die regeling kan worden geschrapt. De adviescommissie stemt in met het voorstel om de hiermee vrijkomende gelden te besteden aan onderzoek voor de 2^e generatie biobrandstoffen. De adviescommissie is van oordeel dat voor de premie voor eiwithoudende gewassen eenzelfde lijn zou moeten worden gevolgd, namelijk een fonds voor onderzoek vormen, in plaats van wat de Commissie voorstelt: de premie opnemen in de bedrijfstoelag. Het argument van de adviescommissie hiervoor is dat de productie van eiwithoudende

grondstoffen in de EU een stimulans nodig heeft om de afhankelijkheid van importen te verminderen.

■ *Gedroogde voedergewassen*

In vervolg op de hervorming van de steun op gedroogde voedergewassen in 2003 stelt de Commissie nu voor om de nog overgebleven verwerkingssteun stop te zetten na 2010. De adviescommissie volgt in haar oordeel op dit punt het standpunt van de Vereniging van Nederlandse Groenvoederdrogerijen, namelijk handhaving van de steun tot 2013.

■ *Steun voor vlas en hennep*

De Europese Commissie heeft voorgesteld de steun voor de verwerkers van vlas en hennep af te bouwen en te vertalen in bedrijfstoelagen aan de landbouwer. Ook voor de zaaizaadsteun, die in Nederland nog wordt toegepast voor vezelvlas, is een voorstel voor ont koppeling gedaan. De Adviescommissie sluit zich aan bij de opvatting van het Europese vlas- en hennepbedrijfsleven, dat handhaving van de huidige steunmaatregelen tot 2013 bepleit.

Modulatiekorting

De modulatiekorting (inhouding op de steunbetaling aan o.a. akkerbouwers ten behoeve van bijv. plattelandsonwikkelingsprojecten) wordt met ingang van budgetjaar 2010 aangepast. De oorspronkelijke 5% voor 2010 wordt verhoogd tot 7%. Dit percentage wordt vervolgens jaarlijks met 1% verhoogd tot 10% voor budgetjaar 2013. De eerste € 5.000 blijven vrijgesteld van modulatiekorting. Bij een steunbetaling van meer dan € 300.000 is een extra korting van 4% van toepassing.

Definitieve afschaffing van de braaklegregeling

De laatste jaren heeft de Raad van Ministers al besloten om, gelet op de relatief hoge graanprijzen, het verplichte braaklegpercentage op 0 vast te stellen. Met de recente aanpassing van Raadsverordening 1234/2007 wordt dit instrument volledig geschrapt, zodat een eventuele braaklegverplichting tot het verleden behoort.

Ontkoppeling van de aardappelzetmeelsteun

De Commissie is van mening dat gekoppelde steun niet meer past in een modern landbouwbeleid. Uiterlijk op 1 juli 2012 (seizoen 2012/2013) moet de 60% gekoppelde steun voor zetmeelaardappelen zijn omgezet in een ontkoppelde steun, ofwel een hectaretoeslag. Een eerdere ont koppeling van de steun is toegestaan, waarbij het aan de betrokken lidstaat is om te bepalen wat het referentiejaar zal zijn voor toekenning van de hectaretoeslag.

Ook de evenwichtspremie voor de verwerkers van zetmeelaardappelen wordt omgezet in een hectaretoeslag. De omzetting van de evenwichtspremie in een toeslagrecht mag niet eerder dan op 1 januari 2012 plaatsvinden. De productieres-titutie voor aardappelzetmeel is afgeschaft.

Gedeeltelijke afschaffing van interventie maatregelen voor graan

In een eerder stadium heeft de Raad van Ministers al besloten, de hoeveelheden maïs die ter interventie kunnen worden aangeboden, te beperken tot

- 1,5 miljoen ton voor het seizoen 2007/2008,
- 0,7 miljoen ton voor het seizoen 2008/2009,

Er is geen interventiemogelijkheid vanaf het seizoen 2009/2010, tenzij de marktsituatie daartoe aanleiding geeft.

Vanaf 1 juli 2010 komt ook gerst niet langer in aanmerking voor overname in interventie. Per seizoen zal maximaal 3 miljoen ton maaltarwe ter interventie overgenomen kunnen worden. Daarnaast komt de maandelijkse opslagkostenvergoeding (staffel) te vervallen, zodat de interventieprijs voor maaltarwe maximaal € 101,31 per ton zal bedragen.

Rijst

Ook in 2008 is het productschap betrokken bij de discussies, die in Brussel plaatshebben over het beheer van de gemeenschappelijke markt voor rijst. De onderwerpen betreffen met name de toepassing van verschillende preferentiële invoerregelingen. Een regeling die in het verslagjaar van kracht is geworden, is een tijdelijk invoerquotum met een nulrecht voor rijst uit een aantal landen in Midden- en Zuid-Amerika, de zogenaamde CARIFORUM-regio. De overeenkomst met deze landen voorziet in een vrijstelling van rechten bij invoer uit deze landen in de EU. Voor rijst geldt echter gedurende een overgangsperiode een kwantitatieve beperking tot 187.000 ton in 2008 en 250.000 ton in 2009 (hoeveelheden in equivalent gedopte rijst).

Over de aan de orde zijnde onderwerpen vindt steeds overleg plaats tussen het betrokken bedrijfsleven, het Ministerie van LNV en het productschap.

Overige maatregelen

Naast eerder vermelde maatregelen volgt hierna nog een summiere opsomming van de overige besluiten uit de Health Check-discussie:

- volledige ontkoppeling van de steun voor gedroogde voedergewassen, vlas/

hennep, graan en olijfolie,

- afschaffing van de steun van maximaal € 45,- per hectare voor energiegewassen,
- schrappen van de mogelijkheid voor het toekennen van een productierestitutie voor de zetmeelsectoren.

Houtskoolschets toekomstig landbouwbeleid

In haar vergadering van 14 oktober 2008 bespreekt de adviescommissie de 'Houtskoolschets Europees Landbouwbeleid 2020', die het kabinet een maand eerder heeft gestuurd aan de Tweede Kamer. Het kabinet gaat ervan uit, dat in 2020 de landbouw voldoende krachtig is om zonder steun te produceren. De steun zal dan worden beperkt tot gebieden, waarin de landbouwproductie bepaalde moeilijkheden ondervindt, bijvoorbeeld restricties die verband houden met natuurbescherming.

De adviescommissie stelt vast dat Nederland deze lijn niet kan doorvoeren zonder te kijken hoe de landbouw in de ons omringende landen wordt ondersteund. In de houtskoolschets wordt geen onderscheid gemaakt tussen plattelandsbeleid enerzijds en markt- en prijsbeleid en inkomensbeleid voor de landbouw anderzijds. Er is in de houtskoolschets nauwelijks meer sprake van een duidelijk landbouwbeleid, overigens zonder dat er wordt ingegaan op de vraag hoe de landbouwmarkten er in 2020 kunnen uitzien. Dit moet naar het oordeel van de adviescommissie wel gebeuren. Nederland is een belangrijke speler op internationale landbouwmarkten. Het kan zich om die reden niet permitteren beleidslijnen voor een toekomstig landbouwbeleid uit te zetten zonder die vraag te beantwoorden. Ook moet het zich ervan rekenschap geven, dat belangrijke landbouwlanden zoals Rusland, Oekraïne

en China een actief markt- en prijsbeleid voeren. Samenvattend concludeert de adviescommissie dat de beleidslijnen in de houtskoolschets onvoldoende onderbouwd zijn. Afsproken is om het vervolg van de politieke discussie nauwkeurig te volgen.

Commissie Arbeid

In 2008 heeft het bestuur de Commissie Arbeid ingesteld om op gestructureerde wijze aandacht te besteden aan arbeidsgerelateerde vraagstukken en het bestuur daarover te adviseren. Het instellen van deze commissie vloeit voort uit de eind 2005 vastgestelde toekomstverkenning. Hierin is afgesproken de activiteiten op dit terrein te intensiveren. Deze commissie is een goede afspiegeling van de breedte van de kolom waarvoor het PA staat. De commissie beoogt een platform te bieden om onderwerpen van gemeenschappelijk belang te bespreken. In de commissievergadering wordt gerapporteerd over het verloop van de diverse sectoractiviteiten, met het doel na te gaan of van elkaars ervaringen kan worden geleerd, respectievelijk activiteiten elkaar kunnen versterken of dubbel werk kan worden voorkomen.

Het PA is op het terrein van arbeid actief met projecten, die gericht zijn op de eigen sectoren. Daarnaast wordt samengewerkt met andere productschappen.

Verankering Arbeid

De besturen van PA, PDV en PW vinden het van belang de beleidsontwikkeling op het terrein van arbeid in de betrokken sectoren te stimuleren. Door het gelijknamige project en de activiteiten die vanuit dit project worden ondernomen wordt de verankering van de factor arbeid binnen de productschappen onderschreven en wordt de betrokkenheid van de vakbonden in de productschappen vergroot.

In 2008 is de werkgroep 'verankering arbeid' gestart met het organiseren van een dag voor diverse agrarische en foodsectoren, met als doel een beeld van de huidige arbeidsmarkt te schetsen en nieuwe tools te ontwikkelen om de arbeids-

problemen in de toekomst te lijf te gaan. Het thema van deze dag is 'Boeien en binden'. Het evenement vindt plaats op 4 februari 2009.

Nieuwsbrief Arbeid

In het kader van 'Verankering Arbeid' geven de productschappen in samenwerking met vertegenwoordigers van FNV Bondgenoten en CNV BedrijvenBond de 'Nieuwsbrief Arbeid' uit. Deze brief is bedoeld voor kader- en bestuursleden van de betrokken vakbonden. Vijf edities vinden in 2008 hun weg naar de lezers. De nieuwsbrieven bevatten korte artikelen, toegespitst op arbeidsmarkt, arbeidsomstandigheden, scholing, (beroeps)onderwijs en sociale zekerheid. In 2008 is de nieuwsbrief door middel van een enquête geëvalueerd. De meningen zijn positief: de nieuwsbrief is informatief, begrijpelijk geschreven en zinvol om de factor arbeid breed bespreekbaar te maken. Vooral de onderwerpen arbeidsomstandigheden, CAO's en ontwikkelingen in de arbeidsmarkt scoren hoog. Enkele respondenten hebben suggesties gedaan waarmee de nieuwsbrief nog effectiever kunnen worden gemaakt.

Sociaal-economische kerngegevens

Alle beschikbare informatie van het interproductschappelijk project 'sectoranalyses' is verzameld op de website www.agroarbeidskompas.nl, die in 2008 is ontwikkeld. Op deze website zijn van bijna alle CAO's in de agrofoodsector gegevens te vinden over de arbeidsmarkt. Er is voor gekozen om de informatie beschikbaar te stellen per CAO-sector, in veel gevallen is de informatie binnen een CAO verder opgesplitst.

Naast fact sheets en rapporten, die de deelnemende productschappen zelf hebben

ontwikkeld, is op de site ook veel informatie te vinden van andere organisaties, die relevante arbeidsmarktinfo beschikbaar stellen.

In het kader van fase 2 van dit project, de verdiepingsslag, is in de Commissie Arbeid een projectvoorstel voor nader onderzoek ingediend.

Controle arbeidsinspectie

In januari 2008 ontwikkelt het PA de folder 'Veilig en gezond werken in de bakkerij'. De folder is ontwikkeld in samenwerking met de bakkerijsector (NBOV, NVB) en FNV Bondgenoten en CNV BedrijvenBond. De folder, in een oplage van 8.500 verspreid onder bedrijven en werknemers in de bakkerijsector, sluit aan op controles die de Arbeidsinspectie (AI) tussen februari en mei 2008 heeft uitgevoerd in ambachtelijke en industriële bakkerijen. De inspecties vinden plaats tijdens reguliere werktijden. De AI kijkt met name naar arbeidstijden, machineveiligheid, fysieke belasting, gevaar voor stofexplosies (ATEX) en meelstof en hulpstoffen. De folder geeft aan waar praktische informatie te vinden is over zaken als machineveiligheid, fysieke belasting en werken met grondstoffen, die allergie kunnen veroorzaken.

Risico-Inventarisatie en -Evaluatie

In januari 2008 is de digitale Risico-Inventarisatie en -Evaluatie (RI&E) voor de bakkerijen gepubliceerd. Op grond van de arbeidsomstandighedenwet zijn bedrijven verplicht een RI&E in te vullen. De digitale versie is daarbij een handig hulpmiddel. Door goedkeuring van de digitale RI&E door sociale partners is de RI&E branche-erkend. Dit betekent dat bedrijven met maximaal 25 werknemers niet langer verplicht zijn om hun RI&E door een Arbodienst te laten toetsen.

Grondstoffendatabank

In 2008 heeft het PA een webapplicatie gepubliceerd, waarin gebruikers de explosie-eigenschappen van grondstoffen kunnen raadplegen. De grondstoffendatabank biedt ook hulp bij het inventariseren van fysische eigenschappen van de betrokken grondstoffen, bijproducten, tussenproducten, eindproducten en reststromen. Deze inventarisatie was tot dan toe niet goed uitvoerbaar. Toeleveranciers waren namelijk onvoldoende in staat om de benodigde gegevens aan te leveren. De grondstoffendatabank levert bedrijven dus een fikse tijd- en kostenbesparing op. Tevens is een methodiek ontwikkeld om de explosieklasse van een mengsel te berekenen. De databank is te raadplegen via <http://atex.productschapakkerbouw.nl/>.

ATEX-handleiding voor de bakkerijen en zoetwarenindustrie

In maart 2008 is onderzoek gedaan naar de beschikbaarheid van het 'Explosie-veiligheidsdocument' in diverse akkerbouwsectoren en de aanwezige kennis op het gebied van ATEX. Naar aanleiding hiervan wordt een handleiding ontwikkeld voor de bakkerijen en zoetwarenindustrie, waarmee bedrijven voldoen aan de ATEX-regelgeving. Over deze handleiding vindt overleg plaats met de arbeidsinspectie. De handleiding is, gezien de geconstateerde tekortkomingen en hercontroles door de arbeidsinspectie op het gebied van ATEX, in december 2008 aan 1200 betrokken bedrijven verstuurd. In november 2008 is een ATEX-bijeenkomst georganiseerd voor diverse akkerbouwsectoren, die te maken hebben met stofexplosierisico's. Naast informatie over stofexplosies zijn de ATEX-handleiding voor de bakkerijen en zoetwarenindustrie en de ATEX-grondstoffendatabank hier gepresenteerd.

Project tillen

In 2007 deed de Hoge Raad der Nederlanden een uitspraak waarin tilgewicht ter sprake kwam. Deze uitspraak zorgde ervoor, dat brancheorganisaties bij de Productschappen Akkerbouw en Diervoeder informatie hebben gevraagd over wetgeving met betrekking tot dit onderwerp. In 2008 hebben PDV en PA gezamenlijk een projectplan geaccordeerd. Tijdens dit project zullen verschillende praktische voorlichtingsmaterialen worden ontwikkeld, met name op het gebied van wetgeving en veiligheid. In 2009 zullen de eerste voorlichtingsmaterialen worden verstuurd.

Arbocatalogus Bakkerijen en Zoetwarenindustrie

Werkgevers en werknemers van bakkerijen en zoetwarenindustrie hebben in 2008 met elkaar afgesproken samen een arbocatalogus te maken. Partijen vinden het belangrijk, dat het een praktisch instrument wordt en spreken daarom in dit verband liever van een oplossingenboek.

In het oplossingenboek komen beschrijvingen van verschillende methoden en oplossingen, die werkgevers en werknemers samen hebben afgesproken, zoals maatregelen die aan een veilig en gezond werkklimaat bijdragen, normen uit (wetenschappelijke) onderzoeken, goede praktijken, NEN-normen, brancherichtlijnen, convenanten, leidraden of huidige Arbobeleidsregels. De sociale partners op sector-niveau zijn verantwoordelijk voor vormgeving, inhoud en beschikbaarheid van het oplossingenboek. Zodra het oplossingenboek is opgesteld en marginaal is getoetst door de Arbeidsinspectie, zijn de Arbobeleidsregels voor die branche niet meer van toepassing. Voor het ontwikkelen van het oplossingenboek zal een werkgroep van werkgevers- en werknemersvertegenwoordigers worden ingesteld. Het PA is gevraagd het project te begeleiden.

Project 'Stof? Pak 't aan!'

De Productschappen Akkerbouw, Diervoeder, Tuinbouw en Vee, Vlees en Eieren hebben besloten de resultaten van het project Stof? Pak 't aan! te verwerken in een vervolgproject. Doelstellingen zijn:

- het vergroten van de bekendheid met de risico's van het werken met stof,
- het realiseren van een gedragsverandering door betere kennis van de risico's van stofblootstelling en kennis over beheersmaatregelen,
- het verminderen van de blootstelling aan stof binnen de agro- en foodsectoren.

Om deze doelen te bereiken is de actieve inzet van meerdere partijen noodzakelijk. Er wordt daarom veel aandacht besteed aan relatiebeheer met onder andere werkgevers en werknemers, onderwijsinstellingen, wetenschappelijke instituten, overheid en uitzendbureaus. Inhoudelijke informatie wordt onder andere gegeven op de website www.pakstofaan.nl, door deelname in studiegroepen en door voorlichting tijdens bedrijfsbezoeken.

Grondstofallergie

In het kader van het Arboconvenant Grondstofallergie, dat tot 2007 gelopen heeft, is onderzoek gedaan naar een gezondheidsbewakingssysteem (GBS) voor werkgevers en werknemers, die worden blootgesteld aan meelstof. Dit GBS geeft de mogelijkheid om in een vroeg stadium vast te stellen of er een verhoogde kans is op overgevoeligheid voor meelstof. Sociale partners zijn van mening, dat het systeem een belangrijke aanvulling is op stofreducerende maatregelen. Daarom is afgesproken dat het GBS een structurele plek moet krijgen binnen de arbeidsomstandigheden-zorg van werkgevers in de sector.

In 2008 is veel aandacht besteed aan het operationeel maken van het GBS. Tijdens de eerste fase blijkt dat er tijdens het hele onderzoekstraject sprake is van veel uitval. Hiervoor zijn verschillende oorzaken aan te wijzen, zoals een slechte respons op de vragenlijst en het niet goed samenwerken tussen de verschillende partijen, waardoor medewerkers niet of niet goed worden doorverwezen. Om de respons te verhogen en de samenwerking te verbeteren is het zogenaamde GBS-2 ontwikkeld. Centraal hierbij zijn de één-loket-gedachte en het onderzoeken van de medewerker op locatie. Het GBS-2 is getest in de maalindustrie. De resultaten zijn tot op heden zeer bemoedigend. De respons was hoog: 75%. Van uitval gedurende het onderzoekstraject is vrijwel geen sprake meer.

De bakkerijen kiezen voor een andere aanpak, waarbij de verantwoordelijkheid van werkgever en werknemer voor goede arbeidsomstandigheden een zwaarder accent krijgt. Begin 2009 zal dit uitgangspunt in de praktijk verder worden uitgewerkt. Ten behoeve van de bakkerijen wordt een specifiek afzuigstelsel beoordeeld op effectiviteit. Er is een meetprotocol opgesteld, dat ook door andere apparatenbouwers kan worden gevolgd. Luchtzuiveringssystemen waarvan bewezen is dat zij een goede bijdrage leveren aan het verminderen van de blootstelling aan meel zullen binnen de sector worden aanbevolen via de NBOV en de website www.blijmetstofvrij.nl.

In het kader van het GBS voor de bakkerijen is onder alle werknemers in de sector een grootschalig allergieonderzoek gehouden. Ten aanzien van werknemers met een allergische belasting voor (meel)stof wordt door werkgever en werknemer naar een oplossing gezocht, gericht op:

- het aanpassen van de werkplek en/of werkmethode;
- het zoeken van een andere functie binnen het bedrijf, die de gezondheidsrisico's voor de werknemer wegneemt of reduceert;
- het zoeken van een functie buiten het eigen bedrijf als blijkt dat interne herplaatsing niet mogelijk is.

Indien werkgever en werknemer niet tot een oplossing komen, kunnen zij de Begeleidingscommissie Grondstofallergie inschakelen. Deze commissie is door de Commissie Brood en Banket (CBB) ingesteld en bestaat uit vertegenwoordigers van ondernemers- en werknemersorganisaties in de bakkerij. De begeleidingscommissie onderzoekt of beide partijen zich voldoende hebben ingespannen om samen tot een oplossing te komen. Werknemers met een stofallergie die het medisch advies hebben gekregen om ander werk te zoeken en daarbij geen medewerking krijgen van hun werkgever of van wie de werkgever ondanks inspanningen niet slaagt in herplaatsing, komen in aanmerking voor loopbaanvoorziening van de begeleidingscommissie. Dit betekent begeleiding van de betreffende werknemer naar een passende functie binnen of buiten de bakkerijsector. In 2008 is een inkomensvoorziening aan de loopbaanvoorziening toegevoegd. De financiële middelen voor deze voorzieningen worden door de CBB beschikbaar gesteld.

Financiën

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de financiën van het productschap. Er wordt aandacht besteed aan de balans per 31 december 2008, de financiële resultaten over 2008, de financiële relaties, de heffingen en andere relevante aspecten.

Balans per 31 december 2008

<i>Balans per 31 december 2008</i>			
Activa		Passiva	
Financiële vaste activa	10.707.800	Eigen vermogen	
		* Algemene reserve	1.711.400
Vlottende activa	14.665.000	* Bestemmingsreserves	14.291.000
		* Bestemmingsfondsen	1.671.900
			17.674.300
Liquide middelen	118.100	Vlottende passiva	7.816.600
Totaal activa	25.490.900	Totaal passiva	25.490.900

De financiële vaste activa zijn belegd volgens de richtlijnen die zijn opgenomen in de *Verordening HPA beleggingsbeleid akkerbouwproductschappen 2004*. De belegde gelden zijn ingelegd in het FIDO-fonds (Financiering Decentrale Overheden) van Robeco.

De vlottende activa hebben in hoofdzaak betrekking op borgstellingen, de rekening-courant-verhouding met het HPA, debiteuren en nog te factureren bedragen. Waardering vindt plaats tegen nominale waarde onder aftrek van een, op basis van risicoanalyse, vastgestelde voorziening voor oninbaarheid. De liquide middelen betreffen vrij opeisbare banktegoeden.

Het eigen vermogen bestaat overeenkomstig artikel 31 van de *Verordening Financiën Bedrijfslichamen 1999* (VFB 1999) van de SER uit de som van de algemene reserve, de bestemmingsreserves en bestemmingsfondsen. Op grond van artikel 34 van de VFB 1999 hanteert de SER als norm dat de som van de algemene reserve en de bestemmingsreserves niet meer mag zijn dan het totaal van de lasten over het verslagjaar. Op 31 december 2008 bedroeg de som van de algemene reserve en de bestemmingsreserves 134,9 % van het totaal van de lasten over het jaar 2008. Een belangrijk deel van de reserve bestaat uit middelen die ingezet worden in het kader van de structuurversterking voor de brood- en banketsector. In de begroting was een forse afname voorzien vanwege de uitvoering van een programma als vervolg op het arboconvenant grondstofallergie. De uitvoering van dit programma is thans voorzien in 2009 en volgende jaren.

Onder de vlottende passiva zijn onder andere opgenomen de crediteuren, evenals de nog te betalen en vooruit ontvangen bedragen.

Tot de nog te ontvangen bedragen inzake de Commissie Brood & Banket behoort een rekeningcourantsaldo dat bij de uitvoerder van de sociale paragraaf, behorend bij een aantal stilleggingen van de voormalige Stichting Herstructurering

Broodbakkerij (Interpolis), wordt aangehouden ter voldoening van de verplichtingen die uit de sociale paragrafen voortvloeien. Ten tijde van het samenstellen van deze jaarrekening werd met Interpolis overleg gevoerd over de beëindiging van deze rekeningcourantverhouding.

Financiële resultaten over 2008

De rekening van baten en lasten van het Productschap Akkerbouw voor het jaar 2008 is als volgt:

<i>Financiële resultaten over 2008</i>				
	Totaal algemeen	Bestuur en algemeen	Product en dienst	Arbeid
Baten				
Heffingen	10.668.400	2.341.900	8.316.400	10.000
Retributies	20.000	-	20.000	-
Diensten aan derden	217.400	217.400	-	-
Rente	767.700	112.900	641.300	13.500
Vergoeding opgedragen taken	-	-	-	-
Niet bestede subsidies / diensten door derden	-	-	-	-
Overige baten	713.900	155.800	558.100	-
totaal baten	12.387.200	2.828.000	9.535.700	23.500

<i>Financiële resultaten over 2008</i>				
	Totaal algemeen	Bestuur en algemeen	Product en dienst	Arbeid
Lasten				
Personeelskosten	1.382.500	1.352.900	29.600	-
Reis-, verblijf- en representatiekosten	144.100	134.700	9.400	-
Huisvestingskosten	58.800	58.800	-	-
Bureaunkosten	266.500	193.000	73.500	-
Vergaderkosten	159.500	81.400	70.000	8.100
Financiële relaties	8.005.300	55.700	7.928.900	20.700
Diensten door derden	1.755.000	1.436.800	308.200	10.000
Overige lasten	91.600	42.000	49.600	-
subtotaal lasten	11.863.300	3.355.300	8.469.200	38.800
Interne overboekingen	-	(839.400)	839.400	-
totaal lasten	11.863.300	2.515.900	9.308.600	38.800
Resultaat	523.900	312.100	227.100	(15.300)
Stand van de reserve				
Reserve 01/01	17.150.400	2.399.300	14.495.800	255.300
Overheveling reserves	-	(1.000.000)	1.000.000	-
Reserve 31/12	17.674.300	1.711.400	15.722.900	240.000

De baten van het productschap zijn voor circa 86% afkomstig uit de opbrengsten van de financierings- en bestemmingsheffingen. De tarieven worden jaarlijks bij verordening door het bestuur vastgesteld. De overige baten betreffen voornamelijk de doorbelasting van activiteiten in het kader van het arboconvenant grondstof-allergie en de begeleiding van het HPA bij de uitvoering van medebewindstaken in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid.

Bij de onder de personeelskosten opgenomen pensioenkosten wordt opgemerkt dat vanaf 2006 de pensioentoezeggingen zijn gebaseerd op een middelloonregeling. De jaarlijks te betalen premie is gebaseerd op een doorsneepremie die voor alle aangesloten productschappen gelijk is. Afhankelijk van de hoogte van de dekkingsgraad wordt een korting verleend op de te betalen premie. De premie wordt opgebracht door de werkgevers en werknemers in de verhouding 2/3 werkgevers en 1/3 werknemers. Vanaf 2008 wordt een beperkte premie in rekening gebracht van 3% van de pensioengrondslag (2% werkgevers en 1% werknemers).

Circa 8 miljoen euro is bestemd voor financiële relaties. Dit zijn kosten voor (onderzoeks)projecten en activiteiten voor de sector door dragende en niet-dragende organisaties. Onder de post diensten door derden is de doorbelasting van het HPA opgenomen.

Heffingen

Het bestuur heeft twee heffingsinstrumenten om de activiteiten van het productschap te financieren. De kosten verbonden aan de organisatie en aan het bestuur worden gefinancierd met behulp van een financieringsheffing. Voor bijzondere doeleinden

(bijvoorbeeld onderzoek en structuurversterking) zijn bestemmingsheffingen van toepassing; de baten komen terecht in speciaal daarvoor door het bestuur ingestelde fondsen. Het streven van het bestuur is gericht op een sluitende begroting, zij het dat in verband met de hoogte van de reserve daarbij enige ruimte tot flexibiliteit bestaat.

De juridische basis voor de inning van de financieringsheffingen is neergelegd in de volgende verordeningen:

- Verordening PA financieringsheffing sector aardappelen jaar 2008;
- Verordening PA financieringsheffing sector granen, zaden en peulvruchten jaar 2008;
- Verordening PA financieringsheffing koffie, thee en vlas jaar 2008;
- Verordening PA financieringsheffing teeltaangelegenheden jaar 2008.

Het bestuur van het productschap heeft deze verordeningen vastgesteld in de vergadering van 5 juni 2008.

De bestemmingsheffingen vinden hun oorsprong in de volgende verordeningen:

- Heffingsverordening PA fonds aardappelverwerking jaar 2008;
- Heffingsverordening PA fonds consumptieaardappelen jaar 2008;
- Heffingsverordening PA fonds pootaardappelen jaar 2008;
- Verordening PA structuurversterking bakkerij jaar 2008;
- Heffingsverordening PA fonds teeltaangelegenheden jaar 2008;
- Heffingsverordening PA fonds uien jaar 2008;
- Heffingsverordening PA fonds zaaizaad van granen, peulvruchten en andere gewassen jaar 2008;

- Heffingsverordening PA fonds zaaizaad van voedergewassen jaar 2008;
- Heffingsverordening PA fonds zetmeelaardappelen jaar 2008;
- Heffingsverordening PA inlands graan jaar 2008;
- Heffingsverordening PA teeltbescherming zetmeelaardappelen jaar 2008;
- Heffingsverordening PA vlasfonds jaar 2008.

Het bestuur van het productschap heeft deze verordeningen vastgesteld in de vergadering van 5 juni 2008.

Financiële relaties

Bij het aangaan van financiële relaties door het productschap wordt vastgesteld of deze relatie voldoet aan de PBO-toets:

1. het doel van de financiële relatie is herleidbaar tot de taken en bevoegdheden van het productschap, bedoeld in artikel 71 van de Wet op de bedrijfsorganisaties en in zijn instellingsbesluit;
2. het doel van de financiële relatie is niet of niet goed te bereiken via financiering door privaatrechtelijke organisaties;
3. het productschap kan de desbetreffende activiteiten niet of niet goed zelf uitvoeren;
4. de activiteiten komen in beginsel ten goede aan alle ondernemingen waarvoor het productschap is ingesteld, of die behoren tot een bepaalde branche of sector binnen zijn werkingsfeer en de daarbij betrokken personen;
5. er is voorzien in een tijdige evaluatie van de doelmatigheid en de doeltreffendheid van de financiële relatie.

Ad 1: Het productschap heeft tot taak het algemeen belang te dienen en de bedrijfsuitoefening te bevorderen van de ondernemingen waarvoor zij is

ingesteld. Verder dient het productschap het gemeenschappelijk belang van die ondernemingen en de daarbij betrokken personen te behartigen. Het productschap geeft hier invulling aan door het zelf uitvoeren dan wel het begeleiden van activiteiten door inzet van menskracht en expertise.

Ad 2: Het productschap financiert alleen activiteiten die herleidbaar zijn tot detaken van het productschap en die ten goede komen aan alle ondernemingen waarvoor het productschap is ingesteld. Indien het doel ook te bereiken is via financiering door private organisaties is financiering door het productschap niet aan de orde.

Ad 3: In het geval dat het productschap een activiteit niet zelf kan uitvoeren is de vraag aan de orde of (mede)financiering door het productschap wenselijk is. Het productschap richt zich in dat geval vooral op het beoordelen van projectaanvragen, het toezicht houden op de uitvoering (mede op basis van inhoudelijke en financiële (voortgangs)rapportages) en het beoordelen van de evaluatie, doelmatigheid en doeltreffendheid van de financiële relatie.

Ad 4: De activiteiten van het productschap komen ten goede aan alle ondernemingen waarvoor het productschap is ingesteld. Alle onderzoeksresultaten zijn openbaar en toegankelijk voor alle bedrijfsgenoten.

Ad 5: Na beëindiging van een financiële relatie dient te worden getoetst op doelmatigheid en doeltreffendheid van de financiële relatie.

De belangrijkste financiële relaties met dragende organisaties betreffen:

Hoofdfunctie / naam organisatie	Omschrijving activiteit / project / relatie	Rekening 2008
Stichting Bakkerij Imago	Collectieve broodpromotie	407.000
	Marktonderzoek	275.000
Stichting Nebato	Bakkerij van het jaar	22.600
Voorlichtingsbureau Brood	Collectieve broodpromotie	2.030.000
Nederlands Bakkerij Centrum	Nationaal Bakkerij Gala	109.500
Stichting Samenwerkende Sociale Fondsen Brood en Banket	Scholing van werkenden in de bakkerijbranche	489.500
Plantum NL	Project kleine toepassingen	26.100
Rusthoeve	Praktijkonderzoek vlas	31.900
CELC	Promotie vlas en linnen	34.600
Instituut Rationele Suikerproductie	Suikerbietenonderzoek	432.000
Fonds Kleine Toepassingen	Gewasbescherming	4.900
Nederlands Instituut voor Afzetbevordering van Pootaardappelen	Afzetbevordering pootaardappelen	85.400
SPNA	Onderzoek	203.500
Stichting Teeltbescherming Fabriksaardappelen	Teeltbescherming	316.800
Vereniging voor de aardappelverwerkende industrie	Milieu- en gezondheidsonderzoek	49.000
Nederlandse Vereniging Meelfabrikanten	Brood en spelen	20.000
totaal dragende organisaties		4.592.200

De belangrijkste financiële relaties met niet-dragende organisaties (bedragen vanaf € 50.000) betreffen:

Hoofdfunctie / naam organisatie	Omschrijving activiteit / project / relatie	Rekening 2008
Centre for BioSystems Genomics	Genomics	100.000
DCA	Bureau aardappelmarktinformatie, Bureau uieninformatie	-
HZPC	Onderzoek	100.000
HLB	Praktijkonderzoek	88.500
DLV	Praktijkonderzoek	286.000
Proeftuin Zwaagdijk	Praktijkonderzoek	72.200
Vereniging Innovatief Platteland	Praktijkonderzoek	60.000
Louis Bolk Instituut	Praktijkonderzoek	68.400
NAK AGRO	Aardappelmoehheid, Masterplan Phytophthora, Knolcyperus, wratziekte	236.300
Praktijkonderzoek Plant & Omgeving	Praktijkonderzoek, Masterplan Phytophthora	1.093.700
Plant Research International	Onderzoek	98.000
PRLT BV	Akkerbouw PR	238.600
TNO	Sesam, Rassenonderzoek en Tarweraskwaliteitonderzoek	113.000
Bureau Bartels	Evaluatieonderzoek Structuurmaatregelen Broodbakkerijen	75.300
BABG	Aaltjeswijzer	64.700
Stichting Duurteelt	Agriwijzer	83.300
Q-ray	Risk- en SpecsPlaza	58.300
HBAG	Pootgoedcontactcommissie	55.000
totaal niet-dragende organisaties		2.891.300

Overige aspecten

Bezoldiging voorzitter

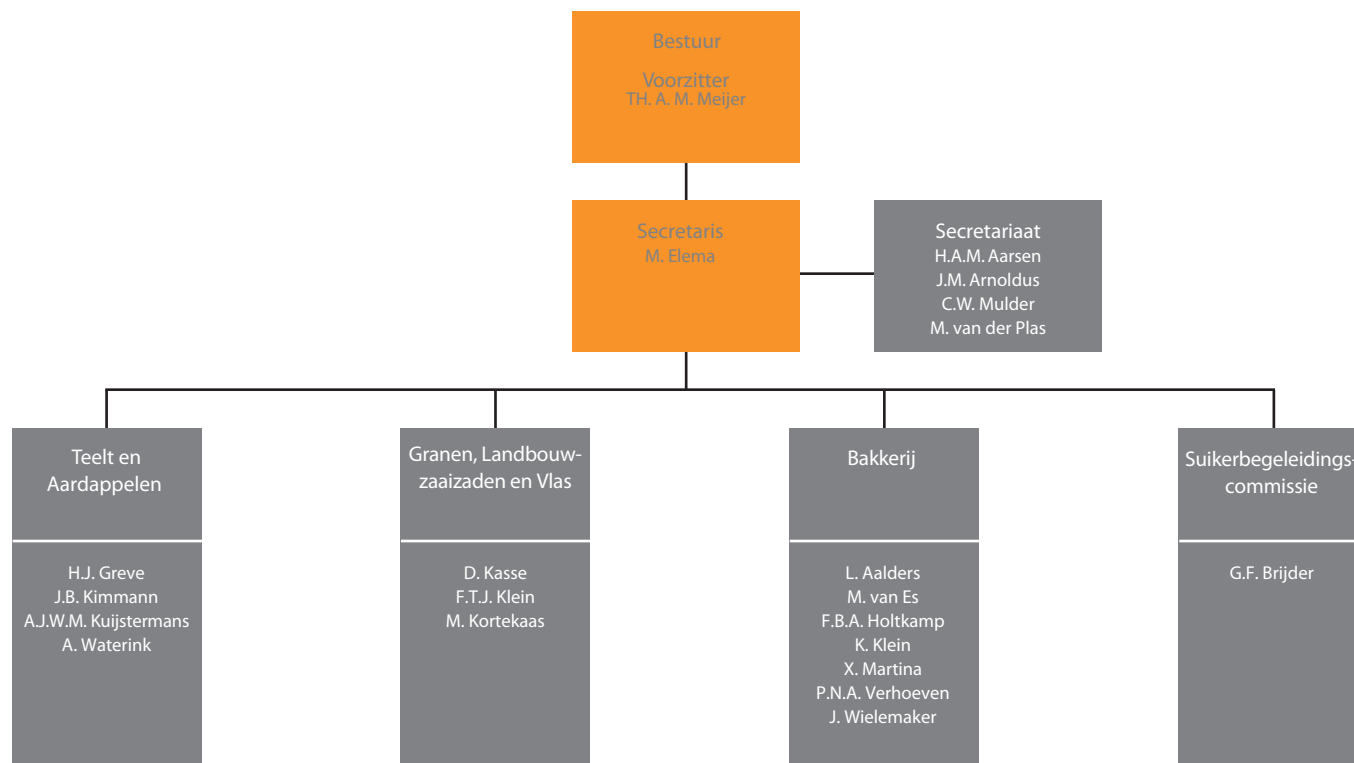
De bezoldiging van de voorzitter is geregeld in de Verordening HPA bezoldiging voorzitter 2004. Deze verordening is gebaseerd op de Verordening regels en richtlijnen vergoedingen bedrijfslichamen van de Sociaal-Economische Raad. Sinds 1 maart 2006 is de Wet Openbaarmaking uit Publieke middelen gefinancierde Topinkomens van kracht. De wet regelt dat een instelling die overwegend uit publieke middelen is gefinancierd, jaarlijks het belastbaar jaarinkomen van functionarissen publiceert, indien dit belastbaar jaarloon uitstijgt boven een vastgesteld gemiddeld ministersalaris (voor 2008 vastgesteld op € 181.000). Deze situatie doet zich bij de akkerbouwproductschappen niet voor.

Vergoedingen bestuursleden

Het bestuur van het productschap heeft een verordening vastgesteld waarin vacatiegelden en overige vergoedingen zoals reis- en verblijfkosten zijn geregeld. Basis voor deze verordening is de Verordening regels en richtlijnen bedrijfslichamen van de Sociaal-Economische Raad 2005-2006. Deze is te vinden op de website van het productschap.

Nadere, meer gedetailleerde gegevens over de bezoldiging van de voorzitter en de vergoedingen van bestuursleden worden opgenomen in de jaarrekening. De jaarrekening 2008 wordt in de vergadering van het bestuur van 26 maart 2009 besproken en na vaststelling op het internet gepubliceerd.

Bijlage 1 Organogram

Noot: Medewerkers zijn vaak actief voor meerdere sectoren.

Bijlage 2 Bestuur

Samenstelling van het bestuur van het Productschap Akkerbouw van 1 januari 2008 tot en met 31 december 2009. Bij Koninklijk Besluit van 30 januari 2008 is de heer Th.A.M. Meijer benoemd tot voorzitter van het bestuur van het Productschap Akkerbouw. Bij besluit van de Bestuurskamer van de Sociaal-Economische Raad van 11 januari 2008 tot samenstelling van het bestuur van het Productschap Akkerbouw zijn de volgende organisaties aangewezen tot het benoemen voor de onderstaande categorieën van ondernemingen.

Dagelijks bestuur

leden

werkgevers

Teelt

J. Haanstra

T. Koekoek

handel

H.M.A. Blonk

A. W. Bierens

verwerkende bedrijven

J.P. van Straaten

A.W. Bierens

werknemers

FNV Bondgenoten

A.A.M. Steijaart

CNV Bedrijvenbond

R.J. Gijsen

Dienstenbond CNV / de Unie

M. de Kool

Plaatsvervangende voorzitters:

2008: R.J. Gijsen

2009: A.W. Bierens

plaatsvervangende leden

J. Bartelds

B. Hasselo

C.J.M. van Arendonk

C.J.M. van Arendonk

R. van der Molen

P.H. Bruijne

vacature

vacature

C. Elzenga

geleding werknemers

geleding werkgevers

Bestuur	
Organisaties van ondernemers	
leden	plaatsvervangende leden
het kweekbedrijf voor de in artikel 8 van het 'Instellingsbesluit akkerbouwproductschappen' genoemde producten:	
Plantum NL	
A. van Vugt	vacature
de teelt van akkerbouwgewassen:	
LTO Nederland	
J. Bartelds	C. Wolfhagen
J. Haanstra	J. Verhoeven
T. Koekkoek	B. Hasselo
de handel van de in artikel 8 van het 'Instellingsbesluit akkerbouwproductschappen' genoemde producten:	
Koninklijke Vereniging Het Comité van Graanhandelaren	
H.M.A. Blonk	J. de Keijzer

Organisaties van ondernemers	
leden	plaatsvervangende leden
Nederlandse Aardappelorganisatie	
C.J.M. van Arendonk	mr. R. van Diepen
Centrale Vereniging voor de Coöperatieve Handel	
A.W. Bierens	K. Francke
de be- en verwerkende bedrijven ten aanzien van de in artikel 8 van het 'Instellingsbesluit akkerbouwproductschappen' genoemde producten:	
Vereniging VNO-NCW	
mevr. drs. C.T.F. Grit	A.J.C. Jennissen
Vereniging van Nederlandse Fabrikanten van Graanzetmeel	
F. Faglia	P. Hofland
Nederlandse Vereniging van Meelfabrikanten	
dr. ir. J.P. van Straaten	H. Krijger
Vereniging voor de Aardappelverwerkende Industrie	
P.H. de Bruijne	ir. J.J. Leerssen

Organisaties van ondernemers	
leden	plaatsvervangende leden
Centrale Vereniging voor de Coöperatieve Industrie	
B.C. Jansen	dr. ir. W.J. de Zeeuw
Vereniging voor de Bakkerij- en Zoetwarenindustrie	
G.J. Majoor	A.H. Baas
Nederlandse Vereniging voor de Bakkerij	
A. Schipper	A.H. Baas
Nederlandse Brood- en banketbakkers Ondernemers Vereniging	
R. van der Molen	A.J.J.M. Janssens
Vereniging van de Nederlandse Fabrikanten van Bakkerijgrondstoffen	
J. Hoogstad	M. van Hulst
de detailhandel in de in artikel 8 van het 'Instellingsbesluit akkerbouwproductschappen' genoemde producten:	
Vereniging Centraal Bureau Levensmiddelenhandel	
H.H. van der Geest	P.J.D. van der Woude

Organisaties van werknemers:	
leden	plaatsvervangende leden
FNV Bondgenoten	
A.A.M. Steijaert	vacature
L. van Beekum	vacature
CNV Bedrijvenbond	
R.J. Gijsen	A. Bruggeman
H. Roeten	W. Ramakers
CNV Dienstenbond	
M. de Kool	G.B. Rijzinga
De Unie	
C. Elzenga	A. Tilroe

Bijlage 2a Bestuur nevenfuncties

Overzicht (plv.) bestuursleden PA met nevenfuncties
Zittingsperiode 1 januari 2008 t/m 31 december 2009

Arendonk, C.J.M.

Benoemd door:	Nederlandse Aardappel Organisatie (NAO)
Bestuurslid sinds:	2008, PA
Functie bij (relatie met) de benoemende organisatie:	-
Hoofdfunctie in de sector:	voorzitter NAO
Overige functies binnen PA	-
Functies binnen andere product- en bedrijfsschappen:	voorzitter HBAG-commissie poot- en consumptieaardappelen bestuurslid HBAG
Overige nevenfuncties:	bestuurslid NAK

Baas, A.H.

Benoemd door:	Vereniging voor de Bakkerij- en Zoetwarenindustrie (VBZ)
Plv. bestuurslid sinds:	2004, GZP
Functie bij (relatie met) de benoemende organisatie:	directeur VBZ
Hoofdfunctie in de sector:	bestuurder branchevereniging
Overige functies binnen PA	lid van de Commissie Brood en Banket
Functies binnen andere product- en bedrijfsschappen:	-
Overige nevenfuncties:	-

Bartelds, J.

Benoemd door:	LTO Nederland
Bestuurslid sinds:	1997, GZP/HPA
Functie bij (relatie met) de benoemende organisatie:	lid vakgroep akkerbouw LTO
Hoofdfunctie in de sector:	eigenaar akkerbouw- en pluimveebedrijf
Overige functies binnen PA	lid Commissie Teeltaangelegenheden lid Adviescommissie Marktorderingsaangelegenheden
Functies binnen andere product- en bedrijfsschappen:	bestuurslid PDV
Overige nevenfuncties:	-

Beekun L, van

Benoemd door:	FNV Bondgenoten
Bestuurslid sinds:	2004
Functie bij (relatie met) de benoemende organisatie:	Bestuurder FNV Bondgenoten
Hoofdfunctie in de sector:	brood en banket
Overige functies binnen PA	-
Functies binnen andere product- en bedrijfsschappen:	Hoofdbedrijfsschap Ambachten
Overige nevenfuncties:	-

Bierens, A.W.

Benoemd door:	Centrale Vereniging voor de Coöperatieve Handel
Bestuurslid sinds:	2003, HPA
Hoofdfunctie in de sector:	bestuurder
Overige functies binnen PA	-
Functies binnen andere product- en bedrijfsschappen:	-
Overige nevenfuncties:	voorzitter RvA Dienst Regelingen voorzitter Rabobank lid RvG Wilhelminapolder diverse Commissariaten Land- en Tuinbouw KODA voorzitter Visserij Innovatie Platform (VIP)

Blonk, H.M.A.

Benoemd door:	Koninklijke Vereniging Het Comité van Graanhandelaren
Bestuurslid sinds:	1996, HPA/GZP
Functie bij (relatie met) de benoemende organisatie:	plaatsvervangend voorzitter van de Koninklijke Vereniging Het Comité van Graanhandelaren
Hoofdfunctie in de sector:	eigenaar Graanhandel Blonk B.V.
Overige functies binnen PA	lid Adviescommissie Marktordeningsaangelegenheden ATEX, certificering akkerbouwers
Functies binnen andere product- en bedrijfsschappen:	lid dagelijks bestuur GZP
Overige nevenfuncties:	bestuurslid Landbouw, Plantum

Bruggeman, A.

Benoemd door:	CNV Bedrijvenbond
Plv. bestuurslid sinds:	2004, GZP
Hoofdfunctie in de sector:	algemeen secretaris CNV Bedrijvenbond
Overige functies binnen PA	-
Functies bij andere product- en bedrijfsschappen:	plaatsvervangend voorzitter Productschap Tuinbouw plaatsvervangend voorzitter Bedrijfschap Horeca & Catering
Overige nevenfuncties:	-

Bruijne, P.H. de

Benoemd door:	Vereniging voor de Aardappelverwerkende Industrie (VAVI)
Bestuurslid sinds:	2008, PA
Functie bij (relatie met) benoemende organisatie	plaatsvervangend voorzitter van de VAVI
Hoofdfunctie in de sector:	directeur aardappelverwerkend bedrijf
Overige functies binnen PA	-
Functies bij andere product- en bedrijfsschappen:	-
Overige nevenfuncties:	-

Diepen, mr. R. van

Benoemd door:	Nederlandse Aardappel Organisatie (NAO)
Bestuurslid sinds:	2002, HPA
Functie bij (relatie met) benoemende organisatie	bestuurder NAO
Hoofdfunctie in de sector:	directeur NAO
Overige functies binnen PA	-
Functies bij andere product- en bedrijfsschappen:	plv. bestuurslid HBAG-commissie poot- en consumptieaardappelen
Overige nevenfuncties:	voorzitter Aardappel Studie Centrum plv. bestuurslid NAK bestuurslid AGFPN

Elzenga, C.

Benoemd door:	De Unie
Bestuurslid sinds:	2000, GZP/HPA
Functie bij (relatie met) benoemende organisatie	bestuurder afdeling
Hoofdfunctie in de sector:	-
Overige functies binnen PA	-
Functies bij andere product- en bedrijfsschappen:	bestuurslid HBAG lid Commissie Groenten en Fruit plv. bestuurslid van diverse productschappen (nog nader in te vullen)
Overige nevenfuncties:	-

Faglia, F

Benoemd door:	VNFG
Bestuurslid sinds:	2008
Functie bij (relatie met) benoemende organisatie	Voorzitter VNFG
Hoofdfunctie in de sector:	general manager Cargill Benelux
Overige functies binnen PA	lid van Adviescommissie Marktorderingsaangelegenheden lid van NA-I en Beheerscomité Handelsmechanismen lid van de werkgroep GGO
Functies bij andere product- en bedrijfsschappen:	-
Overige nevenfuncties:	-

Francke, K.

Benoemd door:	CZAV
Plaatsvervangend bestuurslid sinds	2008
Functie bij (relatie met) de benoemende organisatie:	Werknemer coöperatieve handel
Hoofdfunctie in de sector:	Adjunct-directeur CZAV
Overige functies binnen PA	-
Functies binnen andere product- en bedrijfsschappen:	-
Overige nevenfuncties:	-

Geest, H.H. van der

Benoemd door:	Vereniging Centraal Bureau Levensmiddelenhandel
Bestuurslid sinds:	1984, GZP
Functie bij (relatie met) benoemende organisatie	plaatsvervangend voorzitter van de Vereniging Centraal Bureau Levensmiddelenhandel
Hoofdfunctie in de sector:	voorzitter brancheorganisatie Vakcentrum Levensmiddelen
Overige functies binnen PA	-
Functies bij andere product- en bedrijfsschappen:	bestuurslid van PVE, PVV, Wijn en HBD
Overige nevenfuncties:	vice-president commissaris Pantera Zoetermeer

Gijzen, R.J.

Bestuurslid sinds:	1996, HPA/GZP
Benoemd door:	CNV Bedrijvenbond
Functie bij (relatie met) benoemende organisatie	ex-bestuurder CNV Bedrijvenbond
Hoofdfunctie in de sector:	-
Overige functies binnen PA	lid Adviescommissie Marktordeningsaangelegenheden lid Commissie Vlas
Functies bij andere product- en bedrijfsschappen:	lid dagelijks bestuur en bestuur PPE, PVV en MVO bestuurslid Productschap Vis en Productschap Dranken plv lid bestuur Productschap Tuinbouw en Bosschap
Overige nevenfuncties:	lid Raad van Commissarissen Actor Sectoradvies

Grit, mw. C.T.F.

Benoemd door:	Vereniging VNO-NCW
Bestuurslid sinds:	2004, GZP
Functie bij (relatie met) benoemende organisatie	Secretaris VRN
Hoofdfunctie in de sector:	Manager FNLI secretaris VRN
Overige functies binnen PA	-
Functies bij andere product- en bedrijfsschappen:	-
Overige nevenfuncties:	-

Haanstra, J.

Benoemd door:	LTO Nederland
Bestuurslid sinds:	1997
Functie bij (relatie met) de benoemende organisatie:	LTO Nederland
Hoofdfunctie in de sector:	akkerbouwbedrijf
Overige functies binnen PA	voorzitter Commissie Teeltaangelegenheden
Functies binnen andere product- en bedrijfsschappen:	-
Overige nevenfuncties:	-

Hasselo, B.

Benoemd door:	LTO Nederland
Bestuurslid sinds:	2001, HPA/GZP
Functie bij (relatie met) benoemende organisatie	bestuurder LTO Akkerbouw bestuurder TBM
Hoofdfunctie in de sector:	eigenaar akkerbouwbedrijf
Overige functies binnen PA	CT, energie en arbeid, onderzoekprogrammering
Functies bij andere product- en bedrijfsschappen:	-
Overige nevenfuncties:	PPO Vredepeel, begeleiding lid ruilverkavelingscommissie

Hofland, P.

Benoemd door:	VNFG
Bestuurslid sinds:	2008, PA
Functie bij (relatie met) de benoemende organisatie:	EU Market and Trade Policy Specialist zie boven
Hoofdfunctie in de sector:	
Overige functies binnen PA	lid Adviescie. Marktorderingsaangelegenheden, vooroverleg Handelsmechanismen en NA-I
Functies binnen andere product- en bedrijfsschappen:	-

Hoogstad, J.

Benoemd door:	Vereniging van de Nederlandse Fabrikanten van Bakkerijgrondstoffen (VNFB)
Bestuurslid sinds:	2008, PA
Functie bij (relatie met) benoemende organisatie	bestuurslid NEBAFA
Hoofdfunctie in de sector:	eigenaar/directeur fabriek van bakkerijgrondstoffen
Overige functies binnen PA	-
Functies bij andere product- en bedrijfsschappen:	-
Overige nevenfuncties:	lid Raad van Advies Bakkerijbeurs

Hulst, ir. M.W.J. van

Benoemd door:	NEBAFA
Bestuurslid sinds:	2008, PA
Functie bij (relatie met) benoemende organisatie:	bestuurslid NEBAFA
Hoofdfunctie in de sector:	directeur Bakkerijgrondstoffenfirma Puratos
Overige functies binnen PA	namens NEBAFA in de stuurgroep Bakkerij & Gezondheid
Functies binnen andere product- en bedrijfsschappen:	-
Overige nevenfuncties:	-

Jansen, B.C.

Benoemd door:	Cecoin
Bestuurslid sinds:	2008, PA
Functie bij (relatie met) benoemde organisatie:	-
Hoofdfunctie in de sector:	Bestuursvoorzitter/CEO Avebe U.A.
Overige functies binnen PA	-
Functies binnen andere product- en bedrijfschappen:	-
Overige nevenfuncties:	Voorzitter VNG-VNFG per 1-1-2009 Bestuurslid FNLI per 1-1-2009

Janssens, A.J.J.M.

Benoemd door:	Nederlandse Brood- en banketbakkers Ondernemers Vereniging (NBOV)
Bestuurslid sinds:	2002, GZP
Functie bij (relatie met) benoemde organisatie	plaatsvervangend voorzitter NBOV
Hoofdfunctie in de sector:	eigenaar bakkerij
Overige functies binnen PA	-
Functies bij andere product- en bedrijfschappen:	plv. bestuurslid HBA lid Commissie Detailhandel Brood en Banket van het HBA/HBD
Overige nevenfuncties:	voorzitter kenniscentrum beroepsonderwijs "Kenwerk" voorzitter Hoofdbeleidscommissie Onderwijs van MKB-Nederland bestuurslid van de Coöperatieve Inkoopvereniging Beko Zuid lid van het Werkgeversoverleg Bakkersbedrijf WO lid georganiseerd overleg van werkgevers en werknemers in het Bakkersbedrijf GO

Jennissen, A.J.C.

Benoemd door:	Vereniging VNO-NCW
Plv. bestuurslid sinds:	2007, GZP
Functie bij (relatie met) benoemende organisatie	commercieel manager bij Holland Malt
Hoofdfunctie in de sector:	-
Overige functies binnen PA	-
Functies bij andere product- en bedrijven:	-
Overige nevenfuncties:	-

Keijzer, J. de

Benoemd door:	Koninklijke Vereniging Het Comité van Graanhandelaren
plv. bestuurslid sinds:	1989, GZP
Functie bij (relatie met) benoemende organisatie	beleidsmedewerker van het secretariaat
Hoofdfunctie in de sector:	-
Overige functies binnen PA	lid en plv. lid van de Adviescommissie Marktordeningsaangelegenheden
Functies bij andere product- en bedrijven:	lid Centraal College van Deskundigen Diervoedersector (CCvDD) van PDV plv. lid van Commissie Kwaliteitsbeleid Diervoedersector (CKD) van PDV
Overige nevenfuncties:	-

Koekkoek, T.

Benoemd door:	LTO Nederland
Bestuurslid sinds:	2007, GZP/HPA
Functie bij (relatie met) benoemende organisatie	bestuurslid LTO
Hoofdfunctie in de sector:	eigenaar akkerbouwbedrijf
Overige functies binnen PA	lid Commissie Teelt
Functies bij andere product- en bedrijfsschappen:	-
Overige nevenfuncties:	voorzitter bestuur / RvC Agrifirm lid RvC Vion lid RvC Basfood plaatsvervangend voorzitter bestuur Cebecogroep lid RvC Rabobank Altena

Kool, M. de

Benoemd door:	CNV Dienstenbond
Bestuurslid sinds:	1999, HPA/GZP
Functie bij (relatie met) benoemende organisatie	lid CNV Dienstenbond
Hoofdfunctie in de sector:	-
Overige functies binnen PA	lid Commissie Vlas lid Commissie Arbeid
Functies bij andere product- en bedrijfsschappen:	bestuurslid Productschap Wijn bestuurslid Productschap Diervoeder
Overige nevenfuncties:	-

Krijger, H.

Benoemd door:	Nederlandse Vereniging van Meelfabrikanten (NVM)
plv. bestuurslid sinds:	2005, GZP
Functie bij (relatie met) benoemende organisatie	bestuurslid NVM
Hoofdfunctie in de sector:	directeur meelfabriek
Overige functies binnen PA	-
Functies bij andere product- en bedrijfsschappen:	-
Overige nevenfuncties:	-

Leerssen, J.J.

Benoemd door:	VAVI
Bestuurslid sinds:	2008, PA
Functie bij (relatie met) de benoemende organisatie:	secretaris VAVI
Hoofdfunctie in de sector:	- zie boven
Overige functies binnen PA	-
Functies binnen andere product- en bedrijfsschappen:	-
Overige nevenfuncties:	-

Majoor, G.J.

Benoemd door:	Vereniging voor de Bakkerij- en Zoetwarenindustrie.
plv. bestuurslid sinds:	2007
Functie bij (relatie met) benoemende organisatie	voorzitter Vereniging voor de Bakkerij- en Zoetwarenindustrie.
Hoofdfunctie in de sector:	-
Overige functies binnen PA	RvC CSM Ned. BV RvC Van Dijk Banket, Zwartsluis
Functies bij andere product- en bedrijven:	-
Overige nevenfuncties:	-

Meijer, Th.A.M.

Benoemd door:	bij Koninklijk Besluit
Voorzitter sinds:	2003, HPA/GZP
Functie bij (relatie met) benoemende organisatie	-
Hoofdfunctie in de sector:	-
Overige functies binnen PA	-
Functies bij andere product- en bedrijven:	voorzitter HPA voorzitter Productschap Diervoeder voorzitter Productschap Wijn
Overige nevenfuncties:	voorzitter bestuur Food Valley voorzitter Raad van Toezicht Stichting Kinderboerderij Nederland voorzitter Raad van Toezicht Stichting Wijnbouwcentrum Nederland voorzitter Stichting Magister Vini lid Curatorium Leerstoelenfonds Voedingscentrum Nederland lid Strategische Klankbordgroep Voedsel en Warenautoriteit lid Raad van Advies Landelijk Steunpunt Landbouw en Zorg voorzitter Nationaal Bakkerij Gala lid Adviesraad Plant Sciences Group Wageningen UR

Molen, R. van der

Benoemd door:	Nederlandse Brood- en banketbakkers Ondernemers Vereniging (NBOV)
Bestuurslid sinds:	2006, GZP
Functie bij (relevante met) de benoemende organisatie:	voorzitter NBOV
Hoofdfunctie in de sector:	mede-eigenaar bakkersbedrijf
Overige functies binnen PA	voorzittersoverleg bakkerij
Functies binnen andere product- en bedrijfschappen:	-
Overige nevenfuncties:	voorzitter college NBC lid SBI bestuurder HB MKB-Nederland

Ramakers, W.

Benoemd door:	CNV Bedrijvenbond
Plv. bestuurslid sinds:	2000, PA
Functie bij (relatie met) benoemende organisatie	landelijk onderhandelaar van CNV Bedrijvenbond
Hoofdfunctie in de sector:	-
Overige functies binnen PA	-
Functies bij andere product- en bedrijfschappen:	-
Overige nevenfuncties:	Colland BPL Colland Arbeidsmarktbeleid Colland, Sectorraad Colland, Sectorcommissie Loonwerk Colland, Sectorcommissie Paddestoelen Stigas EFFAT – Land- en Tuinbouw Tuinbouwzaden Landbouw Horeca en Catering (PHC) Overgangsregeling Horeca (SOHOR) vutfonds Horeca & Catering bestuur Fonds Bevordering Arbeidsverhoudingen (FBA) Fonds Bevordering Sociale Verhoudingen Stichting Kwaliteit van de Arbeid (SKA) Stichting Vrijwillig Vervroegd Uittreden Contract-Catering (SUCON) Stichting Aanvullingsregeling voor Arbeidsongeschiktheid Contract-Catering (SAVAC) Vakraad Contractcatering Toetsingscommissie Albron Vrijwillig Vervroegd Uittreden Bad- en Zweminrichtingen (Vutregeling) Sociaal Fonds Recreatie Georganiseerd Overleg Recreatie (GOR) RAS Imagocommissie Begeleidingscommissie Kwaliteitsstructuur Stichting Scholing en Vorming Schoonmaakbedrijven- en diensten (SVS)

Rijzinga, G.B.

Benoemd door:	CNV Dienstenbond
Plv. bestuurslid sinds:	1992, HPA/GZP
Functie bij (relatie met) benoemende organisatie	bestuurder CNV Dienstenbond
Hoofdfunctie in de sector:	-
Overige functies binnen PA	plv. lid van de Commissie Vlas
Functies bij andere product- en bedrijven:	plv. bestuurslid Productschap Diervoeder
Overige nevenfuncties:	-

Roeten, H.

Benoemd door:	CNV Bedrijvenbond
Bestuurslid sinds:	2007, HPA
Functie bij (relatie met) benoemende organisatie	bestuurder CNV Bedrijvenbond
Hoofdfunctie in de sector:	landelijk onderhandelaar Brood en Zoetwaren
Overige functies binnen PA	-
Functies bij andere product- en bedrijven:	-
Overige nevenfuncties:	lid van het College NBC

Schipper, A.

Benoemd door:	Nederlandse Vereniging voor de Bakkerij (NVB)
Bestuurslid sinds:	2004, GZP
Functie bij (relatie met) benoemende organisatie	Nederlandse Vereniging voor de Bakkerij
Hoofdfunctie in de sector:	voorzitter branchevereniging
Overige functies binnen PA	lid van de Commissie Brood en Banket
Functies bij andere product- en bedrijfsschappen:	-
Overige nevenfuncties:	lid van het College NBC

Steijaert, A.A.M.

Benoemd door:	FNV Bondgenoten
Bestuurslid sinds:	2004, HPA/GZP
Functie bij (relatie met) benoemende organisatie	-
Hoofdfunctie in de sector:	-
Overige functies binnen PA	-
Functies bij andere product- en bedrijfsschappen:	lid dagelijks bestuur HBD lid dagelijks bestuur HBA bestuurslid HBAG lid dagelijks bestuur Productschap Vis
Overige nevenfuncties:	-

Straaten, dr. Ir. J. P. van

Benoemd door:	Nederlandse Vereniging van Meelfabrikanten (NVM)
Bestuurslid sinds:	2004, GZP
Functie bij (relatie met) benoemende organisatie	voorzitter NVM
Hoofdfunctie in de sector:	algemeen directeur Meneba BV
Overige functies binnen PA	-
Functies bij andere product- en bedrijfsschappen:	-
Overige nevenfuncties:	plaatsvervangend voorzitter BTF Bestuurslid European Flour Milling Association (GAM)

Tilroe, A.

Benoemd door:	De Unie
Plv. bestuurslid sinds:	2002, HPA/GZP
Functie bij (relatie met) benoemende organisatie	lid van diverse commissies van De Unie
Hoofdfunctie in de sector:	-
Overige functies binnen PA	-
Functies bij andere product- en bedrijfsschappen:	plv. bestuurslid HPA plv. bestuurslid HBAG bestuurslid MVO
Overige nevenfuncties:	-

Verhoeven, J.T.W.

Benoemd door:	LTO Nederland
Plv. bestuurslid: sinds	2008, HPA
Functie bij (relatie met) benoemende organisatie	manager Plantaardig LTO Noord
Hoofdfunctie in de sector:	-
Overige functies binnen PA	-
Functies bij andere product- en bedrijven:	-
Overige nevenfuncties:	-

Vugt, A. van

Benoemd door:	Plantum NL
Bestuurslid sinds:	2008, PA
Functie bij (relatie met) benoemende organisatie	bestuurslid Landbouw bij Plantum NL
Hoofdfunctie in de sector:	algemeen directeur CZAV
Overige functies binnen PA	-
Functies bij andere product- en bedrijven:	-
Overige nevenfuncties:	-

Wolffhagen, C.

Benoemd door:	LTO Nederland
Plv. lid sinds:	2008, PA
Functie bij (relatie met) benoemende organisaties:	LTO Nederland
Hoofdfunctie in de sector:	eigenaar akkerbouwbedrijf
Functies bij andere product- en bedrijfsschappen:	-
Overige nevenfuncties:	voorzitter Vakgroep Akkerbouw LLTB

Woude, P.J.D. van der

Benoemd door:	Vereniging Centraal Bureau Levensmiddelenhandel (CBL)
Bestuurslid sinds:	1979, GZP/HPA
Functie bij (relatie met) benoemende organisatie:	-
Hoofdfunctie in de sector:	secretaris Federatie Groothandel in Levensmiddelen (GIL)
Overige functies binnen PA:	-
Functies bij andere product- en bedrijfsschappen:	bestuurslid Productschap Tuinbouw
Overige nevenfuncties:	-

Zeeuw, dr. ir. W.J. de

Benoemd door:	Centrale Vereniging voor de Coöperatieve Industrie (CECOIN)
Plv. bestuurslid sinds:	2006, HPA
Functie bij (relatie met) benoemende organisatie	bestuurslid CECOIN namens de aardappelzetmeelindustrie
Hoofdfunctie in de sector:	AVEBE, directeur public affairs
Overige functies binnen PA	lid Adviescommissie Marktordeningsaangelegenheden
Functies bij andere product- en bedrijfsschappen:	-
Overige nevenfuncties:	Plaatsvervangend voorzitter AAF (Brussel)

Bijlage 3 Commissies

Commissie Teeltaangelegenheden

J. Haanstra
drs. M. Elema

voorzitter
secretaris

Organisaties van ondernemers:

leden

LTO Nederland:

ir. J. Bartelds
H. Scheele
B.B. Hasselo
C. Wolfhagen
U. J. Rijzebol
T. Koekkoek
U.O. Hiddema

Ned. Akkerbouw Vakbond

mevr. H. van Beek-van Geel

Adviseur

K. Hoekstra

plaatsvervangende leden

NAJK

J. Baecke

Organisaties van werknemers:

CNV BedrijvenBond

vacature

FNV Bondgenoten

A.A.M. Steijaert

mr. P.P.A.M. Voncken

Beleidsadviescommissie Landbouwzaai­zaden:

drs. M. Elema

ir. D. Kasse

voorzitter

secretaris

leden

plaatsvervangende leden

Plantum NL

B.J. van Dinter

ir. W. Geluk

M.P. Fieman

M. Robaard

vacature

A.J. Staal

LTO Nederland

A. Bossers

ir. G. van der Schelde

W. van der Linde	vacature
ir. S. Monster	vacature
CNV BedrijvenBond	
J. Bosma	
Dienstenbond CNV/De Unie	
vacature	C. Elzenga
<i>Adviseurs:</i>	
Plantum NL	
M. de Beuze	
LTO Nederland	
ir. G. van der Schelde	
Nederlandse Algemene Keuringsdienst	
M.J. Soepboer	
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit/Directie Internationale Zaken	
S.J.M. Brouns	
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit/Directie Landbouw	
ir. C.M.M. van Winden	

Commissie Brood en Banket:

Th.A.M. Meijer	voorzitter
drs. M. Elema	secretaris
drs. J. Wielemaker	plv. secretaris

Organisaties van ondernemers**leden****plaatsvervangende leden**

de industriële bakkerij:

Nederlandse Vereniging voor de Bakkerij

A.H. Baas	gezamenlijke plaatsvervanger
W. Kluit	B. Muller
A. Schipper	

de ambachtelijke bakkerij:

Nederlandse Brood- en banketbakkers Ondernemers Vereniging

H.J.G.M. Housmans	gezamenlijke plaatsvervanger
A.F. Kolkman	vacature
drs. Th. L. Volkeri	

de be- en verwerking van de handel in (zaai)lijnzaad:		leden	plaatsvervangende leden
Plantum NL		Plantum NL	
M.A. van de Bilt	mw. E.A.C. van de Bilt	E. v.d. Bilt	ir. A.C. van Elsen
T.E. Wouda	P. Dieleman		
Organisaties van werknemers:		LTO Nederland	
FNV Bondgenoten		ir. J. Bartelds	vacature
A.A.M. Steijaert	vacature	T. Koekkoek	vacature
CNV BedrijvenBond		Nederlands Agrarisch Vakverbond	
R.J. Gijsen	vacature	K. Hoekstra	mevr. H. van Beek
CNV Dienstenbond		Koninklijke Vereniging Het Comité van Graanhandelaren	
M. de Kool	G.B. Rijzinga	J. de Keijzer	vacature
		H.M.A. Blonk	vacature
<i>Adviescommissie Marktorderingsaangelegenheden:</i>		Vereniging van Nederlandse Meelfabrikanten	
drs. M. Elema	voorzitter	E. Hoekstra	J. de Keijzer
ir. D. Kasse	secretaris	Vereniging van Nederlandse Fabrikanten van Graanzetmeel	
		E.P.J. Borst	P. Hofland
		Aardappelzetmeelindustrie	
		dr. ir. W. de Zeeuw	
		Sociëteit der Nederlandse Mouters	
		vacature	vacature

Centraal Brouwerij Kantoor

B. Huijgen

vacature

Vereniging van Rijstellers in Nederland

mevr. drs. C.T.F. Grit

vacature

CNV BedrijvenBond

R.J. Gijsen

vacature

FNV Bondgenoten

A.A.M. Steijaert

Commissie Arbeid

drs. M. Elema

voorzitter

drs. C. Lommers

secretaris

leden**plaatsvervangende leden****Plantum NL**

A.C. van Elsen

vacature

LTO Nederland

B. Hasselo

J. Kloos

Nederlandse Aardappelorganisatie

mr. R. van Diepen

L. Eijssen

FNV Bondgenoten

A.A.M. Steijaert

vacature

CNV BedrijvenBond

R.J. Gijsen

vacature

CNV Dienstenbond

M. de Kool

C. B. Rijzinga

Nederlandse Brood- en banketbakkers Ondernemers Vereniging

mr. P.F. Passchier

vacature

Nederlandse Vereniging van Meelfabrikanten

J. Otten

J. de Keijzer

Nederlandse Vereniging voor de Bakkerij

B. Muller

vacature

Comité van Graanhandelaren

J. de Keijzer

vacature

Vereniging voor Bakkerij en Zoetwaren

B. Muller

vacature

Vereniging van Nederlandse Fabrikanten van Graanzetmeel

mevr. mr. I. Tiesinga

mevr. E. Koopman

VAVI

H. Leerssen

Bijlage 4 Externe vertegen- woordiging

Het productschap was in 2008 door middel van de benoeming van een bestuurslid vertegenwoordigd in de volgende rechtspersonen.

Stichting Nederlands Instituut voor Brouwgerst, Mout en Bier

drs. M. Elema

Stichting Beheer Broban-Krat

drs. M. Elema

Stichting IRS

drs. M. Elema

Stichting Controle Fabrieksaardappelleveringen

ir. P. Hijma

Bijlage
Externe
vertegen-
woordiging

Bijlage 5 Personeels- samenstelling Productschap Akkerbouw

Onderstaand volgt een overzicht van het secretariaat van het Productschap Akkerbouw en enkele afdelingen van het HPA en de bijbehorende taakgebieden.

drs. M. Elema
m.elema@hpa.agro.nl

L. Aalders
lukas.aalders@home.nl

mevr. H.A.M Aarsen-Termoshuizen
h.a.m.aarsen.termoshuizen@hpa.agro.nl

mevr. J.M. Arnoldus
j.m.arnoldus@hpa.agro.nl

mevr. M. van Es
m.van.es@hpa.agro.nl

ir. H.J. Greve
h.j.greve@hpa.agro.nl

F.B.A. Holtkamp
f.b.a.holtkamp@hpa.agro.nl
f.holtkamp@planet.nl

ir. D. Kasse
d.kasse@hpa.agro.nl

ir. J.B. Kimmann
j.b.kimmann@hpa.agro.nl

F.T.J. Klein
f.t.j.klein@hpa.agro.nl

K. Klein
k.klein@hpa.agro.nl
jfs.klein@quicknet.nl

070 – 370 83 06
secretaris

070 – 370 83 94/06 – 22 79 47 21
adviseur sociale verzekeringen en
pensioenen MKB-bakkers

070 – 370 83 21
secretariaatsmedewerkster

070 - 370 83 51
secretariaatsmedewerkster

070 – 370 83 94
beleidsondersteunend medewerker

070 – 370 85 26
beleidsmedewerker

070 – 370 83 94/06 – 22 99 09 58
adviseur MKB-bakkers

070 – 370 83 40
beleidsmedewerker

070 – 370 82 07
beleidsmedewerker

070 – 370 83 20
beleidsmedewerker

070 – 370 83 94/06 - 20 36 46 98
adviseur MKB-Bakkers

mevr. M. Kortekaas
m.kortekaas@hpa.agro.nl

A.J.W.M. Kuijstermans
a.j.w.m.kuijstermans@hpa.agro.nl

mevr. X.B. Martina
x.b.martina@hpa.agro.nl

mevr. C.W. Mulder
c.w.mulder@hpa.agro.nl

mevr. M. van der Plas
m.van.der.plas@hpa.agro.nl

ir. ing. A. Waterink
a.waterink@hpa.agro.nl

drs. J. Wielemaker
j.wielemaker@hpa.agro.nl

Afdeling Voedsel en Voeding (HPA)

mevr. ir. C.A.M. Rommens
c.rommens@hpa.agro.nl

Afdeling Arbeid (HPA)

ir. C. Lommers
c.lommers@hpa.agro.nl

Afdeling Juridische en Bestuursaangelegenheden (HPA)

mr. E.R. Kleijwegt
e.r.kleijwegt@hpa.agro.nl

070 – 370 83 15
beleidsmedewerker

070 – 370 84 26
beleidsmedewerker

070 – 370 82 94
beleidsondersteunend medewerker

070 – 370 83 02
secretariaatsmedewerkster

070 - 370 82 51
secretariaatsmedewerkster

070 – 370 85 37
beleidsmedewerker

070 – 370 83 27
beleidsmedewerker

070 – 370 85 02
afdelingshoofd

070 – 370 84 54
afdelingshoofd

070 – 370 83 46
afdelingshoofd

Bijlage 6 Goedgekeurde verordeningen

Verordening PA algemene bepalingen 2008

Verordening PA erosiebestrijding Zuid-Limburg 2008

Verordening PA financieringsheffing sector aardappelen jaar 2008

Verordening PA financieringsheffing sector granen, zaden en peulvruchten jaar 2008

Verordening PA financieringsheffing koffie, thee en vlas jaar 2008

Verordening PA financieringsheffing teeltaangelegenheden jaar 2008

Verordening PA fonds aardappelverwerking 2008

Verordening PA fonds consumptieaardappelen 2008

Verordening PA fonds pootaardappelen 2008

Verordening PA fonds teeltaangelegenheden 2008

Verordening PA fonds zetmeelaardappelen 2008

Verordening PA fonds uien 2008

Verordening PA vlasfonds 2008

Verordening PA fonds zaaizaad van granen, peulvruchten en andere gewassen 2008

Verordening PA fonds zaaizaad van voedergewassen 2008

Verordening PA fonds sociale aangelegenheden 2008

Verordening PA fonds verbetering bakkwaliteit inlandse tarwe 2008

Verordening PA fonds landbouwkundige en technologische activiteiten 2008

Verordening PA fonds wetenschappelijk onderzoek en voorlichting inlandse granen 2008

Verordening PA fonds verwerkende bedrijven sector granen, zaden en peulvruchten 2008

Verordening PA structuurversterking bakkerij jaar 2008

Heffingsverordening PA fonds aardappelverwerking jaar 2008

Heffingsverordening PA fonds consumptieaardappelen jaar 2008

Heffingsverordening PA fonds pootaardappelen jaar 2008

Heffingsverordening PA fonds teeltaangelegenheden jaar 2008

Heffingsverordening PA teeltbescherming zetmeelaardappelen jaar 2008

Heffingsverordening PA fonds zetmeelaardappelen jaar 2008

Heffingsverordening PA fonds uien jaar 2008

Heffingsverordening PA vlasfonds jaar 2008

Heffingsverordening PA inlands graan jaar 2008

Heffingsverordening PA fonds zaaizaad van granen, peulvruchten en andere gewassen jaar 2008

Heffingsverordening PA fonds zaaizaad van voedergewassen jaar 2008

Verordening PA subsidies structuurversterking brood en banket 2008

Verordening PA coëxistentie teelt 2008

Verordening PA aardappelmoetheid 2008

Verordening PA aardappelteelt 2008

Verordening PA bestrijding knolcyperus 2008

Verordening PA bestrijding Phytophthora Infestans bij aardappelen 2008

Verordening PA bestrijding valse meeldauw bij uien 2008

Verordening PA bestrijding vergelingsziekte bij bieten 2008

Verordening PA bestrijding wilde haver 2008

Verordening PA bevoegdheden 2008

Verordening PA algemene bepalingen 2008

Verordening PA bewaring en vervoer gekoelde bakkerswaren 2008

Verordening PA coëxistentie teelt 2008

Verordening PA droge stof brood 2008

Verordening PA erosiebestrijding landbouwgronden 2008

Verordening PA Wratziekte 2008

Verordening PA gebruik verdeelapparatuur bij gewasbeschermingsmiddelen 2008

Verordening PA registratie en verstrekking van gegevens teeltsector 2008

Verordening PA registratie ondernemingen granen, zaden en peulvruchtensector 2008

Verordening PA vacatiegeld reis- en verblijfkosten 2008

Verordening PA reiniging verpakkingen gewasbeschermingsmiddelen 2008

Verordening PA financieringsheffing 2009

Verordening PA fonds structuurversterking bakkerij 2009

Heffingsverordening PA fonds structuurversterking bakkerij 2009

Verordening PA fonds grassen en voedergewassen 2009

Heffingsverordening PA fonds grassen en voedergewassen 2009

Heffingsverordening PA fonds teeltaangelegenheden 2009

Heffingsverordening PA fonds uien 2009

Heffingsverordening PA fonds consumptieaardappelen 2009

Verordening PA fonds pootaardappelen 2008

Heffingsverordening PA fonds pootaardappelen 2009

Heffingsverordening PA fonds aardappelverwerking 2009

Heffingsverordening PA fonds zetmeelaardappelen 2009

Heffingsverordening PA teeltbescherming zetmeelaardappelen 2009

Heffingsverordening PA vlasfonds 2009

Heffingsverordening PA fonds zaaizaad van granen, peulvruchten en andere gewassen 2009

Heffingsverordening PA inlands graan 2009

Verordening PA Landbouwzaaizaden 2008

Wijziging I Verordening PA aardappelmoeheid 2008

Wijziging I Verordening PA aardappelteelt 2008

Wijziging I Verordening PA Bestrijding valse meeldauw bij uien 2008

Wijziging I Verordening PA Gebruik verdeelapparatuur bij gewasbeschermingsmiddelen 2008

Bijlage 7 Lijst met afkortingen

ATR	Aardappelteeltregeling
BAC	Brouwgerst Advies Commissie
BAC-Izz	Beleidsadviescommissie Landbouwzaai­zaden
CBK	Centraal Brouwerij Kantoor
CBL	Centraal Bureau Levensmiddelenhandel
CECOHA	Centrale Vereniging voor de Coöperatieve Handel
CGN	Centrum voor Genetische Bronnen Nederland
CNV	Christelijk Nationaal Vakverbond
EU	Europese Unie
FNV	Federatie Nederlandse Vakbeweging
GMP	Good Manufacturing Practice
GGO	Genetisch Gemodificeerd Organisme
HACCP	Hazard Analysis & Critical Control Points
HPA	Hoofdproductschap Akkerbouw
HIGA	Vereniging van Handelaren in Industriële Grondstoffen uit Akkerbouwproducten
LITB	Limburgse Land- en Tuinbouwbond
LNV	Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
LTO	Land- en Tuinbouw Organisatie Nederland
MKB	Midden- en kleinbedrijf
MVO	Productschap Margarine, Vetten en Oliën
NAK	Nederlandse Algemene Keuringsdienst
NBOV	Nederlandse Brood- en banketbakkers OndernemersVereniging
NEN	Nederlands Normalisatie-Instituut

NGO	Non-gouvernementele organisatie
NIBEM	Stichting Nederlands Instituut voor Brouwgerst, Mout en Bier
NVB	Nederlandse Vereniging voor de Bakkerij
NVM	Nederlandse Vereniging van Meelfabrikanten
PA	Productschap Akkerbouw
Plantum NL	Nederlandse Vereniging voor Zaaizaad en Pootgoed
PBO	Publiekrechtelijke Bedrijfsorganisatie
PD	Plantenziektenkundige Dienst
PDV	Productschap Diervoeder
PPO	Praktijkonderzoek Plant & Omgeving
PLW	Productschappencommissie LevensmiddelenWetgeving
PT	Productschap Tuinbouw
PVE	Productschap Vee, Vlees en Eieren
RI&E	Risico-inventarisatie en -evaluatie
ROW	Regulier Overleg Warenwet
SER	Sociaal-Economische Raad
SKL	Stichting Kwaliteitseisen Landbouwtechniek
SZW	Sociale Zaken en Werkgelegenheid
TBM	(Stichting) Teeltbeschermingsmaatregelen Zetmeelaardappelen
VBZ	Vereniging voor de Bakkerij- en Zoetwarenindustrie
VNFG	Vereniging van Nederlandse Fabrikanten van Graanzetmeel
VNO-NCW	Algemene Werkgeversvereniging VNO-NCW
WTO	World Trade Organisation
WUR	Wageningen Universiteit en Research

Colofon

Uitgave

Productschap Akkerbouw
Stadhoudersplantsoen 12
Postbus 29739
2502 LS Den Haag
Telefoon 070 - 370 87 08
Fax 070 - 370 84 44
pa@hpa.agro.nl
www.productschapakkerbouw.nl

Ontwerp

Total Identity

ISSN 0920-0320